

Inu.A.37.118

Spre Zările Vecinicii

- Predici, Cuvântări ocazionale și articole -

De

Dr Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului.

Tiparul Tipografiei ort. rom. Arad, 1933.

CONTROL 1953

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI
COTA 62770

SIIN&A.5000

1956

pe 67/03

B.C.U. Bucuresti

C60905

Cuvânt lămuritor.

Legenda ne spune, că divinul Mântuitor, înainte cu 1900 de ani, purtând Crucea, a voit să se odihnească pe o piatră, la poarta unui evreu bogat, cu numele Ahaşver, care însă l-a alungat de acolo. Atunci Mântuitorul l-a blăstămat pe evreu, ca să răţacească prin lume şi să nu aibe linişte până la judecata din urmă. De aceea ar fi Jidovii împrăştiaţi în lumea întreagă şi nu mai au o patrie a lor. Icoana acestui jidov răţacitor este înfăţişarea dorinţei omenirei de azi de a găsi linişte sufletească după atâtea sbuciumări.

Neamul nostru are fii destui cari văzând cum cade frunză după frunză din pomul vieţii lor, părăsesc cercul indiferentismului şi desfăcându-se din împletitura concepţiilor profane omenesti, caută să alerge spre Cel ce a zis: „Eu sunt calea, adevărul şi viaţa“ (Ioan 14). Acestor doritori de viaţă nouă, venim prin lucrarea de faţă să le ajutăm, arătând biruinţa creştină atât celor ce cred, cât şi necredincioşilor.

Este un adevăr incontestabil, că în vreme ce unii nu mai cred în nimic după moarte, creştinismul contribuie la fericirea socială, înlăturând egoismul şi răutatea în mod lent; creştinismul este digul care apără de puhoiul imoralităţii, căci o sfântă Liturghie săvârşită de un preot este mai scumpă decât toate comorile lumii. Creştinismul fortifică prestigiul autorităţii prin învăţăturile lui, cari pe nevăzute se înrădăcinează în suflete. El traversează abizul dintre sărac şi bogat şi opreşte puhoiul ameninţător al anarhiei feroce...

Şi acelaş creştinism pentru cei ce cred, este o putere şi mai mare, căci puterea răsplătirei celei drepte alui Dumnezeu, este imboldul puternic al acţiunilor salvatoare.

Dacă prin publicarea acestei lucrări voi fi înlăturat chiar și numai puține unde de indiferentism și necredință, contribuția mea nu e deșartă în ritmul celor ce muncesc în via lui Hristos. — Și dacă mai ales pe terenul apostolatului laic contribuția mea va ajuta Bisericii Ortodoxe române, voi fi fericit să zic: Mulțumescu-ți Doamne, că m'ai învrednicit să fiu între cei cari au înmulțit talanții primiți dela Tine.

Lucrarea reprezintă, în mod cronologic o parte din ostenele mele în ogorul lui Hristos, în timp de opt luni.

Arad, la Invierea Domnului 1933.

† *Dr. Grigorie Gh. Comșa,*
Episcopul Aradului.

I.

Invierea și Suferința

Pastorală de Sfintele Paști 1932

Iubiții Mei fii duhovnicești,

Cu inima plină de părintească îngrijorare Vă grăesc vouă astăzi de Praznicul Invierii Domnului. Sunt îngrijorat de năpraznica mânia a apelor, care a slins multe vieți omenești și a nimicuit tot avutul împreună cu casele multor mii dintre credincioșii noștri din eparhia Aradului și alte părți ale țării noastre.

Deschis-am, iubiții mei, Cartea Facerii și cetit-am din capitolul 6 următoarele cuvinte ale lui Dumnezeu: „nu va rămânea Duhul meu în oamenii aceștia în veac, pentrucă nu sunt decât trupuri păcătoase“ (Facerea 6 v. 3). Pe vremea potopului s'au înmulțit deci răutățile oamenilor pe pământ.

Stăm noi oare mai bine decât oamenii de pe vremea potopului?? Nu răspund cu cuvintele mele, ci cu vorbele unui copil de 6 ani, pe care l-am întâlnit pe una din străzile Aradului, în ziua de 9 Aprilie a. c., când primejdia intrării apelor în orașul Arad era mai amenințătoare. Copilul era din Micălaca, — unde aproape toate casele s'au prăbușit, — și tatăl său îl lăsase în grija unui prietin din Arad. Copilul plângea, când l-am întâlnit l-am întrebat: „De ce plângi?“ El mi-a răspuns: Plâng că ni-a pedepsit Dumnezeu, luându-ne casa și acum e numai apă în locul ei.

— Dar, măi copile, cine ți-a spus că ni-a bătut Dumnezeu.

— Tatăl meu!

Vă întreb pe toți: unde sunt astăzi părinții, cari să învețe pe fiii lor despre un Dumnezeu care pedepsește

păcatele? Unde sunt creștinii adevărați, cari cel puțin în vremuri de criză cumplită să biciuiască petrecerile, bețiile, desfrânările, lăcomia, minciuna, ura fără de margini și alte răutăți strigătoare la Cer?!

Dar scopul meu nu este să întărească desnădejdea celor slabi, ci să aduc aminte tuturor, că precum moșii și strămoșii în vremuri de încercări își lămureau credința, așa și pe noi spre lămurirea credinței ne încercă Dumnezeu. Căci prea s'au împărțit unii frați ai noștri în ale credinței, prea se urăsc ca necredincioșii. Precum meteorii numai prin întunecimea soarelui pot fi văzuți adeseori, așa și bunii creștini prin încercări grele se vădesc. Precum cremenea lovită de oțel scapără, așa scapără și schintea dumnezeiască în noi în fața durerilor.

Întețirea puterilor se face numai când sunt piedici, iar virtutea stăpânirii de sine se formează în focul suferințelor. Nici viața nu e viață numai cu soare fără umbră, numai cu fericire fără de griji; durerea îndulcește bucuria, câștigul și pierderea, unul după altul ne dă averea.

În lumina acestor adevăruri înțelegem acum mai bine și rostul sfintei Cruci de pe Golgota. Fără crucea de pe Golgota nu am avea Praznicul Învierii. Prin scump sângele Mântuitorului s'a făcut împăcarea între Tatăl Ceresc și oameni. Prin Învierea Domnului s'a biruit moartea și ne-a răsărit nouă vecinicul adevăr al vieții vecinice și al biruinței binelui și dreptății.

* * *

Bucurați-vă, deci, iubiții mei fii sufletești, că pământul și pietrele rostogolite pe mormintele noastre se vor prăvăli, cum s'a prăvălit peatra de pe mormântul Domnului, atunci când va suna goarna judecății, lăsându-ne drum de biruință spre viața vecinică.

Dar se cade, că prăznuind sfânta Înviere, să ne dăm seama să nu închinăm păcatului viața noastră. Fiecare dintre noi, care ne împărtășim cu trupul și sângele Domnului, avem puterea, pe care o vedem în fiecare primăvară la toate florile câmpurilor, pădurilor

și grădinilor și dacă fiecare floriceică, cum dă căldura, iese la suprafață, lepădând petalele uscate, croindu-și petale noi și verzi, cu atât mai mult noi oamenii să nu rămânem cei vechi, fără de bunătate, fără dreptate și fără milă. Trebuie să ne curățim sufletul și să ne înnoim cu sărbătoarea.

Să ne iubim unul pe altul, și să ne îmbrățișem ca frații, cum zice una dintre cele mai frumoase cântări ale Invierii. Cine va stâmpăra mai multe suferințe, cine va alina mai multe dureri, cine va ajuta mai mult pe cei lipsiți și nenorociți, cine va fi mai iertător, și cine va arăta mai multă părere de rău de păcatele sale, acela se va apropia mai mult de Dumnezeu, căci Dumnezeu este dragostea.

* * *

Când vă adresez cuvintele acestea e cu neputință să nu vă spun că lupta împotriva păcatului trebuie să o începem cu tineretul nostru.

De atâtea ori V'am îndemnat să lăsați tineretul ca să meargă pe calea binelui, arătată de Sf. noastră maică biserică. Vă îndemn și acum, să grijiți de creșterea tineretului, ferindu-l de ură și desbinarea, de societatea rea, de alcoolism și plăcerile trupești. Voi, părinții, să dați neamului și Bisericii copii ascultători și recunoscători, curați la trup și suflet. Să-i îndemnați a se înscrie în societatea Sf. Gheorghe a tineretului și să fie supuși poruncilor dumnezeiești și bisericesti, cari se vestesc din sfintele Biserici. Să se adune în jurul sfintelor Altare strămoșești, iar nu să facă desbinări de care râde Diavolul și de cari se bucură vrăjmașii toții ai neamului nostru.

Când cineva seamănă grâu, alege semințele cele mai bune și mai roditoare. Acelaș lucru îl face Sfânta Biserică sămănând în sufletele tinerilor sămânța faptelor și gândurilor bune și curate, cari sunt: cinstirea de Dumnezeu, iubirea de părinți, munca cinstită și alte virtuți alese.

Tinărul roman Regulus a căzut în prinoare la

Cartaginieni. Aceștia l-au trimis în țara lui, la Roma, ca să ceară pace dela Romani, iar dacă nu va aduce pace, va avea să plătească cu viața sa. Regulus a venit la Roma, dar n'a învățat pe cei ai neamului său să se predea cu slăbiciune, ci i-a îndemnat să lupte pentru Roma, iar apoi s'a întors înapoi la Cartaginieni, cari l-au ucis mișelește.

Vechii Greci au ridicat o statuă de bronz, o leoaică fără limbă, în cinstea unei fete tinere, care mai bine a suferit să i se smulgă limba decât să-și vândă neamul ei.

În comuna Micălaca de lângă Arad, cu prilejul potopului de ape, o fată tină, cu primejduirea vieții, a scos douăzeci de copii din valurile apelor, făcând bucurie părinților.

Fericiți am fi noi și puternic ar fi neamul nostru, dacă tinerii și fetițele noastre ar crește în duhul iubirii de Dumnezeu și de neam, pentru care să-și păstreze cinstea până la moarte.

* * *

În fruntea scumpei noastre țări avem un Rege tânăr, pe Majestatea Sa Regele nostru Carol al II-lea, care a spus, când s'a suit pe tron, că dorește să fie regele culturii românești. Mare bucurie va avea și prea iubitul nostru Rege, dacă tronul Țării Românești va fi împrejmuit de tineri creștini, cari să jure credință până la moarte, drapelului, Bisericii și neamului.

Mai ales tinerii și toți cei cu inimă curată să cânte în această sfântă și mărită zi:

„Ziua Invierii, popoarelor, să ne luminăm, Paștile Domnului, Paștile; că din moarte la viață și de pe pământ la Cer, Hristos Dumnezeu, ne-a trecut pe noi, cei ce cântăm cântare de biruință“.

Din moartea urei și pizmei la dragostea vieții în Domnul! Aceasta o doresc tuturor și cu această dorință în sufletul meu, strig vouă tuturor:

„Hristos a Inviaț!“

Al vostru al tuturor, binevoitor și prea iubitor Părinte.
Arad, la Ziua Invierii Domnului, anul 1932.

II.

Biserica și Cultura Creștină

— Cuvânt la deschiderea adunării eparhiale din
29 Mai 1932.

Hristos a înviat!
Prea Cucernici Părinți,
Domnilor Deputați,

O bucurie legitimă străbate în clipele acestea ființa mea, bucuria care îmi dă convingerea că mă adresez către reprezentanții distinși ai clerului și poporului din eparhia Aradului: că D-Voastre, întemeiați pe cunoașterea deplină a adevărului divin și pe hotărârea de a contribui la realizarea lui integrală, ați intrat în adunarea eparhială a viitorului ciclu de 6 ani, cu convingerea că Biserica ortodoxă luptă pentru binele neamului și pentru înlăturarea răului din mijlocul lui.

Imi place să cred că Vă dați seama de rosturile spirituale ale Bisericii în aceste vremuri de grea cumpănă din punct de vedere moral și material și că Hristos Mântuitorul, care a potolit valurile mării agitate din Galileia, va potoli și patimile oamenilor, în conștiința, că biserica, prin propovăduirea credinței, contopește orice tendinți individuale, în acea colectivitate de cugete și simțiri fără de care este imposibil ori ce progres.

Depozitul sacru al credinței noastre strămoșești a devenit pentru noi o tradiție plină de experiențe și de trăiri religioase, de convingeri și atitudini, cari mai presus de orice veleități personale, au creiat și sufletul național românesc, care fără pecetea ortodoxiei nu mai este curat românesc, așa cum nu este bună o monedă care nu poartă chipul regelui. Spiritul tradițional al nea-

mului nostru ne va ajuta să muncim, dacă ne vom da bine seama cât de mare este criza socială, politică, economică și financiară a lumii; șomajul, datoriile, reparațiunile, greutățile desarmărilor, pun pe grije și pe cei mai iscușiți guvernanți ai lumii. Nu este o glumă că în Anglia sunt 2 milioane, iar în America 7 milioane și în Germania 5 milioane șomeri. Marele scriitor italian Guglielmo Ferrero numește o fatalitate enigmatică toată criza actuală și zice apoi: „Civilizația noastră, întemeiată pe știință, se rătăcește în greutăți din care nu mai poate eși,... se învață azi cum să se traverseze oceanul prin aer și se *desvoaltă* regulile cele mai simple în ce privește arta conducerii oamenilor. Se înmulțesc minunile fizicei și ale chimiei, se pătrunde, — sunt ispitit a zice, — chiar în inima materiei, dar inima noastră și a semenilor noștri devine un mister de nepătruns. Noi nu înțelegem pasiunile cele mai elementare... În haosul în care trăim, nimica nu este stabil, construcțiile cari par cele mai impunătoare, nu durează decât o zi. Se trăiește în provizorat. Dar omul nu realizează lucruri mari, decât atunci, când nădăjduiește în cel vecnic“ (Revista „Illustration“ din 24 X 1931).

Acelaș lucru îl exprimă distinsul nostru scriitor Cezar Petrescu, spunând că clopotele de ziua Invierii chiamă pe om la credință, care dă vieții senzului, pe care nu ni l-a putut da nici recordul vitezei, nici uzinele astăzi înșepenite, nici băncile falite, nici consorțiul Krueger sau Morgen sau Deterding sau Heinemann, regi terești ai petrolului, chibriturilor, oțelului, sau electricității (Curentul 1 Mai 1932).

Cine-și dă seama de starea generală a lumii și a noastră ca neam, acela, luând rolul de reprezentant al Bisericii noastre, lasă acasă sau în alt loc, ori ce preocupare, ori ce interes personal sau de partid și prin colaborarea lui dă dovadă că se găsește în slujba lui Hristos. Contingențele pământești nu au ce căuta aici, ci numai îndemnul lăuntric al lui Dumnezeu, care cere ca mai întâi să te curăți pe tine, iar apoi și pe alții.

Adevărul acesta am căutat să-l fac dovedit mai

întâi prin munca pilduitoare a preoților mei, prin cari am căutat în timpul celor 7 ani de muncă de până acum să creiez o atmosferă de viață religioasă, atât de necesară totdeauna și mai ales într'o vreme de așa mare primejduire a idealului moral. Preoții mei pot zice ca odinioară Sfântul Pavel: „In dar nu am mâncat pâine dela cineva“ (II. Tes. 3 v. 8). Acestui cler pot să-i mulțumesc că tineretul organizat în Societatea „Sf. Gheorghe“ a primit îndrumare, că s'au înființat comitete misionare s'au ținut misiuni religioase, s'a dat mângâiere bolnavilor și săracilor. În timpul din urmă clerul are să lupte și cu mizeria materială, dar rabdă creștinește, căci de dragostea lui Hristos nu-l desparte nici necazul, nici strâmtorarea (Romani 8 v. 35), nici foametea, nici golăteata. Cu răbdarea pregătesc preoții pe creștini, ca să țină contact cu eternitatea, realizând, deja aici, bunătate multă, pace, bucurie, cultură și spirit creștin în toate domeniile vieții.

Academia noastră teologică cu profesori buni, păstoririi mele a dat preoți tineri, cari sunt o mândrie a eparhiei.

Dar noi avem nevoie și de concursul laicilor și pentru cei mai buni preoți. Când corabia vieții neamului este amenințată de valuri, toți trebuie să vină în ajutorul preoților. Căci laicii pot ajuta în domeniul carității, în combaterea alcoolismului, a concubinajului, a sectarismului. Pe laici îi vrem organizați pe toată țara în jurul Bisericii, ca să fie de folos în presă, întruniri, în comitetele misionare, în activitatea culturală.

De aceea am scris noi cartea

1. „Credința care lucrează“,
2. „Acțiunea catolică și ortodoxia activă“ și
3. „Taina pocăinței și intelectualii“. Am scris aceste cărți fiindcă doresc cu tot dinadinsul să câștig pe laici pentru Hristos și opera Lui. Voiesc a-i câștiga pentru cultura creștină. Noi vorbim mereu de cultură, dar totuși credem că golurile bugetare sunt mai importante decât golurile culturii. De aceea eu cred că laicii pot

ajuta Bisericii prin conferințe și alte căi, ca bogăția culturii prin Biserică să fie o realitate.

Cultura fiind expresia producțiilor sufletești, cari facilitează omului adaptarea la mediul social, este imperios necesar ca intelectualii noștri să se pătrundă de necesitatea adevărului că bunurile culturii numai atunci sunt bunuri când sunt sfințite de Hristos; că fără Hristos nu este cu puțință adevărata adaptare la mediul social, că mediul social fără Hristos este întunecime fără soare că dreptatea fără Hristos este miros de mireasmă fără flori cu parfum atrăgător. De-aceia câți doresc binele și progresul neamului românesc să se pătrundă de adevărul, că fără înțelepciunea, dreptatea, bărbăția și cumpătarea creștină, toată cultura este numai o spoială de fațadă, căci de pildă fără criteriile înțelepciunii creștine omul caută să producă numai valori materiale, fără fond spiritual, iar fără cumpătarea creștină omul va fi în confuzie cu privire chiar la valoarea bunurilor materiale în sine, fără asemănare cu cele spirituale.

*Prea Cucernici Parinți,
Domnilor Deputați,*

Tirul și Sidonul, Asiria și Babilonul au putut avea civilizație, dar nu au avut cultura Grecilor, nu s'au știut adapta ca Grecii la mediul social, iar la rândul lor Grecii au decăzut când nu cultura creștină a animat sufletele. Prezența unei culturi creștine e cea mai de dorit de mine pentru neamul românesc.

Atunci nu vom avea preoți care să lupte cu traiul zilnic, care să fie criticați în loc să fie încurajați; într'un mediu cu adevărat creștin ori ce muncitor în ogorul lui Hristos este ajutat și încurajat, mai ales de intelectuali. Religia noastră ortodoxă impacă nu numai nevoile celor săraci și simpli, ci și ale celor bogați și culți, precum oceanul răcorește pe toată lumea, copii sărmani și neputincioși, ca și pe îndrăzneții inolători, cari înfruntă toate adâncimile apelor.

Acest adevăr doresc ca să între în inima tuturor iubitorilor mei credincioși din pătura cultă și precum o-

chiul sănătos se desfătează de lumină, astfel și sufletele lor doresc să se desfăteze de farmecele nebănuite ale trăirii în Hristos, căci zice apostolul: Toate le pot în Hristos, care mă întărește (Filip 4 v. 13).

Cum ne poate întări Hristos pe noi? Sau cu alte cuvinte: cum vom face pe Hristos stăpân și împărat al vieții noastre? Înainte de toate să cădem în genunchi la rugăciune și plini de umilință să ne rugăm lui Dumnezeu așa cum ne învață rugăciunea Dumnezeiască. Căci fără a dori sfințirea numelui lui Dumnezeu, fără a dori să vie împărăția Lui și să se facă voia Lui, zadarnică ne va fi truda în adunarea eparhială și ori unde am fi. Fără a cere iertare dela Dumnezeu, fără a cere să ne mântuiască, fără a ne pune în raport de fii cu Tatăl Ceresc, zadarnică este truda noastră. Deci să se înceapă din familie, din partea părinților arătând că ei se găsesc în raport de legătură cu Dumnezeu, prin rugăciune, prin cercetarea bisericeii, prin împărtășirea cu sfințele taine.

Am ajuns azi să auzim că cercetarea bisericeii nu este și nu ar fi un semn al bunului creștin, dar noi respingem o asemenea părere, căci cine se roagă în casa Tatălui Ceresc trebuie să se roage mai mult, iar acea casă a Tatălui Ceresc este Sfânta Biserică. În Biserică la cultul divin, se desfășură ceea ce a făcut Iisus pentru noi, viața, suferința și moartea lui Iisus pentru noi ca și slăvita Lui Înviere, precum și viața fiilor aleși ai lui Dumnezeu: Sfinți și martiri. Precum ucenicul din atelier trebuie să prindă din lucrarea zilnică a maistrului secretul meseriei sale spre desăvârșirea sa, — așa și noi prin cunoașterea tainelor vieții Domnului vom deveni ucenicii Lui.

Cunoscând acest adevăr, chemăm pe părinții de azi să ne dea ajutor nouă slujitorilor Altarului, ca să le aducem copilașii la Hristos. Peste munca părinților, în școală, — va urma instrucția religioasă în școli, impuse prin lege. Ne bucurăm că statul a impus prin lege obligativitatea instrucției religioase prin preoți în școala primară. După școala primară trebuie să se facă cate-

lizarea adulților obligator. În chipul acesta s'ar putea apoi organiza bine tineretul, ceea ce este o preocupare de căpetenie a noastră.

Pregătiți prin runăciune și învățătură vom primi apoi harul lui Hristos în sfintele Taine. În această direcțiune apelăm mai ales la intelectuali, sperând că cu timpul și din familiile de distinși intelectuali vom recruta candidați pentru preoție și astfel vor înceta lamentările că nu am avea preoți buni.

Dar toate realizările cer jertfe. România Mare s'a făcut cu jertfe mari; asemenea și viața noastră religioasă-morală cu jertfe mari se va ridica. Jertfa creștinilor e mai necesară azi ca ori când. Ne trebuie o catedrală, — o reședință impunătoare, un azil pentru orfani, pentru bătrâni, biblioteci pentru casele culturale cămin preoțesc, internate pentru elevii de licee, unde elevii să crească sub auspiciile Bisericii; numai oameni întăriți în Hristos ne vor putea ajuta, numai creștinii buni vor înțelege scopurile ostanelilor noastre. Ne trebuie ajutoare pentru posturile tăiate din bugetul statului și pentru funcționarii protopopești, ca protopopii să poată fi misionari.

Când mulțumim foștilor deputați sinodali și foștilor consilieri eparhiali pentru concursul dat în timp de 6 ani, — cu aceiași încredere apelăm la sprijinul DVoastre și a viitorilor consilieri, cari pe un nou period de 6 ani sunteți chemați a sprijini munca unui episcop, a sfetnicilor, a protopopilor și a preoților, cari nu au alt scop decât întoarcerea dragostei creștine în inimile tuturor, pogorârea Duhului păcii asupra familiilor și ogoarelor românești, și revărsarea tuturor darurilor cerești asupra celor ce cred în Iisus și mântuirea adusă de El.

Trăim vremuri de mari răsturnări, când o lume nouă bate la ușe; deci chemați suntem noi a munci și pentru întărirea tronului și a patriei române din toată inima. Pentru răspândirea sentimentului didactic și patriotic noi episcopul, am scris o carte („Pentru tron și țară“) precedată de o prefață a dlui prim-ministru

N. Iorga; în vizitațiile canonice, atât de ostenitoare, am răspândit patriotismul cu graiul, am mângăiat pe oameni în dureri, în timpul inundației i-am cercetat cu cuvântul și cu fapta.

Poporul e bun și răbduriu, noi ne-am convins de aceasta și prin aceea că la apelul nostru din satele cele mai sărace au venit ajutoare pentru sinistrații din Bârlad. Iată poporul, căruia trebuie să-i dăm toată grija și toată pilduirea, căci pilda conducătorilor va salva sufletele creștinești și românești. Oamenii din popor s'au alăturat muncii noastre pentru combaterea sectelor și azi putem spune că poporul este imunizat în fața primejdiei sectare.

După toate aceste expuneri, cari sunt suficiente spre a învedera planurile acțiunii noastre, promitem solemn că și în viitor vom sta smeriți și urmând școala genunchilor ne vom ruga pentru prosperarea turmei noastre, o vom cerceta și mângăia, pe preoți îi vom ocroti, pe toți îi vom iubi și vom primi colaborarea tuțuror, pentruca lumina lui Hristos să ne lumineze pe toți. Binecuvântarea mea va însoți pe toți și recunoștința mea va fi mai ales pentru cei cari îmi vor ajuta să-mi fac datoria.

Ajutați-mi să-mi pot face datoria.

Cu aceste cuvinte declar deschisă actuala sesiune a Adunării noastre eparhiale.

Creșterea Pruncilor

Predică rostită la Sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog
în 8 Sept. 1932.

Iubiții Mei fii sufletești!

„Adunați-vă popoare ale pământului și toate neamurile, fără deosebire de vârstă, stare și rang și veniți să sărbătorim cu strigăte de bucurie nașterea Mariei: căci din maica Ana a odrăslit vișa cea mai roditoare, care a rodit strugurile cel mai dulce, o mângăere pentru muritori spre viața vecinică“. — Cu aceste cuvinte ale sfântului Damaschin vă chem pe voi azi să sărbătorim împreună pe Ceeace a rodit fructul binecuvântărei noastre.

Veniți să serbăm întrebându-ne ce am fi noi fără binecuvântatul rod al pântecelui Fecioarei Maria? am fi păgâni închinători la idoli, fii ai mâniei cerești, lipsiți de credință, dragoste și nădejde. Fără nașterea Fecioarei Maria, am fi toți fără Dumnezeu, fără Evanghelie, fără sfintele taine și fără mântuire. Dar prin Maica Domnului, avem pe Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos.

Totuși cinstirea Maicii Domnului nu este aceea pe care o dorește Tatăl Ceresc, o dorește Biserica și o dorim noi. Cinstirea Maicii Domnului se face în cântecetele și rugăciunile și slujbele Bisericii, dar cinstirea ei trebuie să se simtă în familie, școală și viața de stat. Iată câteva căi pentru cinstirea Maicii Domnului.

Fecioara Maria este dintr'un neam, care a avut patriarhi, regi, ca Avraam, Isaac, Iacob și David, cari au lăsat urmașilor lor cinstirea de Dumnezeu. Ingerul lui Dumnezeu, Gavril i-a vestit că ea a aflat har la Dumnezeu, va naște fiu, care va înființa o împărăție fără de sfârșit.

Totuși Maica Domnului a rămas în smerenia, pe care a dovedit-o chiar îngerului zicând: „Iată roaba Domnului, fie, mie, după cuvântul tău“ (Luca 1. v. 38). Și Maica Domnului a dovedit ascultarea în tot cursul vieții de peste 60 ani. A trăit în sărăcie, încunjurată de vrăjmași, dar fără a se lăuda cu strămoșii Avraam, Isaac, și Iacob, cum ne lăudăm noi cu legea strămoșască pentru care puțin facem, sau nimic!!! În toate împrejurările vieții a fost statornică în ascultarea de Dumnezeu, chiar și atunci când sub cruce asista la moartea Fiului Său! A rămas credincioasă darului primit dela Dumnezeu: se retrage în templu, trăește în singurătatea Nazaretului, se sfiește în fața îngerului, trăește în sărăcie, suferă lângă Cruce. Prin aceasta Maica Domnului a întrecut pe toți sfinții, precum soarele întunecă stelele. Soarele rămâne acelaș ca la coborâre, dar Maica Domnului, apare tot mai desăvârșită pe măsura apropierii de clipa sfintei Adormiri.

Nouă ne trebuesc azi pilde de supunere către voia lui Dumnezeu, cum am văzut că s'a supus Maica Domnului. Nouă ne trebuie părinți, cari să dea creștere bună fiilor lor. Fără părinți buni se înmulțește numărul celor ce caută slujbe prin legături de rudenie sau protecție. Fără părinți buni vom avea fii înșelători, mincinoși, fățarnici, increzuți.

Un soldat pe patul morții fu cercetat de preotul său. Când veni vorba de moarte, preotul întrebă pe soldat, dacă nu dorește să-și mărturisească păcatele; muribundul zise: „Părinte eu nu știu să fi făcut vr'un păcat greu, dar totuși mă spovedesc, căci așa făcea și maica mea“.

Iubiții Mei,

Copiii sunt mai atenți la faptele părinților decât la vorbele lor.

Deaceea fericiți sunteți voi părinții cari știți să fiți pilda pruncilor, cum Ioachim și Ana au fost pilda Fecioarei Maria. Pildă cu fapta, ca fiii voștri să fie plini

de smerenie. Părinții Fecioarei puteau să o învețe a fi mândră față cu cei din familii mai modeste, dar aceasta ei nu o au făcut. Vă aduceți aminte că îngerul îi făgăduise că întru dânsa se vor ferici toate neamurile. Preacurata Maică nu s'a lăudat cu această chemare a ei, ci a așteptat în tăcere să fie voia Domnului!

Cât de bine ar fi dacă părinții de azi ar învăța pe pruncii lor să fie smeriți, retrași, iar nu sgomotoși, ca mulți dintre aceia cari se prea încred în sine și nu pun preț pe alții mai în vârstă decât ei. Cât de grăitoare este bunăoară pilda lui Samuil. Acesta primește dela Dumnezeu descoperire că fiii preotului Eli vor fi pedepsiți pentru neascultare (I. Imp. cap. 3 v. 11—13). Dar Samuil nu se laudă că a fost chemat la proorocie, că Dumnezeu i-a împărtășit o taină, nu! El nu comunică lui Eli vestea care putea să-l întristeze. Abia când Eli l-a rugat, abia atunci i-a spus cele primite dela Dumnezeu. Ceeace știa, era sigur, căci doar Dumnezeu îi descoperise, dar el tace, ca să nu facă neplăceri aproapelui său. El se întristează că stăpânul său dela templu, preotul Eli, va avea o mare nenorocire.

Tăcerea Mariei era sfântă, tăcerea lui Samuil era frumoasă. Ce bine ar fi ca părinții de azi să învețe pe prunci a nu grăi prea multe, a nu cleveți, a tăcea când trebuie. Dar azi mulți vorbesc de prisos, ba vin ca martori în lucruri despre cari nu cunosc nimic precis!!! Când e vorba de cinstea, fericirea aproapelui și mai ales a celor sus puși, cât de mare este prețul tăcerii.

Dar nu urmează de aici ca să tăcem când este în joc binele unei națiuni, a unei comune, a unei familii sau a unei persoane. Atunci trebuie să grăim tot adevărul, biciuind păcatul în toate înfățișerile lui. Căci familia lui Eli a fost pedepsită pentru tăcerea lui.

Aici, iubii mei, mă simt dator eu să vă spun că dacă am tăcea și nu am aminti de părinții, cari nu-și cresc pruncii în ascultare și respect, ne-ar putea ajunge pedeapsa dată de Dumnezeu fiilor lui Eli: Ofni și Finees. Și țin a vă mai spune că este un semn rău al timpului,

când observațiunile și îndrumările, muștrările părintești nu mai sunt luate în seamă.

Iată avem pilda lui Eli. El primise dela tinărul și slujitorul său Samuil comunicarea care-i aducea o veste tristă, dar totuși a primit-o cu respect, zicând: „Domnul este, ce este bun înaintea lui va face.“ Cu respect primiți și voi părinții muștrările preoților, și voi tinerii chiar muștrările celor mai bătrâni! Cu respect primiți îndrumări în școală, în biserică, la mărturisire, în tot locul, căci Vă grăește iubirea părintească, nemărginită; vă grăește iubirea care ajută fără să întrebe, dacă cel lipsit este din Ierusalim sau din Garizim; iubirea care toarnă vin și untdelemn pe rane, iubirea care a adus pe Mântuitorul pe Crucea, lângă care suspina Fecioara Maria.

Acestea am vrut a vi-le spune azi, iubii mei, pentru că părinții cât mai curând să lase nepăsarea și să ne ajute în munca pentru Evanghelie. Serbarea de azi numai atunci va fi pentru ei serbare, dacă și vor aduce aminte de ceea ce au făcut părinții Ioachim și Ana cu creșterea Fecioarei Maria. Părinții de azi să și crească bine pruncii. Femeile noastre țin la Maica lui Dumnezeu, așa cum ține un copil la maica sa. Acelea cari sunt mame să și aducă aminte că nu ajunge să împodobească casele cu icoana Maicii Domnului, ci sunt datorate să sădească icoana Ei în sufletele pruncilor lor. Supunerea și ascultarea Născătoarei de Dumnezeu să fie sădite și în sufletele fragede ale copiilor și atunci cinstirea Maicii Domnului este cea adevărată.

Părinții se roagă Maicii Domnului ca să-i ocrotească. Pe copii încă să-i învățăm a se ruga și atunci ei nu rămân numai la iubirea către părinți. Un copil ține la mama lui. Când copilul ajunge mai mare, durerile le spune mamei sale, iar când ajunge între streini, scrie mamei sale! Iubii mei! Faceți ca fiii voștri cu aceeași dragoste să se îndrepteze și spre Maica Domnului și mare răsplătire veți avea.

Atotputernicul Dumnezeu să Vă ajute a fi adevărați crescători ai fiilor voștri, având ca model icoana sfintei, de Dumnezeu Născătoarei și pururea Fecioarei Maria. Amin.

Viața monahală

Predică ținută în 2 Oct. 1932 cu prilejul
sfințirii bisericei de maice Celic-Dere
Episcopia Dunărea de jos,

„Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl
vostru Cel ceresc desăvârșit este“
(Mat. 5 v. 48.)

*Inalt Prea Sfințite,
Prea Sfințiți Părinți și Frați,
Prea Cuvioase Maice,
Iubiți Credincioși,*

Puternică emoție a avut odinioară Sfântul apostol Pavel, când, în drumul spre Damasc, fu învăluit în strălucirea unei lumini din Cer. Mare bucurie a avut acest apostol, când din prigonitor al Crucii a devenit vestitor al ei; sfântă evlavie au simțit sfinții Pavel și Varnava, când, trecând prin Salamina, Paf, Perga, Antiohia, Iconia, Listra și Derbi, au propovăduit oamenilor mântuirea. Plin de bucurie și de Duhul sfânt era Pavel și în lanțuri, zicând către regele Agripa: „nu numai tu, ci și toți, cari mă ascultați astăzi, să fiți astfel cum sunt și eu, afară doar de aceste lanțuri“. (Fapte 26 v. 29).

Cu vădită smerenie vestesc și eu astăzi bucuria mea, emoția și sfânta evlavie ce o simțesc când vă vestesc vouă Evanghelia mântuirii, ca chemat al vrednicului și de Dumnezeu iubitorului episcop Cosma al Dunării de jos. Undele și valurile, cari duceau corabia sfântului Apostol Pavel spre Roma, nu erau departe odinioară de locurile acestea, unde odinioară urmași

apropiați ai Apostolilor au vestit Evanghelia. De aceea, cu creștinească recunoștință către fratele meu în Hristos și al vostru prea bun episcop, vă vestesc vouă azi bucurii, cum numai creștineștile bucurii pot să fie.

Mai întâi bucuria că văzându-ne poporul pe noi vlădicii la muncă frățească, va spori în credință și în sârguință frățească; dela noi vor lua pildă toți bunii patrioți, că văzându-ne adunați în Domnul, din diferitele părți ale țării, vor lua îndemn de împreună lucrare. Și nici nu am mângâiere mai mare, decât să știu că precum un medic prin vindecări a dobândit renume, așa și din împreună lucrarea noastră de azi, aducătoare de mântuire și sfințire, va odrăsli o mai mare încredere a poporului către noi conducătorii lui sufletești, cari azi reinviem misionarismul apostolic, când oamenii sfinți ai lui Dumnezeu vesteau împreună voia lui Dumnezeu.

Fără aceasta împreună vesteire în frățească dragoste nu putem împlini porunca Domnului: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel Cereșc desăvârșit este”. Fiecare om, după porunca Domnului și potrivit puterilor sale mărginite, trebuie să tindă la deplinătatea credinței, dragostei și nădejdei. Aceasta deplinătate este departe de desăvârșirea divină, și va putea fi ajunsă numai prin pilda ce trebuie să o ia lumea dela noi slujitorii Altarelor sfinte.

Bucuria de azi este și o vesteire a adevărului că suntem un neam dumnezeesc. Strămoșii noștri, Romanii, ne-au lăsat moștenirea civilizațiunii, a societății organizate, a statului juridic și a omului cuceritor, dând naștere miracolului roman.

Grecii cei vechii au modelat arta și știința: germanii au devenit meșterii tehnicei, numărând până și nisipul mărilor; francezii sunt reprezentanți ai spiritului pătrunzător, iar noi Românii ne-am plăsmuit sufletul din dragostea Evangheliei lui Hristos, devenind proverbiali prin bunătatea noastră și iertând pe cei-ce ne-au asuprit și nedreptățit. Prin zidirea de biserici dăm un strălucit semn al ființei noastre creștine, căci până când în alte țări materialismul extremist cântă cântece funebre, noi Ro-

mâinii ridicăm biserici pentru mărirea lui Dumnezeu. Un neam atât prețuiește în fața lui Dumnezeu, câte locuri sfinte are el închinat lui Dumnezeu. În aceasta măsură el tinde să împlinească și porunca Domnului: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel Ceresc desăvârșit este“.

*Prea Sfințiți Părinți,
Prea Cuvioase Maici,
Iubiților Credincioși!*

Sfințirea bisericii de azi încă trebuie să ne fortifice bucuria că suntem o națiune creștină. Biserica acestei mănăstiri de maice este menită a vesti viața desăvârșită în Hristos. Cu câtă duioșie ați așteptat, Prea Cuvioase maice, sfințirea acestei biserici. Femeile închinat templului din Ierusalim cu dor au așteptat intrarea triumfală a Domnului, și visul lor s'a realizat în ziua Floriilor, — aducându-le mare bucurie. Mare bucurie este azi și pentru voi, că azi primiți pe Hristos Domnul în această biserică, din care va vesti vouă ascultarea, sărăcia de bună voie și castitatea.

Ascultarea biruiește pofta iubirii de sine și a prețuirii fără rost a propriei persoane. Prin ascultare jertfiți poftele voastre, dorințele voastre, voința voastră, pentruca o altă voință să vă stăpânească, voia lui Dumnezeu, căruia v'ați hotărât să-I slujiți. Din copilărie ați tors poate visul de-a intra aici în Mănăstire, sau poate mai târziu numai v'ați gândit la aceasta, dar biserica aceasta vă vestește că intrând aici, voia Domnului trebuie să vă stăpânească, și să împliniți mai bine decât alți creștini porunca Domnului: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel Ceresc desăvârșit este“.

Din aceasta biserică Veți asculta datoria de a trăi în sărăcie. Nu aveți aici griji grele cu traiul zilnic, cum au săracii, nici plăcerea de a stăpâni ceva, cum au aceasta plăcere și oamenii săraci, dar aveți o altă avere și stăpânire: a sufletului.

Din aceasta biserică veți auzi că aveți și datoria fecioriei. — Veți fi chemate ca prin viața voastră în-

gerească, curată și bună, să fiți pildă lumii de azi. Vi se cere să vă întoarceți fața dela lumea înșelătoare și să urmați cu îndrăzneală și stărnice viața femeilor din Vechiul T. — cari și-au închinat templului zilele vieții. Chemate sunteți să urmați viața cerească a Maicei Domnului, care este mai cinstită decât Heruvimii și mai mărită decât Serafimii.

Desigur aceasta urmare va rodi în viața neamului nostru; de sigur multe femei din zilele noastre trebuie să aibe în voi pilda vie de urmare lui Hristos, precum Maica Domnului V'a arătat, căci nu s'a lăudat cu strămoșii săi Avraam, Isaac și Iacob și David, ci cu urmarea lui Hristos. În ascultarea cu smerenie pentru Hristos, în sărăcie pentru Hristos, în feciorie pentru Hristos, în rugăciune pentru Hristos, în gânduri curate pentru Hristos, în muncă pentru Hristos. Accentuați aici puterea gândurilor curate, pentru că voi aveți multe clipe de răgaz, când trebuie să petreceți în gânduri curate și, făcând așa, mai luminos strălucesc adevărurile lui Dumnezeu în sufletele voastre.

În singurătatea voastră să vă gândiți că nu ați părăsit lucruri neperitoare, când ați intrat aici în mănăstire. Cu bucurie copilărească și cu inimă curată V'ați apropiat de mirele vostru: Hristos. Ați primit cu bucurie haina de mireasă a vieții mănăstirești, stați deci totdeauna cu candelile aprinse, ca și lumea de azi să iasă din păcatele ei și să aștepte cu candela aprinsă pe mirele Hristos. Nu lăsați să se vestejească cununa de mireasă a lui Hristos, căci florile din cununile artificiale să ofilesc, dar cununa măririi creștine nu se vestejește. Neamul nostru are nevoie de sufletele unor mirese smerite și curate, ca printrânsele să prindă curaj toți aceia, cari se îndoiesc că ar fi cu puțință viața curată în Dumnezeu! Haina ce o purtați, — a simplității și seriozității, — să fie icoana hainei curate a sufletelor voastre, care să nu se învechească niciodată. Vălul care împrejmuște capetele voastre și care este icoana apărării prin Hristos de toate ameninșările, și semnul despărțirii de cele lumești, să vă aducă aminte că prin

ascultarea, sărăcia și fecioria voastră sunteți cea mai curată și desăvârșită pildă a vieții creștine în mijlocul neamului românesc.

Femeile mironosițe s'au învrednicit de marea cinste de a vesti lumii mai întâi învierea Domnului. Fiți și voi vestitoarele cele mai de seamă ale învierii sfintei credințe ortodoxe în sufletul neamului nostru.

Dela voi trebuie să învețe femeile și mamele române dulceața rugăciunii, binefăcătoare pentru suflet ca ploaia pentru ogor. Fericite sunteți când vă gândiți că vă rugați pentru întreg neamul și chiar pentru omenire. Voi învățați și pe alți fii ai neamului cum trebuie să se roage și să nu piardă nădejdea nici atunci, când li-s'ar părea că nu știu să se roage. Însăș Duhul sfânt ne ajută tuturor la rugăciune, căci zice dumnezeescul apostol Pavel: „Și Duhul ne ajută în slăbiciunile noastre, căci nu știm să ne rugăm. Dar însăși Duhul mijlocește pentru noi cu suspine negrăite“ (Rom. 8. v. 26).

Când marele Napoleon cu trupele sale se găsea în fața Moscovei, preoții și poporul rus în genunchi căzând au rugat pe Dumnezeu să-i păzească de urgia vrăjmașilor. Împăratul Napoleon, prinzând de veste că în biserici se fac rugăciuni împotriva lui, a zis: „Mai tari sunt soldații mei decât acele rugăciuni“. Totuși rugăciunile au biruit pe Napoleon, care s'a retras cu mari pierderi din fața Moscovei.

Și acum câteva cuvinte către voi, iubiți credincioși, veniți din frumoasele noastre sate și orașe. Cu toții căutați desăvârșirea poruncită de Domnul: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru din ceriuri desăvârșit este“. Să știți, iubiții mei, că fără biserici și preoți aceasta desăvârșire nu o puteți ajunge. Când Mântuitorul ni-a învățat să ne rugăm și să zicem: „Tatăl Nostru“, — ni-a poruncit cu rugăciunea împreună și datoria de a merge la biserică. Nu ajunge ca în Dumineci și sărbători să mergem și să admirăm natura, căci numai privrea spre cer nu ne asigură iertarea păcatelor. Lucrurile din natură, livezile rourate, cântecul ciocârliei și privighetoarei încă sunt frumoase, dar rugăciunea și îm-

părtășirea cu sfintele taine în biserică ne apropie de Dumnezeu, iar unii lângă alții în biserică ne rugăm mai fierbinte, cum mai fierbinți sunt cărbunii strânși la olaltă.

Nu uitați, iubiții mei, că dacă Avraam a ridicat Altar acolo, unde a adus jertfă trecătoare (Facere 22 v. 9) și dacă Iacov a ridicat altar pe locul unde văzuse scara, ce mergea spre cer (Facere 28 v. 18), — în bisericile noastre sunt altare, unde se aduce jertfă Sfintei Cuminecături, spre tămăduirea noastră trupească și sufletească. Să cercetați sfintele Biserici, să Vă împărtășiți cu sfintele taine, să iubiți pe preoții vostri și să jerfiți pentru Biserică.

Vă aduc tuturor salutul frățesc al celor aproape o jumătate de milion de credincioși de sub cârmuirea mea duhovnicească și vă împărtășesc din inimă binecuvântarea mea arhierească.

V.

Cuvânt funebru

la parastasul de un an dela moartea fostului
ministru Dr. Aurel Cosma, ținut în Oct. 1932.

Jalnici Ascultători!

Individualitatea spirituală este esența vieții, cristalizând voința lui Dumnezeu; care a făcut pe om după chipul și asemănarea sa. Individualitatea spirituală adevărată o manifestă toți aceia, cari privesc lumea aceasta ca o unitate perfectă, ca o tainică legătură de puteri, peste cari mâna cea tare a lui Dumnezeu cârmuește. „In mâinile tale este soarta mea, Doamne“ — zice Psalmistul. Prin multe căi și mijloace ajunge omul la individualitatea spirituală, dar cu un singur scop; multe servicii și slujitori sunt, dar un Stăpân.

Ori cât de deosebiți ar fi oamenii după rangul extern, totuși sunt egali în aceea că singura lor chemare este să slujească lui Dumnezeu. Dela ivirea creștinismului în lume și-a făcut stăpânire principiul că oamenii sunt chemați a face toate cu referire la Dumnezeu.

Viața celui mai simplu servitor sau muncitor este înălțătoare și sublimă, dacă munca și osteneala lui s'au făcut în numele veșnicului Dumnezeu.

Dintre noi s'a sălășluit înainte cu un an nu un slujitor de rând, ci un sfetnic de tron regesc, desprins de greutatea țărânei trecătoare: dislinșul fiu al Bănatului, fostul ministru Aurel Cosma. Până când a fost între noi, individualitatea lui spirituală era acoperită poate de ceea ce este trecător în noi: pământ și cenușe, dar acum după moartea lui dispar trăsăturile vremelnice din ființa lui și figura lui se spiritualizează înălțător în ochii noștri.

Cadrul retrospectiv al unei vieți omenești trebuie privit nu numai sub raport politic sau național, ci și sub aspect creștinesc, mai ales la noi Români, pentru că nu atât politica ni-a ținut pe noi, cât mai ales principiile vieții creștine. Fiul învățătorului ortodox, primind bună educație religioasă în familie, ajunge să trăiască modest, să ajute la școală pe frații săi, să răscumpere cu o donație bursa primită dela fundațiunea bisericească Gojdu și să facă un mare dar Academiei Române. Mult regretatul defunct a împărtășit cu prisosință dragostea sa de neam și lege și ținea ca prin donația dela Academie să se perpetueze și prin alții această dragoste în mijlocul poporului. El știa că prin descoperirea trecutului nostru se descoperă o tainică lature a voinții lui Dumnezeu către neamul românesc. El știa că lumea aceasta este o uriașă oglindă a feței lui Dumnezeu și voia să fie răsplătiți ceice descopăr ceva din tainele voinței divine. A purtat în sufletul său icoana sfântă a trecutului românesc ca reflex al voinții divine.

În anul 1925 regretatul Dr. Aurel Cosma vorbește la legea Cultelor în chip magistral despre rosturile bisericeii ortodoxe. Dacă numai acest discurs ar fi rămas ca document al legăturilor lui cu biserica ortodoxă, — dacă nu ar fi fost deputat sinodal și congresual, — și atunci recunoștința noastră profundă se impune. Așa mă văd azi îndemnat să rog pe toți intelectualii, pe toți prea iubiții mei fii sufletești, a-l lua ca pildă pe neuitatul Dr. Aurel Cosma, în atașamentul față de sfânta biserică, pentru că Biserica noastră nu este o simplă organizație socială, ci instituție divină, transcendentală.

Jalnici Ascultători,

Distinsul defunct a avut mare rol și în direcționarea vieții orașului Timișoara, a județului, a Banatului, a Țării Românești. Cu mână tare, sigură a slujit țara sa scumpă. Noi cei de azi, rugându-ne pentru sufletul lui către Dumnezeu, să ne lăsăm stăpâniți de emoțiile sfinte ale rugăciunilor. A se ruga, — spune Fenelon, — este a dori. Dorim să se realizeze ceea ce defunctul a repre-

zentat în viață citind Evanghelia: să o cetim și noi. Dorim să se pătrundă toți intelectualii de adevărul, că înaltul defunct, căutând Ierusalimul pământesc, ni-a adus aminte să căutăm Ierusalimul cel Ceresc; să ne aducem aminte că ceea ce ne trebuie mai mult azi ca ori când este convingerea și recunoașterea adevărului că Dumnezeu intervine personal în căile omenirii. Direcția de urmat ni-o arată Dumnezeu.

Să urmăm voia lui Dumnezeu, păstrând cu sfințenie pilda înaltului defunct Dr. Aurel Cosma și să zicem:
Odihnește Doamne, pe robul tău în pace, Amin.

Pleacă un distins general.

D-l General Constantin Bălăcescu a venit între noi plin de nădejdi, cum vine soarele să dea viață pământului. Ne părăsise distinsul general Anton Iovanovici și d-l general C. Bălăcescu i-a luat locul cu mare cinste și demnitate.

Pleacă acum dintre noi d-l general Bălăcescu și din acest prilej ne îngăduim să scriem câteva rânduri isvorâte din adâncul inimilor noastre. Domnia Sa din clipa venirii în mijlocul nostru a înțeles că în sufletul nostru avem aglomerate comori sfinte: iubirea de neam și dinastia română, întemeiate pe credința în Dumnezeu, pentru care asupritorii noștri de ieri aruncatu-ni-au în temniși, pe episcopii și mitropoliții ortodocși bătutu-i-au în public, iar pe eroii naționali frântu-i-au pe roată.

Nimeni n'a înțeles mai bine decât domnul general Bălăcescu adevărul, că Biserica ortodoxă română din Ardeal este depozitara sufletului și a conștiinței naționale românești. Așa înțelegem că Domnia Sa era totdeauna alături de noi la sfințiri de biserici, la alte prăzniri culturale bisericesti, iar noi episcopul ni-am simțit totdeauna datori a conlucra cu armata, slujind și cuvântând personal cu prilejul depunerii jurământului recruților din garnizoana Arad.

Domnul general s'a întâlnit cu noi pe câmpul de activitate al societăților culturale și filantropice din Arad, a participat la ședințe ale adunărilor eparhiale, la deschiderea cursurilor dela Academia teologică, la deschiderea cursurilor misionare etc. Rugăciunile, ce le înălțăm lui Dumnezeu pentru viața și sănătatea d-lui general, sunt cea mai tainică recunoștință a noastră către Domnia Sa.

Sunteți siguri că nu ne va uita acest general viteaz al oștirii române.

Suntem mândri că l-am cunoscut și am fost fericiți a colabora cu acest distins român din creștet până'n tălpi, care nouă episcopului, personal, ni-a înțeles sbuciumările, eforturile pentru menținerea solidarității românești și a prestigiului românesc la granița de Vest a României.

Este unul dintre regretele cele mai adânci ale sufletului meu, acela de a ști că pleacă din Arad acest bărbat integru, cu priviri profetice și năzuind cu deplină conștiință să reprezinte elita sufletului românesc cu atâta cavalerism, cinste, dragoste și înalt patriotism.

Li dorim viață plină de sănătate, până la adânci bătrânețe și îl asigurăm că precum voluntarii ardeleni dela Centrul de instrucție din Bacău îi păstrează o vie recunoștință, și noi voluntarii luptei pentru cauza sfântă a Evangheliei îi vom păstra dragostea noastră.

VII.

Pleacă un om al datoriei.

Goethe vorbind despre oameni, spunea că nimeni nu este mai prevăzător decât omul. Câți oameni din viață ne pot fi de folos și de interes fără ca noi să-i remarcăm. Suntem aproape de omul de spirit și nu ne adăpăm din spiritul lui, nu-l secundăm în acțiunile lui, savantul este între noi, dar dela el nu învățăm; dela cel ce cunoaște lumea nu luăm povețe iar dela cel iubitor de oameni nu luăm dragoste.

Cetitorul este rugat să aplice aceste adevăruri la oamenii din mijlocul nostru. Am avut între noi pe un distins general, spirit înalt, plin de cunoștințe, cunoscător de lume, iubitor de Dumnezeu, de țară și de oameni. Este dl. general Constantin Bălăcescu. Domnia Sa pleacă acum dintre noi, lăsând brazdele durerii în sufletul nostru cari l-am înțeles și pe cari ni-a înțeles. A venit între noi nu numai ca ostaș distins, dar și ca om superior care știe că și în afară de cadrele armatei are mari probleme de rezolvit. Astfel l-am văzut dând atențiune Bisericii ca cele mai însemnate părghii a sufletului românesc.

Dl. General Bălăcescu a ținut cu noi contactul natural al colaborării impuse de firea lucrurilor. La noi în țară s'a încetățenit obiceiul de a atribui numai unor instituții meritul de a fi făurit și luminat sufletul nemului, comorile lui scumpe. Ne dăm seama că scumpele comori ale neamului sunt rezultatul sforțărilor comune ale Bisericii, armatei, școalei și a altor instituții. Dacă pentru acest adevăr căutăm dovezi, apoi le vom găsi și în starea actuală și în cea viitoare. Unde colaborarea este

realizată între școală, armată și Biserică, acolo progresul este cel mai fericit.

Români arădani pierd pe un valoros factor al armoniei sociale, pe un reprezentant superior al sufletului românesc pe un viteaz, pe un erou, și mai presus de toate pe omul superior. Ei vor simți lipsa domnului general Bălăcescu pentru că dl. general a reprezentat aici pe omul cu caracter de bronz, al datoriei mai presus de toate. Domnia Sa pleacă din oștire pentru limita de vârstă, dar lasă în sufletele noastre icoana celui mai desăvârșit caracter. Notele esențiale ale caracterului său întregu aduce-ne-vor aminte până la sfârșitul vieții că aici în Arad, a fost un general, care ni-a iubit, a colaborat cu noi, a dat ajutorul cel mai însemnat când ni-au primejduit apele și mai presus de toate ni-a dat certitudinea că sentinela de la Vest este mândră și tare.

Îți mulțumim, domnule general, pentru dragostea ce ni-ai arătat, pentru demnitatea cu care ai reprezentat viteaza noastră oștire și din inimă dorim ca Dumnezeu să coboare mângăierea bine meritată în sufletul DVoastre de elită, pentru tot binele ce ni-ai făcut. Din razele iubirei DVoastre ne vom încălzi totdeauna și vom ruga pe Dumnezeu să vă dăruiască cu prisosință cea mai scumpă comoară: sănătate și viață fericită.

VIII.

Scrisoarea unui distins general către P. S. Sa Episcopul Grigorie.

Cu ocazia plecării dlui general Constantin Bălăcescu din Arad, P. S. Sa Episcopul nostru a publicat un elogios articol în revista „Biserica și Școala” la care a primit acest răspuns.

Prea Sfințite Părinte,

Nu fără vădită emoțiune am citit cele scrise de P. S. Ta în revista „Biserica și Școala” și „Aradul” din 27 XI. 932, cu ocaziunea plecării mele din rândurile armatei active, după 40 ani petrecuți în serviciul Țării și al Tronului cu devotament, dragoste și cinste.

Frazele alese, alcătuite din cuvinte frumoase și pline de înțeles, cu cari P. S. Ta apreciezi activitatea mea ca general și om al datoriei, mi-au produs o mulțumire sufletească profundă, arătându-mi că iubirea semenilor și împlinirea datoriei sunt de ajuns pentru a-ți atrage simpatia acelorora în mijlocul cărora trăiești.

Aprecierile P. S. Tale au pentru mine o mare valoare, de oarece ele vin din partea unui om luminat care pune mai presus de ori ce împlinirea datoriei.

Numai aceia cari au urmărit cât de cât activitatea P. S. Tale își pot da seama de sbuciumul sufletesc și trupesc ce zguduie întreaga Voastră ființă pentru îndeplinirea marelui misiuni cu care v'a învrednicit harul Dumnezeesc, de a ține vie credința cea adevărată în sufletul drept credincioșilor creștini ai bisericii noastre ortodoxe creștine. Nu a rămas cătun necercetat și drum nestrăbătut de P. S. Ta, pentru a sfinți o biserică sau spre a ajunge acolo departe, unde abia mai licărea încă

o slabă lumină aprinsă a credinței, spre a reînvia sufletele acelor cari coplesiiți de nevoile celor lumești și amețiți de propaganda credinței false, uitau credința strămoșească, credința cari a ținut trează conștiința noastră națională de ambele părți ale Carpaților, grație căreia am ajuns la mândria neamului prin întregirea lui.

Cinste se cuvine P. S. Tale, care cu atâta evlavie te rogi pentru iertarea păcatelor noastre, pentru Rege și Țară; cinste și recunoștință ți se cuvine pentru inițiativa ridicării atâtor biserici și pentru sfințirea lor; cinste și bincuvântare pentrucă în fruntea atâtor societăți de binefacere nu crușați nimic pentru alinarea suferințelor și împlinirea lipsurilor atâtor desmoșteniți ai soartei, aplicând principiul evangheliei „ceea ce dai cu mâna dreaptă să nu știe stânga“.

Plin de admirațiune către biserica noastră creștină ortodoxă, precum și pentru slujitorii ei din eparhia Aradului, aduc prinosul meu de laudă P. S. Tale, care pășind în fruntea tuturor, împliniți cu atâta demnitate cea mai sfântă misiune, arătându-ne calea care prin muncă și credință ne duce la cele mai înalte și admirabile stări sufletești.

Urmând să părăsesc în curând societatea arădană, de care atât eu cât și familia mea ne simțim atât de legați sufletește, spre a ne întoarce pe meleagurile tradiționale ale familiei mele, vă rog Prea Sfințite Părinte, a primi asigurarea celor mai frumoase sentimente, amintirea petrecută în societatea P. S. Tale și în societatea sfinților părinți, care cu atâta drag vă înconjoară, va rămâne de-a pururi vie în sufletul meu.

Arad, 9. XII 1932.

Cuvânt de deschidere

la adunarea antirevizionistă din Arad, 1 Dec. 1932.

Frați Români!

Precum cel mai sfânt și mai neperitor cuvânt al Românului credincios este: Dumnezeu, cele mai sfinte și cele mai neperitoare cuvinte ale românului patriot sunt cuvintele: România Mare!!! Acestor două cuvinte înfrățite pe veci nu eu le voiu tălmăci însemnătatea, căci văile și munții, codrii și câmpiile de mult le-au înfrățit, șiroaiele de sânge ale mucenicilor neamului le-au sfințit, iar baioneta dorobanțului român, la 1 Decembrie 1918 realitate le-a făcut.

Potrivită este ziua de 1 Decembrie de azi pentru a ne însufleși patriotismul, făcând juruința solemnă că precum lui Dumnezeu ne vom închina până la moarte, așa și pentru România Mare vom jertfi toată ființa noastră, toate virtuțile noastre.

Precum pomul cel nobil se cunoaște după tructele lui așa națiunile prin virtuțile lor, prin faptele lor eroice, își câștigă nume neperitor. Neperitor nume am dobândit noi Românii în lupta pentru libertate și dreptate în fața lumii și azi mai mult ca oricând ne dăm seama că nu în strălucirea palatelor, în aur și diamante se vedește țaria noastră, ci în virtuțile strămoșești, între cari lupta pentru adevăr și dreptate este cea mai de frunte, față de streinii cari ne discută cele mai firești drepturi dăruite nouă de mâna lui Dumnezeu și de vitejia dorobanțului român.

Eu, arhiereul vostru, simțesc o nespasă mândrie văzând hotărârea voastră demnă și înălțătoare de a pro-

testa față de încercările vrășmașe și aflându-mă în fruntea voastră vă binecuvintez, asigurându-vă că Biserica și în viitor va fi cheia de boltă a vieții noastre naționale, vestind în fața lumii, că ceea ce e consfințit de Dumnezeu, de legile firii și de soldatul român, este și va fi România Mare, una și nedespărțită. Căci vrășmașii noștri să nu uite un lucru: popoarele nu se mai conduc cu temniți și internări. Amicii revizionismului trebuie să înțeleagă că a cârmui o țară nu înseamnă a-i exploata numai bogățiile naturale și a-i oropsi și impila sufletele, cum au făcut stăpânitorii de ieri. Iar cei mai interesați revizionști încă trebuie să înțeleagă odată că precum sângele apă nu se face și precum lumina lumină rămâne, așa și România Mare, Mare va rămâne, căci Mare au visat-o Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare și Mihaiu Viteazul.

Mare va rămâne România, căci mia de ani de împilări este întunecată de cei cincisprezece ani ai cârmuirii luminate românești; Mare va rămâne România pentru că sfânta Cuminecătură a suftetelor românești este o cheazășie a progresului național și general, asigurând cultura și civilizația în fața comunismului.

Pentru România Mare suntem gata să ne însuflețim, dar să și jertfim, căci precum lui Avram Dumnezeu i-a arătat pământul Canaan și nouă Românilor ne-au arătat și dat această țară, ca să fim binecuvântați și scutiți de nedreptățile milenare. Și precum Avram a ridicat altar lui Dumnezeu că i-a arătat lui Canaanul, — așa și noi, dela altarele ridicate în țara noastră, vom învăța pe fiii României să mulțumească lui Dumnezeu că i-a liberat din jugul sclăviei și i-a făcut tari și puternici, ca toți vrăjmașii să amuțescă și să asculte glasul lui Dumnezeu.

Frați Români!

Nemuritorul Rege Ferdinand I. în Mesajul Regal din Iunie 1920 zicea: „Generațiile viitoare ne vor judeca după faptele noastre. Dea Domnul să ne poată binecuvânta pe noi toți fiii generației de azi, uniți în munca

pașnică, așa cum au fost uniți în vitejie pe câmpul de luptă“.

Să urmăim dorința marelui Rege și să strigăm cu toții

Trăiască România Mare!

Trăiască M. S. Regele Carol II!

Trăiască Armata Română!

Dimitrie Țichindeal,

dascălul și preotul român ortodox — cuvânt de pomenire ținut în 4 Dec. 1932 la sfințirea monumentului ridicat în Beciherecul-mic în memoria lui D. Țichindeal.

*Prea Eulavioși Ascultători,
Frați Români!*

Marele patriarh al Constantinopolului și dascăl al lumii, Ioan Gură de Aur, cu prilejul plecării sale dintre credincioșii săi, a rostit cuvintele memorabile: „numai trupul meu moare, sufletul meu va rămâne viu și se va gândi la voi“. Și se gândește și la noi azi prin scrierile, cuvântările lui minunate și prin liturghia lui sfântă. La fel se gândește la noi și astăzi un mare fiu la Bănătului, fostul preot și profesor Dimitrie Țichindeal, care în trudnica-i viață ar fi putut străbate drumuri cu trandafiri, dar a socotit a fi mai bine să moară lângă ai săi, ca preot în Beciherecul-mic, ascultând de glasul lui Dumnezeu și al neamului său.

Cu prilejul aniversării lui Alexandru cel Bun, M. Sa iubitul nostru Rege a spus: „Cum, în trecutul nostru, cheia de boală a rezistenței naționale a fost biserica, căci noțiunea de patriotism și de credință se confundau într'una singură, influența organizării acesteia a fost covârșitoare în decursul vremurilor“. Activitatea lui Dimitrie Țichindeal încă este o mărturie puternică a adevărului exprimat de augustul nostru Suveran. De aceea mă găsesc eu astăzi aici. Glasul lui Dumnezeu este însă cel mai de căpetenie, care m'a adus aici, căci zice dumnezeescul apostol Pavel: „Aduceți-vă aminte de mai

marii voștri, cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu și privind la săvârșirea vieții lor, să le urmați credința". (Evrei 13 v. 7).

Graiu divin, graiu regesc ascultăm deci făcând prăsnuirea de azi, la care se adaugă sentimentul mândriei bănățene, care cinstește cu gratitudine pe aleșii săi. Zicea Petru Maior în anul 1812 în Istoria pentru începutul românilor în Dacia că mult bine poate aștepta neamul românesc dela catihetul Țichindeal, iar apoi amintind și de alți bănățeni distinși, spunea: „Nu după lung timp, este a nădăjdui că Bănățenii între Români cei mai învățați se vor număra". Aceasta prorocie se întrupează chiar prin ivirea lui Dimitrie Țichindeal, căci lumina lui luminat-a pe Andreiu Șaguna, Emanoil Gojdu, pe Alexandru Mocioni, Vincențiu Babeș, Nicolae Tincu-Velea, Eutimiu Murgu și pe alți distinși bănățeni, mai noi: pe Gheorghe Popovici, autorul Istoriei Românilor bănățene, pe Ioan Sârbu, care a scris Istoria lui Mihai Viteazul, pe generalii Traian Doda și Drăgălina și pe alți bănățeni distinși, cari și-au dat seama că precum cerul are luminătorii săi, stele și planete, așa și pe orizontul cerului românesc am avut luceferi cu lumini strălucitoare. Toți aceștia știau de luceafărul răsărit prin Dimitrie Țichindeal. Știm bunăoară că moșul lui Vincențiu Babeș fiind căturar, trăia în legături sufletești intime cu Dimitrie Țichindeal și cu învățătorul Mihail Martinovici-Roșu.

Lumină din lumină au luat Români bănățeni dela Țichindeal, precum flacăra eternă dela Mărășești a fost adusă până la București prin Crainici purtători de făclii, cari au luat lumina unul dela altul. Precum luminătorii de pe cer de demult și-au trimis lumina lor, care o vedem că ne luminează ochii astăzi, așa și lumina lui Dimitrie Țichindeal de demult trimis a fost, ca prin ea Duhul lui Dumnezeu să lumineze în noi.

Eu am deci acum datoria a vă arăta acum că Duhul lui Dumnezeu ne-a adus în calea vieții Românilor pe acest dascăl și preot al neamului, ca să ne lumineze cărările pribegii și să ne aducă aminte și nouă,

celor de azi, că cea mai mare fericire a unui neam, ca și a unui individ, este să aibe un ideal suprem de viață și să trăiască în conformitate cu el.

Noi cei de azi, cu cucernicie deschidem cartea neamului românesc ca în mijlocul involburărilor neprecise ale lumii de azi și în vârtejul atâtor efecte ale naturii schimbăcioase, să scoatem învățăminte din viața unui dascăl al neamului, să ne fortificăm conștiința menirii noastre ca națiune și să câștigăm certitudinea celor ce cu credință se ostenesc spre drumurile vecinicii.

Născut în anul 1775 în comuna Beciche-recul-Mic, s'a bucurat de o creștere aleasă, căci tatăl său a fost preot. Mama lui, preoteasă, care se odihnește în cimitirul acestei comune, va fi fost prea fericită, când și-a văzut pe fiul său învățător în comunele Belinț și Beregsău. În anul 1801 studiază cursul teologic în Timișoara, iar în anul 1802 ajunge învățător în comuna sa natală iar mai târziu preot ajutor pe lângă socrul său, care încă era preot.

Ca învățător s'a dîstins foarte mult și astfel ajunge chiar revizor școlar. În anul 1805, în războiul dintre Francisc I. împăratul Austriei și Napóleon, a împlinit slujba de duhovnic al unui regiment, iar în 3 Septembrie 1805 ajunge paroh la bisericii din Becicherecul-Mic.

În anul 1807 a cerut să fie numit director al școalelor românești din Banat. În cartea sa: „Arătare despre starea acestor nou introduse scholasticești instituiți” (Buda 1813) spune că educația este neglijată și că dascălii erau considerați numai ca și crâsnicul sau sfântul bisericii, și că în unele locuri dascălița se folosește de școlari la spălatul cămășilor, având pruncii să care apa dela fântână, unde unii s'au înecat. Despre școli spune că erau desgrădite, descoperite, cu ferestrele sparte și cu hârtie lipite. În asemenea împrejurări el cere să fie numit director școlar și luptă pe toate căile pentru luminarea neamului său. Așa înțelegem perfect că el nu era un om negativ, ci o fire militantă, duh de apostol adevărat.

Vrednice apostol național! Tu vedeai cu durere că

regulamentul națiunei ilirice din 1770 și legea școlară din 1777: *Ratio educationis*, impuse de Maria Terezia cu scopul ca fiecare neam să se cultive în limba sa, nu erau respectate de episcopii sârbi! Țichindeal era conștient de originea latinătății și romanității noastre, cum însuși zicea: „Mintea, măriță națiunea românească în Bănat, în Țara Românească, în Moldova, în Ardeal, în Țară Ungurească, mintea! Când te vei lumina cu învățătura, cu luminatele fapte bune te vei uni, mai aleasă nație nu va fi pe pământ înaintea ta. Că faptele bune sunt fie firească omenie, mărirea, însufleșirea cea mare, bărbăția, acestea sunt faptele cele bune ale strămoșilor tăi, adică ale Romanilor celor bătrâni“. (Iosif Vulcan: D. Țichindeal. Analele Acad. Române seria II. Tom. XIV, p. 315 și 55).

Aceste sentimente îl făcură să fie cel mai vajnic luptător pentru înființarea unei școli normale românești. Ea sa înființat în anul 1812 în Arad, și momentul era atât de însemnat că însași curtea imperială a dispus ca deschiderea școalei să se facă prin o slujbă religioasă și o predică a episcopului Pavel Avacumovici. Țichindeal ajunge profesor la școala normală din Arad, unde funcționează și ca senior și ca bibliotecar. În cartea sa: „Arătarea“ zice despre sine: „profesor de învățătura legii, sau cateheta, carele cuvântul lui Dumnezeu“, precum în școală așa și de față în Biserică propovăduiește“.

Aceasta situație nu rămâne decât doi ani — până la anul 1814 — când, după ce tipărise „Fabulele“, intrigile și tot felul de persecuțiuni îl siliră să se retragă (O. Densușianu: Lit. rom. mod. vol. I. p. 80). Motivele, cari l-au forțat să-și părăsească postul ni-le arată chiar el în scrisoarea adresată episcopului Samuil Vulcan la 18 Iunie 1814:

1. „Că eu — zice Țichindeal — la Aradu nu amu îngăduitu ca preparanzii în biserică toată slujba Sloveno-muscalu-sârbesc să o cânte, precum a poftit-o vlădica“ (sârbesc).

2. „Că cleru celu mai mare sârbesc socotește că de voiu fi eu de aicea ridicatu încă la bună vreme, vo-

ru putea lesne a duce preoșimea diecesei Aradului să se retragă dela cererea lor în rândul Vlădicei românești“.

3. „Că nu vor sârbii să se lumineze Români și ei socotesc că de nu voiu fi eu aicea în școale, mai lesne au o vor sârbi au strica“ (Vezi și Gazeta „Viitorul Graniței“ din Caransebeș a. 1926 Nr. 25).

S'a făcut anchetă și Țichindeal a fost aflat nevinovat de către reprezentanții orașului și județului, ba i-s'au adus și mulțumiri. Și totuși ai fost îndepărtat dela școală, tu, vrednice apostol, iar azi școala normală din Arad îți poartă numele după atâtea intervenții ale mele. Editat-ai în limba română și un catehism, scris-ai: „Arătarea“ despre școala normală și început-ai lupta pentru a se numi la Arad un episcop român. Cine citește cartea ta: „Arătarea“ găsește acolo următoarele:

„Numai să vadă el odată
Ce el de mult așteaptă
Preoți și dascăli luminați
Și prunci săraci ajuto-rați.
Ca să aibe mai mari preoți
Adeca stăpân mai mare
La carele se închină norodul tare,
Din a lor neam și viță,
Cu el de o viță și semință.
Nu străinu să-i tălmăcească
Ci românește ca el să vorbească“.

În același an 1813 poartă în secret prin diecezele Aradului, Timișorii și Vârșefului o petiție către împăratul, pe care o iscălesc preoții cerând episcop român după moartea celui sârbesc din Arad.

Intr'adevăr încă dela venirea lor la școala normală din Arad, Țichindeal și Diaconovici-Loga propagau — pe toate căile — ideia de a cere împăratului ca la moartea bătrânului și neputinciosului episcop Pavel Avacumovici din Arad, să fie numit un episcop român. Pentru stăruințele lui i-se face proces disciplinar ca și lui Diaconovici-Loga, iar mitropolitul sârb Stralimirovici îl amenință, dar Țichindeal zice: deși el mitropolitul, oșel, eu voiu fi cremene. După moartea lui Pavel Ava-

cumovici (13 Aug. 1815) o delegație de români merge la Viena să ceară numirea unui episcop român la Arad. Țichindeal încă făcea parte din delegație, dar la Viena au ajuns numai Ioan Sârbu, Popovici și Moise Nicoară, cari în 27 Noemvrie 1815 s'au prezentat cu petiția la cancelaria aulică, dar Moise Nicoară pentru îndrăsneala sa fu aruncat în temniță, iar Ioan Popovici a fost scos din preoție.

Dimitrie Țichindeal vede că lupta lui pentru episcop românesc la Arad este nesocotită, iar el însuși are multe amărăciuni cauzate de vrăjmașii săi sârbi, și se întoarce la postul său de preot în Becicherecul mic, unde predică și învață poporul. În anul 1817 se îmbolnăvește și mergând într'un spital din Timișoara, moare acolo în 19 Ianuarie 1818.

Viu va fi sufletul lui între noi, căci mult a luptat pentru Românism, nu numai cu cuvântul și cu fapta, dar și cu scrisul.

În cartea „*Sfaturile înțelegerii celei sănătoase*” răspândește iubirea de oameni și de adevăr în scopul îndreptării moravurilor de atunci. El combate unele obiceiuri păgâne din viața poporului nostru. Pe toți românii prin cartea aceasta a voit a-i ambiționa și încuraja la muncă, vestind vitalitatea excelentă a neamului românesc.

În altă scriere: „*Adunarea de lucruri moralicești*” propagă învățături morale pentru laici și clerici.

În scrierea: „*Epitomul*” răspândește cunoștințe despre biserică și dumnezeieștile slujbe pe seama preoților pe cari îi doria la culmea datoriei lor.

Fabulele lui Țichindeal se ocupau de chestiuni cari agitau atunci societatea și națiunea română, destăinuind o sumedenie de dureri ale poporului român, și propovăduind deșteptarea națională, combătând desbinarea și indemnând pe frați la iubire, stăruind a stârni în toți râvna de lucru, invocând descendența noastră latină și inspirând tuturor credință în isbândă.

Cărturarii de azi ai neamului inspirați de modestie să sfiesc a te chema pe tine apostol, preotule Dumitru,

dar apostol ai fost. Apostol al neamului tău și al Bisericii tale. Căci încălzit-ai cu graiul și cu scrisul pe normalității dala școala din Arad, cari dusu-s'au la sate în mână cu făclia ta: dat-ai însuflețire celor ce luptă, căci luptat-ai în casele românești de pe vremea ta, cu strigătul tău: „urmează dar că numai voi Românilor mlădițe nobile ale vechilor Romani, din Banat, Țara Ungurească, și ori unde vă aflați și ori în ce diregătorie... să cunoașteți că prin puterile voastre vă veți lumina!“

Cât de sugestive au fost cuvintele tale: „să punem nouă înainte, ce dulceață și fericire ar fi a vedea așa mare număr de români, că se iubesc ca frații, și se omenesc! Nu e aici grec, nici latin, unit și neunit, să fim noi Români toți una: drepti și adevărați creștini!“

Așa grăia D. Țichindeal în fabula 160-a. Un bun teolog ar putea edita în limba de azi fabulele în cari s'au strecorat și unele greșeli dogmatice ce trebuiesc omise.

Dar aceste greșeli nu au întunecat glasul lui.

Văpaia glasului tău încălzit-a inimile românești, mângâiere adus-au bănășenilor, cărora cele mai bune pământuri li-s'au luat prin colonizările streinilor. Oh, voi bănășeni, iscusiți la minte și plini de daruri divine, serbați și vă bucurați că azi din toate satele și orașele veniți să cinstiți pe un fiu al Bănatului. Bucurați-vă că toată viața intelectuală din vremea lui Țichindeal în Bănat, se grupa în jurul lui.

Iar voi Români din Becicherec, cinstiți totdeauna crucea și monumentele ridicate întru pomenirea marelui preot și dascăl al neamului.

Fiule al Bănatului, noi nu vom uita că școala normală din Arad există mai ales prin munca ta și înainte cu o sută ani am primit episcop românesc la Arad prin lupta ta și altora ca tine. Dormi în pace, românule mare, căci visul tău s'a împlinit și azi episcopul românesc dorit de tine, te preaslăvește în România Mare.

Frați Români!

Ca tămâia să se înalțe azi în inimile noastre spre cer și să zicem: mulțumimu-Ți, Doamne, că ne-ai tri-

mis pe Țichindeal și alți luminători, cari ne-au pregătit
calea vieții românești de azi. Jurămu-Ți, Doamne că vom
păstra memoria trimișilor Tăi, iar Țara scumpă, România
o vom păzi față de toți cutropitorii.

Ne vom închina Ție Doamne, vom păzi Țara sub
scutul Tău

Ne vom iubi și vom zice totdeauna :

Trăiască România!!!

Mai multă acțiune.

Dumnezeu este stăpânul veacurilor și cunoaște dacă am întrebuințat după voința Sa timpul prețios ce ni L-a dat. Dumnezeu a trimis pe Fiul său în lume ca să facă până este ziuă, lucrurile Celui ce L-a trimis, căci așa a zis chiar Mântuitorul, când a vindecat pe orbul din naștere: *vine noaptea, când nimenea nu poate lucra* (Ioan 9, 4).

Mă cutremur, în toată ființa mea, când mă gândesc la aceste cuvinte ale Mântuitorului, Carele a fost lumina lumii pe pământ și va fi în veac. Oare eu, nevrednicul Lui slujitor, eu episcopul, eu preotul, eu diaconul, sunt oare lumină lumii până când trăesc, sau numai un opaiț slab, ori o licărire de lumină prea puțină? Mare și înfricoșată întrebare față de toți acei slujitori ai Altarului, cari trebuie să-și dea seamă că, precum Fiul a venit în lume ca să răscumpere timpul primit dela Tatăl, așa orice ucenic al Domnului și fiecare lucrător apostolic, trebuie să răscumpere vremea prin muncă.

Sau ce credem? Oare fără răscumpărarea vremii de către Apostoli, s'ar fi putut lăși creștinismul? În (Faptele Apostolilor 18, 5) cetim că Pavel în Corint propoveduia cuvântul *cu mare zel*. Cuvintele acestea ne fac să înțelegem că nu era ceva întâmplător în munca lui, ci o lucrare sistematică, pătrunsă de un zel neîntrecut. Sau când apostolul Pavel zice despre Persida, (Romani 16, 12), că mult s'a ostenit în Domnul, credem că era vorba de o osteneală numai de ochii lumii?

Avea dreptate Sf. Pavel să spună că a dat pildă de muncă, pentru ca și alții să ostenească în chipul acesta, (Fapte 20, 35).

Același apostol spune despre sine: În osteneli mai mult, în bătăi mai mult, în închisori peste măsură, în primejdii de mai multe ori. (II. Cor. 11, 23).

Posibilitățile de muncă ale tuturor slujitorilor lui Hristos, au fost totdeauna nenumărate, așa că un adevărat ucenic al Domnului nu se poate plânge că el nu este lăsat să muncească! Ce scuze vor putea aduce toți aceia, cari nu răscumpără vremea, cari lucrează de mântuială?

Un fruntaș al vieții noastre publice, îmi spunea că în comuna lui de domiciliu, preotul nu prea se ostenește, căci nu este zi, lăsată de Dumnezeu, ca acel preot să nu iasă la gară în fiecare zi, la fiecare tren, ca să-și mai alunge plictiseala. L-am văzut chiar eu pe acel preot într'una din zile, stând în nelucrare și privind la călătorii unui tren! Ce vor zice oare tinerii din acel sat, de cari preotul nu se interesează, ce vor face ceilalți credincioși, când preotul nu are comitet misionar, comitet de împăciuire, Oastea Domnului, comitet cultural, pentru înfrumusețarea bisericii, etc., etc.? Unde este pentru un asemenea preot, *marele zel* al Sfântului Pavel și al altor propoveditori zeloși, grație cărora și el este azi preot? Dacă nu era zelul misionar și pastoral al apostolilor și urmașilor lor, nu am fi noi misiunii și slujitorii de azi!!

Acest adevăr îl prezint eu, iubitei noastre preoțimi, cu acest prilej, când intrăm în anul 1933. Să intrăm în anul acesta cu conștiința, că oricât am muncit, nu am făcut destul. Mult, nespus de mult, trebuie să muncim încă, mai întâi pentru formarea noastră, ca lumea să ne considere adevărați muncitori.

Intr'una din zile, treceam pe lângă doi copii unguri, cari proferau cuvinte urite și arătau a fi rău crescuți. I-am lăsat întâi neobservați, iar la înapoiere m'am oprit, am vorbit frumos cu ei și i-am binecuvântat. În acea zi s'a produs o schimbare în interiorul lor. În ziua următoare, trecând pe lângă ei, m'au salutat românește: „Sărut mâna Părinte“! Dacă aș fi dat pace acelor copii, eu nu aș fi fost azi salutat de dânșii.

Desigur, veți zice: aceștia erau copii! Eu răspund: lumea de azi este ca acești copii: lăsată în voia ei, noi cei de azi, așteptăm lumea să vie la biserică și nu vine? Să mergem la dânsa! Avem atâtea mijloace! Avem timpul iernii, când prin conferințe, lecții de catehizație, prin biblioteci prin activitatea diferitelor comitete parohiale, ne putem apropia de indivizii singurateci, ca și de mulțimi, cu certitudinea Celui ce a zis: „In-drăzniți, eu am biruit lumea“!

Firește, s'ar putea spune multe în această ordine de idei, dar ne mulțumim aici să zicem: fraților preoți: In-drăzniți!!!

XII.

Apropierea de Dumnezeu.

Pastorală de Crăciun 1932.

Bunătatea și iubirea de oameni
a Mântuitorului nostru Dumnezeu
s'a arătat. (Tit. 3. v 4.)

Iubiții mei fii sufletești,

Mare adevăr ne grăiește nouă sfântul apostol Pavel, când zice că s'a arătat bunătatea și iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Dumnezeu! Prin nașterea Mântuitorului, în fiecare an omenirea prăznuiește arătarea iubirii de oameni alui Dumnezeu. Prin nașterea Domnului omenirea a trebuit să simtă că Dumnezeu s'a apropiat de om!

Cât de mare este adevărul acesta, pe care și noi trebuie să-l simțim azi, când știința omenească se trufăște și caută tot mai mult să scoată pe Dumnezeu din sufletul oamenilor. Știința omenească vindecă diferite boli și născoceste tot felul de mașini, prin ceea ce devine îndrăzneală, susținând că lumea aceasta este părăsită de Dumnezeu și că omul toate le face prin puterile sale. Iubiții mei, eu sunt dator a vă reaminti azi că niciodată omul nu s'a îndumnezeit mai mult pe sine, dar și neîncrederea omului față de om este azi cea mai mare. Fiecare se încrede numai în sine, fiecare ascunde banul, fiecare crede că poate scăpa de datoriile lui către Stat și către alții. Dacă și nu fiecare, dar mulți fug de plata impozitelor, și de alte îndatoriri, prin ceea ce tot mai mult se deschide prăpastia desnădejdiei în fața noastră!

Vă întreb de ce oare această neîncredere și lipsă dela datorie? Fiindcă mulți cred că Dumnezeu e departe de lume și nu se tem deci de Dumnezeu. Vai și

iar vai, celor cu asemenea socotințe, căci chiar praznicul de azi ne arată adevărul, că nu Dumnezeu este departe de lume și de noi, ci lumea și noi suntem departe de Dumnezeu. Dumnezeu este aproape de noi prin legile divine vestite de biserică și prin legile omenești făurite în duh creștinesc, dar noi oamenii umblăm să le înțelegem și să le respectăm numai în măsura interesului personal, iar nu în măsura poruncită de Dumnezeu.

În vara trecută am vizitat temnița de femei din Mislea, și văzând multe femei nenorocite, mi-am zis: toate aceste femei puteau fi mame fericite, surori bune, dacă nu s'ar fi îndepărtat de Dumnezeu. Am văzut apoi în cele 326 sate vizitate până acum și am constatat că unde oamenii nu s'au înstreinat de Dumnezeu, este pace, iubire, iar unde erau departe de Dumnezeu, am văzut gâlceavă, ură, concubinaj și alte scăderi!!! Ah, iubirii mei, dacă ni-am aduce aminte cum se apropie Dumnezeu de oameni. Când Moisi păștea oile în muntele Horiv, Dumnezeu i-s'a arătat în rugul ce nu se mistuia, și i-a zis: „Nu te apropia aici, desleagă încălțămintele tale, că locul pe care stai tu, loc sfânt este.“ Și Moisi și-a acoperit fața și se temea se caute drept în fața lui Dumnezeu. Atunci a zis Dumnezeu: „am văzut necazul poporului meu în Egipt și strigarea lor am auzit dela cei ce-l silesc pe ei la lucru, și m'am pogorât să-i scot din mâna Eghiptenilor și să-i scot din pământul acela și să-i duc în pământ bun și mult“. (Eșire 3 vers. 7—8).

Când Moisi a primit legea pe muntele Sinai, Dumnezeu între tunete și fulgere s'a arătat, iar poporul, de frică, a rugat pe Moisi să grăiască el: „grăește tu nouă și să nu grăiască Dumnezeu către noi, ca nu cumva să murim“. (Eșire 20 v. 19). Dumnezeu le aduce frică spre a-i face să nu păcătuiască.

Dusu-ne-a și pe noi Dumnezeu în țara noastră scumpă România și grăește prin preoții să-i poporului românesc: frați Români, s'a arătat vouă bunătatea și iubirea de oameni alui Dumnezeu, mai mult ca altor popoare! Ascultați deci de Dumnezeu!!!

Cum nu am asculta, când azi ne aducem aminte

că a trimis pe Fiul său în lume să o mântuiască. Cum nu am asculta, văzând că a ajutat strămoșilor să întemeieze biserica ortodoxă română, care a răspândit moralitatea, mângăere, pace, cultură? Câți s'au botezat, spovedit și împărlășit cu Hristos în biserica noastră?

Dar unde sunt astăzi creștinii adevărați, cari să-și dea seama că Domnul Iisus Hristos prin nașterea Sa, precum pe alte popoare, așa și pe noi ne-a scos din adâncurile mizeriei, din starea orbirei sufletești, ducându-ne la cunoștința adevăratului Dumnezeu, care ne-a învățat iubirea de oameni și respectul drepturilor omenești?!

Veți zice: dar azi sunt bisericile pline de lume; eu însă zic: sunt pline, mai pline de creștini ca în alte zile, dar pușini din acești creștini își mai mărturisesc păcatele, pușini se mai împărlășesc cu sfintele taine, pușini știu că Mântuitorul a venit ca să slujască lumii. Când a venit Domnul, nu era rușine mai mare decât aceea de a fi slugă și totuși Mântuitorul a venit să slujască lumii. Și a slujit lumea cu iubirea Sa de oameni, până la moartea Sa pe Cruce! Azi însă e prea multă mândrie în lume, om pe om nu se slujește, nu se ajută, ci mulți se bucură de răul altora.

Un negustor bogat a luat în slujba sa pe un tânăr, care în curând a câștigat încrederea negustorului. Acest tânăr primind odată o sumă de bani, ca să o ducă altui negustor, s'a gândit să fugă cu banii în America. Nefericitul tânăr fu prins și când să fie osândit la temniță grea, negustorul zise judecătorilor: „Vă rog să nu judecați pe acest tânăr, căci eu port vina că nu m'am ocupat de sufletul lui și nu i-am dat pilde bune cât a stat la mine“. Din clipa aceea negustorul s'a ocupat mai mult de acel tânăr și a crescut un om de omenie.

Acum este timpul potrivit să arătăm și noi că suntem frați creștini și români adevărați. Să lepădăm deci mândria, îngâmfarea și răutatea și să începem chiar de azi a face tot binele. Ce fericiți vor fi tinerii României când vor vedea pe părinții lor alergând să se împărlășească cu trupul și sângele Domnului, ce fericire dacă

vor putea învăța dela noi să slujască și ei unul altuia în necazuri și dureri. Deaceea mai ales în ziua Crăciunului, tinerii trebuie să ne vadă pe noi cei mai în vârstă, ingenunchind la ieslea Mântuitorului și a zice: Doamne, carele în bunătatea și iubirea ta de oameni, te-ai făcut om, mulțumim-Ți Ție că ne-ai mântuit pe noi, că ni-ai dat învățăturile tale sfinte, și tainele cele mântuitoare. Jurăm-Ți Ție Doamne, că pururea vom nădăjdui întru numele Tău cel sfânt și prin faptele noastre vom arăta credința noastră, că Tu singur ești Dumnezeu și nu este asemenea Ție Dumnezeu puternic în milă și bunătate.

Iubiții mei fii sufletești,

Minunații trandafiri până acum au stat înfloriți în grădinile noastre, voind a ne arăta că precum ei pe timp de ger înfloresc, rămânând frumoși, așa și sufletele noastre trebuie să rămână curate și frumoase, chiar în mijlocul greutăților de azi. Căci, iubiții mei, o țară nu se ține numai cu case provăzute cu etaje peste etaje, într'o vreme când bisericile stau neterminate. Hristos ne cere sinceritatea gândurilor, desinteresul personal; cere să fim ca pomul cel bun care rodește, cere să zidim viața noastră pe iubirea aproapelui, răbdare, suferință, credință puternică. Prin aceste virtuți ne-am ridicat ca neam la vrednicia României-Mari, pe care vrăjmașii o pizmuesc de moarte.

Frații mei, cinstiți aceste virtuți, ca pe cele mai sfinte comori, căci printr'ânsele păstra-vom, neștirbită, moștenirea părintească; iar prin răbdare creștină să ne facem datoria către Dumnezeu și către țară. Să ascultăm de stăpânire, să ne rugăm pentru dânsa, să plătim dările, să creștem cetățeni buni și credincioși și astfel Cel ce azi în iesle s'a născut laudat va fi de noi în limba românească în România mare, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

Al vostru al tuturor de tot binele voitor.

Arad, la Nașterea Domnului 1932.

Nădejdea Creștinilor.

Ziarul „Știrea“ 25 XII 1932.

Marele compozitor Haydn când fu întrebat odată de prietenii săi, cum se face că și în mijlocul nenorocirilor vieții alcătuește compoziții pline de încredere într'o soartă mai bună, zise: „Compozițiile mele sunt inspirate de Dumnezeu, trebuie deci în fața lui Dumnezeu să fiu plin de seninătate sufletească“.

Pentru creștinii de azi nu mai este o taină că religiunea creștină are izvorul celei mai înalte inspirații și că religiunea creștină are izvoare inepuizabile de inspirație. Cu mult înainte de venirea Mântuitorului chiar păgânii așteptau să vină în lume izvorul adevărat al vieții. Confuciu, întemeietorul de religie chinez, cu 500 ani înainte de Hristos a proorocit despre fiul Cerului, despre marele sfânt, care va binecuvânta popoarele precum ploaia binecuvintează ogoarele.

Filozoful Plato (420—348 a. H.) grăește despre venirea unui Drept care fără a face vre-o nedreptate, va lua asupra sa aparența celei mai mari nedreptăți și se va păstra pe sine întru perfectă dreptate. Cuvinte adânc simțite așterne el în gura învățătorului său Socrate: „Fără țintă și fără plan plutim noi înainte, dacă nu ne arată nouă calea cea adevărată un crainic divin...“ „Trebuie să așteptăm, până va veni unul, care să ne învețe, cum să jertfim“.

Ce așteaptă lumea de azi, care nu mai este păgână? Omenirea de azi privește la năpraznicul uragan de ordin social de azi ca la niște roci plutitoare, care sunt mânate

de valuri furtunatică. În adevăr specialiștii, economiștii, umblă să liniștească furtuna dar nu izbutesc. De ce oare nu? Fiindcă este o deosebire între așteptarea lumii de azi.

Fiindcă păgânii așteptau salvarea dela ceva mai presus de om, iar noi cei de azi așteptăm mântuirea dela puteri omenești.

Ori, este timpul suprem să ne integrăm realităților și să compățimim pe toți cei cari nu văd că prin puteri omenești ajung numai la soluții falimentare. Adevăratele soluții să le căutăm în doctrina Celui Ce în iesle s'a născut. Un profesor universitar foarte învățat, dl. Ioan Petrovici, a spus la Congresul național bisericesc din anul acesta că filozofia are nevoie de sprijinul religiei iar nu religia de filozofie! În adevăr! Din idei abea concepute omenirea de azi, sau învățații de azi își făuresc sisteme salvatoare, iar adevărul încercat, îl uită!!!

Adevărul încercat este că dela nașterea lui Hristos pornește ideea că dreptul nu este o simplă normă, pe care oamenii o alcătuiesc, ci este o ordine pusă de Dumnezeu, așa precum și legea morală își are origina în Dumnezeu. Dreptul natural încă este drept divin, căci Dumnezeu l-a dat creaturilor Sale. Egalitatea de drept nu consistă în drepturi egale, căci nu toți au același dar, ci în aceea ca fiecare în cadrul chemării sale să fie apărut prin drepturile necesare, care îi fac posibilă îndeplinirea datoriei. Dreptul meu nu este identic cu dreptul altuia, eu nu fac ceea ce face altul ci ceea ce îmi poruncește legea morală, care face să nu fiu stânjenit în chemarea mea!

Pe asemenea concepții a pornit creștinismul înainte cu 1900 ani. Sunt tocmai 1900 ani de atunci. Poate că omenirea nu-și dă seama că încă nu a încercat aplicarea în întregime a acestor principii. Omenirea prăznuiește Nașterea Domnului cu nădejdi de mai bine, dar adevăratul bine va decurge din aplicarea integrală a doctrinei Mântuitorului.

Aici zace toată nădejdea noastră și eu zic că fru-

moasă nădejde avem, căci în sânul poporului nostru și în inimile intelectualilor întrezăresc forțe și atitudini, cari ne îndreptătesc la nădejdi mântuitoare. Cu acestea nădejdi prin ziarul „Știrea“ doresc sărbători ferice tuturor iubiților mei fii și fiice duhovnicești și tuturor fraților Români!

Isvorul strâmtorărilor de azi și Anul Nou.

Precum valurile mării pornite de furtună nu se opresc până când nu se oprește vântul năpraznic, așa și omul lovit de încercări cumplite se turbură și se sbate; mulți își blastămă chiar ziua în care s'au născut; mulți murmură chiar împotriva lui Dumnezeu, numai la persoana lor nu se gândesc. Se întâmplă ca și cu Cain, care a ucis pe fratele său Avel, dar când Dumnezeu l-a întrebat: „Unde este fratele tău Avel”, Cain a răspuns: „au doar păzitor sunt eu fratelui meu“?

Cain era un ucigaș, nu putea să vadă cu ochi buni jertfele lui Avel și totuși se făcea că nu-și bate capul cu fratele său. Și istoria lui Cain se repetă. Omul egoist, iubitor de sine, a adunat averi peste averi, nesocotind pe alții, luând dela gura celui nenorocit iar acum când vede atâtea așezăminte dându-se peste cap, — el zice: „eu n'am nici o vină, răspunderea o poartă conducătorii statelor, eu m'am îngrijit numai de mine și familia mea“.

Auziți! Când milioane de oameni sunt fără lucru și milioane suferă de lipsă și sărăcie, când prețul bucatelor a scăzut, tu strigi: guvernanții sunt de vină, dar când grâul avea mare preț și belșug era pretutindeni, nu te grăbeai să lauzi pe conducători și nici să ajuți pe cei săraci cu prisosul tău!

Eu cunosc mulți cari au risipit prisosul lor! Eu cunosc țărani cari la o singură nuntă au cheltuit nu mai puțin de o sută de mii de lei și cunosc funcționari cari încă cheltuiau multșor cu nunțile și cu alte

lucruri. Și azi mai vedem salbe și brățare de aur cu toate că Sf. Apostol Pavel îndeamnă pe creștini să se îmbrace cu sfială, cu găтели simple iar nu cu: „impletiturele părului, sau cu aur, sau cu mărgăritare sau cu haine scumpe“ (I. Timotei cap. 2 v. 9).

Cu durere o spunem că mulți și-au risipit banii prin străinătate, fără rost, în petreceri și fără ocupație serioasă, mulți au căutat să întreacă pe alții în cumpărarea de lucruri scumpe, ca să arate că nimeni nu este ca și dânșii. Și vai, dacă și-ar aduce acum aminte de cecece a spus odată marele poet Goethe: „Ce simțământ ne cuprinde, când ne gândim câți oameni am văzut și am cunoscut și mărturisim că am fost de puțin folos pentru ei, ca și ei pentru noi; ne întâlnim cu cel plin de duh fără a sta cu el de vorbă, cu învățatul fără a învăța dela el, cu cel ce cunoaște lumea, fără a lua vr'o cunoștință dela el, cu cel plin de iubire, fără a-i face vre-o bucurie“.

Noi am putea spune pe scurt: omul a căutat numai la sine, uitând de poruncile mai presus de el și iată-l ajuns unde este astăzi! Acum strigă din toate puterile că nu mai poate, dar dă vina pe altul. El care a voit să fie singur stăpân, se trezește ca din senin că puțină înțelepciune nu-i strică. Cine n'a văzut un pom, când ramurile lui încep a se usca?? Grădinarul când vede ofilirea frunzelor caută boala la rădăcina pomului și pe ea o îngrijește.

Să fim și noi grădinari și să căutăm a grăi adevărul, căci zice Sf. Pavel: „Nu putem ceva împotriva adevărului, ci pentru adevăr“ (II. Cor. 13 v. 8). Simțul datoriei și simțul răspunderii ne vor duce spre adevăr. Pe scena vieții avem roluri deosebite, pe cari trebuie să le jucăm cum trebuie. Un servitor poate strica toată izbânda unei piese teatrale, dacă nu-și face rolul cum trebuie, deci ca piesa să meargă bine și servitorul are un rol însemnat. În viață rolul lui e și mai însemnat și chiar un servitor e vrednic de laudă alături de un general care a biruit în lupte. Să ne întrebăm deci: făcutu-ne-am toți datorii: tata, mama, copilul, servitorul, ca funcți-

onar, preot, profesor, negustor, inginer, medic, făran, tâmplar, zidar? Am lucrat noi cum lucră creștinul adevărat? Am luat fiecare dintre noi atâtea sarcini asupra noastră, câte trebuie și câte putem purta?

Și aceste sarcini le purtăm noi ca adevărați creștini? Dumnezeu a dat omului voe liberă, în vederea ajungerii unui scop. Pe om l-a făcut răspunzător pentru felul cum lucrează la înaintarea sau poticnirea sa proprie și astfel noi vom răspunde și noi ca și creștinii. — Mai ales la începutul unui an nou să ne cercetăm pe noi înși-ne, dacă simțim răspunderea creștinului adevărat și dacă în strâmtorile de azi avem dreptul să ne plângem?

Fostul președinte al Americii de Nord, Wilson zicea odată consătenilor săi: „Eu m'am născut în sărăcie. Mizeria a veghiat asupra leagănelui meu. Știu ce înseamnă a cere pâne dela o mamă, care nu are nici o fărâmațură. Eram de zece ani când am părăsit casa părintească. Timp de 11 ani am fost ucenic și în fiecare an numai o lună am umblat la școală și după muncă grea de 11 ani am avut o pereche de boi și 6 oi iar ca venit 168 floreni. Știu ce înseamnă să faci sute de kilometrii pe jos, ca să cerșești de lucru. Dacă cineva mi-ar fi făgăduit zece floreni simbrie, ași fi fost cel mai fericit om din lume. Am umblat din oraș în oraș — din sat în sat, mort de oboseală, cu legătura strânsă subsuoară am ajuns acasă și atunci am învățat mecanica. Mă sculam în zori de zi și lucram până noaptea târziu în fiecare zi, tăiam lemne în pădure și când am câștigat cei dintâi patru floreni, am crezut că sunt cel mai fericit om pe lume“.

Wilson era un mare creștin. Cu răbdare a ajuns departe. Și noi să ne oțelim în răbdare și să nu credem că după fericita ajungere a unității naționale, suferințele noastre s'au isprăvit. Intrecerea fără frâu și lăcomia au adus în toată lumea suferințe dar noi Românii suntem învățați cu suferințele. Dumnezeu ne-a cercetat cu soarele dreptății când norii erau mai întunecoși; deci nu ne va lăsa nici în zilele de acum fără mângâieri, dar

noi să le căutăm acolo, în cuvântul lui Dumnezeu, care totdeauna se împlinește.

Să ne aducem aminte de mustrările proorocului Isaia, dintre cari multe ni se potrivesc și nouă. Și noi putem zice: „Că multă este fărădelegea noastră înaintea Ta... păgânește am lucrat și am mințit și ne-am depărtat dela Dumnezeu nostru; grăit-am strâmbătăși și am fost neascultători, zămislit-am și am cugetat din inima noastră cuvinte nedrepte“ (Isaia 59 v. 13). Judecăți, sfezi, împărecheri, lăcomie, fățarnicie, mânie, necurăție, ce vom face cu ele, le vom trece în anul cel nou?

Să nu fie! Să deschidem inimele numai pentru Hristos și să începem din familie o viață nouă! Când vom avea copii crescuți în frica lui Dumnezeu și în iubirea de oameni, atunci și timpurile vor fi mai bune. Dar spre aceasta trebuie să ne supunem lui Dumnezeu. Căci slabi suntem fără ajutorul lui.

Am citit oare unde următoarea legendă: Un plop zise arborilor pădurii: să nu ne mai supunem soarelui, căci doar frunzele noastre hrănesc pământul, iar păsările, albinele și alte viețuitoare se hrănesc prin noi. Deci ziua să nu privim spre soare; nu peste mult începu greva contra soarelui. Când soarele ardea mai tare, florile erau cu potirile închise iar copacii cu frunzele în jos. Seara însă și florile și copacii se îndreptau spre lună, soare nu era. Unii arbori văzând că-și pierd frumuseța s'au întors spre soare și numai unii au ascultat de plop, dar s'au uscat cu el împreună.

De Anul Nou Vă doresc tuturor ca să fiți flori pururea cu fața spre soare, suflete totdeauna primitoare de Dumnezeu, soarele vieții noastre.

Steaua copilăriei mele.

Publicat în Curentul și „Tinerimea Creștină“
(Românul din 1 Ian. 1932).

Fiecare dintre noi a trecut prin paradisul copilăriei care nu mai revine. Chiar și cel mai nenorocit copil a avut bucurii și a rupt din florile copilăriei. Nici banul, nici luxul, nici mărirea omenească nu pot înlocui nevinovatele bucurii ale copilăriei.

Aceste bucurii trec cu o iuțeață uimitoare, ca un vis al dimineții, ca și minunatul curcubeu, pe care-l vedem puțină vreme cu ochii noștri. Însă ele reapar în amintirea noastră și nu pot fi șterse din memorie nici de cele mai grele încercări ale vieții. Ba, nouă ni se pare tocmai în vremuri de grea cumpănă, caracterizate prin apariția multor oameni fără prilej de muncă, apatici, indiferenți, neîncrezători, — că dărâmând visurile copilăriei, dărâmăm ceea ce avem mai sfânt.

Dar are copilăria și realități serioase, are bucuriile ei nebănuite, îmbrăcate în haina datinelor strămoșești. În vremea copilăriei mele, când eram de șapte și opt ani aveam datina de a umbla cu steaua. La noi în sat, Comana de sus, jud. Făgăraș, — steaua era păstrată din an în an de învățătorul satului. Deoarece pe atunci învățătorul era fie iertatul meu tată, la dânsul se păstra steaua și dânsul îi învăța pe micii școlari colindele minunate.

În fiecare an steaua era din nou împodobită, iar în ajunul Crăciunului tatăl meu o încredința celui mai voinic școlar. Anii au trecut în șir, asistând eu ca mic copil la scena plecării școlarilor cu steaua din casa noastră.

La vârsta de opt ani ca din senin, s'a plămădit în sufletul meu dorința de a fi eu purtătorul stelei. În momentul când urma ca școlarii să plece cu steaua, am pășit pe față cu dorința mea. Erau acolo școlari mai în vârstă, dar nici unul n'a zis un cuvânt de opoziție. Eram doar, vezi Doamne, fiul dascălului! Atâta mi-a zis doar tatăl meu: „să nu-ți cadă steaua din mână, că tu ești mic, dragul meu“.

Și am plecat. Am fost cel mai fericit copil că am putut purta steaua. Și azi sunt cel mai fericit când primesc colindătorii cu steaua.

Ce bine ar fi să crească generația copiilor de azi în asemenea spirit. Să nu se închidă orizonturile senine ale copilăriei creștine, înlocuindu-se cu automobilele mici, cu revolvere de ciocolată și câte altele. Căci pământul nu este numai mormântul oamenilor, ci și al civilizațiilor. O cultură și o civilizație sănătoasă se cunoaște după urmele educației din familie. Când în familie începe să dispară educația creștină, nori negri se arată.

În Rusia familia, cu tradițiile ei păstrează moralitatea. Cântecul de Crăciun răsună acolo în taină, dar răsună. Și cerul se bucură cu bucurie mare! Noi Românii să ne alipim cu toată tăria de Steaua Magilor, care a condus la Iisus. Căci niciodată omenirea n'a avut mai mare nevoie de Steaua Magilor ca azi. Scipione a plâns ordinioară pe ruinele Cartaginei zicând: „Ah, Romă, aceasta va fi odată și soarta ta!“ Acest strigăt se potrivește tuturor căderilor de ordin moral. Dacă decadența morală a adus prăbușiri undeva, în tot locul așa se va întâmpla. Întrebăm cum se poate vindeca o boală morală? Numai prin mijloace morale. Inimile nemulțumite, cine le va liniști? Cine va sfărâma lanțurile cari țin încătușați pe prizonierii culturii atee?

Nu sunt aceștia întrebări secundare, pentru că tineretul este sleit azi de precocitatea maturității, lipsa de ideal strică moravurile, intimitatea familiară scade, caracterele mari se răresc, bărbăția în suferințe dispare. Nici o autoritate omenească, nici o putere omenească nu sunt în stare să oprească procesul de descompunere

al unei societăți care nu voește să știe de cerul senin,
cu stelele țintuite, care chiamă pe om spre sine.

Steaua magilor ne-a arătat tuturor unde este salvarea:
la Mântuitorul lumii, a Căruia naștere lumea o mărește!

Binecuvântată fie steaua Magilor, reprezentată nouă
tuturor prin datinile creștinești din copilărie.

Mesaj de Anul Nou 1933

către clerul și poporul eparhial.

Ați aprins astăzi focul bunelor credinți și suflul neprihănilor sufletești, când, din prilejul noului an, ați binevoit a mi aduce omagii împreună cu cei ce m'au felicitat în scris. Răspunsul meu voiesc să fie scurt, pentru că socot că cuvintele au numai rolul unor flori, pe urma cărora trebuie să odrăslească fapte.

Sunt tocmai 1900 de ani decând cel mai mare eveniment al lumii, venirea Mântuitorului, s'a dăruit oamenilor. Nu ajunge că noi numărăm anii vieții noastre după acest eveniment, ci trebuie să numărăm faptele vieții noastre după adevăratul dreptar al vieții: idealul lui Hristos.

În anul trecut cel mai accentuat cuvânt a fost cuvântul *criză*, iar în anul acesta cea mai importantă preocupare trebuie să fie, atât în viața noastră națională, cât și bisericească: înlăturarea crizei. Ori, criza de azi fiind de ordin moral, datori suntem să cumpenim bine adevărul că o boală morală se poate vindeca numai prin mijloace morale. Și atunci, în numele lui Hristos, noi slujitorii Altarelor voim să mobilizăm conștiințele pentru lupta împotriva egoismului ucigător.

Cel dintâi pas în lupta aceasta îl facem, dându-ne seama că nu interesele de ordin material trebuie să creieze atmosfera adevărată a legăturilor dintre oameni, ci ideea că cu toții suntem fii ai aceluiași Părinte ceresc, Care ne-a zidit pentru scopuri mai înalte decât lupta pentru o bucată de pâine în plus sau în minus.

În aceasta ordine de idei, Noi Episcopul vom face tot posibilul să se pătrundă toți de adevărul că fără un

ideal mai înalt de viață, această existență pământească nici un înțeles nu are. Preoții mei, cu toate privațiunile de ordin material, vor răspândi adevărul acesta cu vreme și fără vreme!

Desigur Biserica are mijloace multe spre a-și face datoria impusă de timpul nostru. Unul din acestea este și răspândirea Scripturii în straturile intelectualilor și poporului nostru. Cu durere am citit că în țara noastră răspândirea Bibliei în anii din urmă nu este destul de intensivă. Din raportul Societății Biblice Britanice rezultă că la noi în țară în anul 1929 s'au răspândit 70.390 Biblii sau părți din ea, în anul 1930 numai 59.298, iar în anul 1931 numai 42.607. În acelaș timp în Bulgaria s'au răspândit 39.361 Biblii, în Jugoslavia 60.000, iar în Grecia 88.789 Biblii sau părți din ea.

Nu mai fac deducții, fiind ele evidente, dar apelez mai ales la intelectuali și îi rog să lase să pătrundă în familiile lor cuvântul lui Dumnezeu. Aici pot vesti că din inițiativa I. P. Sf. Patriarh întreaga sfântă Scriptură este tradusă în o nouă traducere românească de cei mai inițiați cunoscători ai textului original. Tipărirea traducerii acesteia va fi cel mai mare eveniment de ordin spiritual al vieții noastre.

Noi legăm mari nădejdi în Anul ce vine și de apostolatul laic. Ce mare ar fi bucuria preoților să poată lauda pentru conlucrare pe laici, cum a lăudat Apostolul Pavel pe Climent sau pe Evodia și Eutihe, (Filipeni 4). Ce fericire să aibe Biserica colaboratori ca Fivi, Achila și Priscila (Romani 16 v. 2—3). Căci nimic nu-i împiedecă pe laicii noștri să facă ceea ce făceau primii creștini, răspândind evanghelia în conversațiile lor zilnice, la lucru, în for, în piață, cu timp și fără timp.

Organizarea creștină a intelectualilor noștri cred că va însemna în anul acesta un început de cea mai frumoasă propășire pentru Ortodoxia noastră.

Lăsăm ca viitorul să confirme prin fapte nădejdiile noastre și să se introducă viața creștină pretutindeni, unde este o gândire și simțire românească.

Lăsăm ca adevărata simțire românească să se facă

stăpână peste plaiurile românești, dar mai ales în inimi, căci cea mai inexpugnabilă cetate a Românismlui este inima românească simțitoare a dreptății divine și omenești.

Unire în cugete și simțiri ne trebuie pentru a stârpi în germene orice încolțire a dorințelor revanșarde revizioniste; Români, iubiți-vă unul pe altul, aceasta e deviza Bisericii mele! Fraților, sprijiniți-vă unul pe altul, — acesta este apelul meu către toți!! Mai multă iubire pentru iubitul nostru Rege și pentru țară, mai multă ascultare de voia lui Dumnezeu și atunci anul ce vine va veni cu bucurii mari, românești și creștinești.

Făgăduințe nu fac, fiindcă munca mea de până acum făgăduință este. Munciți cu toții ca Români adevărați.

Cu aceste sentimente vă mulțumesc din inimă pentru cuvintele omagiale. Ele îmi vor servi ca razim în cadrul scumpei mele chemări — Vă împărtășesc binecuvântarea mea arhierască și Vă rog să zicem cu toții:

Trăiască M. Sa Regele Carol II!

Trăiască România!

Lectura intelectualilor de azi.

Am citit oareunde că în Franța cu câteva decenii înainte, țăranii își vindeau dulapurile lor masive, făcute din stejar, și cumpărau în locul lor dulapuri mai moderne; acei țărani azi nu mai fac așa, pentru că și-au dat seama că orășenii vând mobilele lor moderne și cumpără altele vechi, dar masive, cari date puțin la rindea au un aspect foarte atrăgător.

Povestea aceasta reală, mi-a înfățișat icoana stărei reale sufletești a intelectualilor, cari azi caută să citească tot ceea ce e mai modern, mai atractiv. Căci, vezi Doamne, azi, când atitudinea creștină în fața vieții este cam rară, nu se poate să nu te lauzi că ai citit pe *Napoleon* al lui Emil Ludwig, sau alte cărți ale acestui evreu tipic.

Omul modern cere să citească azi cărți pline de tot felul de intrigi reale și ireale, posibile și imposibile. Analiza psihologică ajunge, este culminantă dacă satisface dorul de senzație. Și, vai, timpul suprem este să medităm asupra necesității unei lecturi potrivite, prin care să ni se înfățișeze moralitatea înaltă, adevăruri din domeniul fizic și moral. Accentuăm aici anume că lectura trebuie să înfățișeze sau să aibe ca scop prezentarea adevărului.

Știiți ceea ce zice Eminescu despre adevăr? „*Adevărul este aur. După aur aleargă toți, de adevăr fug toți*“. Și lumea de azi parecă anume caută în lectură altceva decât adevărul, decât senzul vieții! Poate caută să uite mizeriile vieții și se cufundă în lectura fantastică, imbibată de un raționalism intempestiv? Se prea poate, dar eu cred că orice lectură, ca să nu fie făcută

inutil, trebuie să ducă la examenul propriei conștiințe, la rostul personal în lume al omului. De sigur se citește și cu scop distractiv, de largire a cunoștințelor, dar cel mai însemnat scop o lectură îl prezintă în necesitatea examenului personal.

Cetitorul creștin trebuie să mediteze la fiecare pas, care trebuia să fie atitudinea anumitei persoane în anumite împrejurări și care ar trebui să fie atitudinea lui în caz similar. Fără această examinare meditativă rostul unei lecturi pierde din valoare.

Sunt și oameni cari citesc cărți de știință, de cuprins filozofic, dar, fie că și-au lărgit orizontul, fie că au adâncit multe probleme, ei nu împărtășesc și altora cunoștințele lor. De aceștia noi nu scriem aici. Nu merită, pentru că orice faci în lumea aceasta, are înțeles în măsura, în care faci și pe alții părtaș de lumina ta.

Aici rămânem la o povață, pe care Biserica o dă cititorilor: să citească pentru viață. Fără de această rețetă lectura noastră va fi puțin rodnică. Și, fiindcă asupra rosturilor vieții ne luminează Cuvântul divin, nu putem decât să recomandăm tuturor ca să citească Sfânta Scriptură înainte de toate. Citirea zilnică a Bibliei ne va duce la cea mai importantă conversiune, care nu este însă de ordin financiar sau economic: la conversiunea creștină.

Fără conversiunea creștină, chiar de am citi cele mai savante cărți, nu vom deveni mai buni, sistemul capitalist actual va continua să fie ateu și nedrept, dar prin atitudinea creștină în fața vieții, stările economice și sociale vor oglindi conștiința noastră morală. Și atunci și cărțile ce se vor scrie nu vor mai fi oglinda egoismului ateu, ci reflexul spiritului creștin.

Optimismul Preoților

Publicat în „Păstorul ortodox“ al clerului din Jud. Ilfov la Crăciun 1932.

Niciodată lamentările și plângerile omului în fața greutăților vieții nu au fost mai accentuate ca în timpul nostru. Pretutindeni cuvântul *criză* se răspândește cu o viteză uluitoare: că echilibrul moral s'a sguduit din temelii, că civilizația de azi va săpa mormântul spiritualității, că omenirea este pe drumul spre prăpastia fără fund și câte altele.

Incertitudinea este timbrul, sau efigia mentalității de azi. Omul nu este sigur de nimic. Neîncredere generală pretutindeni. Nu intrăm în analiza acestor stări, ci fixăm aici marele adevăr că preoțimea noastră nici odată nu s'a făcut ecoul lamentărilor, ci a fost răspânditoarea optimismului dătător de viață.

Da, această preoțime știe prea bine că valul curentelor subversive a străbătut și metropolele Apusului, că până și Geneva și Lausanne au secerat morți prin înfrățirea socialistă comunistă, dar mai știe între multe alte adevăruri și pe acela, că adevărata moarte este moartea morală care se ivește pretutindeni, unde ideea de Dumnezeu nu este respectată cu destulă convingere.

Preotul duce lupta împotriva morții morale. Cu bucurie vestește el voia lui Dumnezeu. Cu bucuria simțită de Magi când au văzut steaua. Ce înțelege oare o lume atee din bucuria ce o simte păstorul pentru convertirea unui suflet rătăcit?! Ce înțelege lumea indiferentă din bucuria asigurată de Domnul pe seama ucenicilor, când li-a zis să nu se bucure că duhurile se pleacă lor, ci că numele lor sunt scrise în ceriuri!? Cum va pătrunde

într'o lume necredincioasă bucuria împreună a celui ce samănă și a celui ce seceră? (Ioan 4 v. 36).

De câte ori nu s'au împlinit cu preoții români cuvintele Domnului: „voi veți plânge și vă veți tângui, iar lumea se va bucura, și voi vă veți întrista, ci întristarea voastră întru bucurie se va întoarce? (Ioan 16 v. 20). Întru bucurie s'a întors inima noastră văzând cum prin lege s'a asigurat bisericii dreptul de a face instrucția și educația religioasă în școli, văzând că în congresul național bisericesc prin glasuri laice autorizate s'a accentuat importanța religiei pentru viață. Bucurie mare ne cuprinde văzând că în ciuda tuturor suprimărilor bugetare preoțimea scoate foi și reviste, face adunări religioase, societăți culturale, predică, învață și sfințește pe oameni.

E legitim optimismul nostru. Suntem siguri că izbânda va fi a lumii morale. Avem certitudinea că preoțimea noastră va secera izbânzi. Munca ei va face să înțeleagă societatea noastră română că omul nu poate trăi fără un ideal suprem de viață, în lumina căruia să judece fiecare pas al vieții.

În lupta pentru acest ideal suprem de viață s'a angajat și „*Păstorul ortodox*“ organ bisericesc al clerului din județul Ilfov. Împlinind doi ani de viață, îi facem călduroase urări și îi laudăm munca de până acum. Iar acum, în preajma sfintei sărbători a Nașterii Domnului, venim și Noi dela granița de vest a României și dorim sărbători fericite tuturor celor cari cu optimism preoțesc fac apostolat pentru neam și lege.

Un preot uitat: Eutimie Murgu.

publicat în revista teologică și bis. „Viitorul“ din București, — 15 Ianuarie 1933.

În ziua de 21 Decembrie 1932 au fost reînhumate în cimitirul din Lugoj osămintele aduse dela Budapesta, ale marelui luptător național Eutimie Murgu. 60 de ani au stat rămășițele lui pământești în pământ străin iar acum se odihnesc acasă, aproape de câmpul libertății dela Lugoj. Aici în 15/22 Iunie 1848 nu mai puțin de 12.000 Români, în marea lor adunare națională, alegând președinte al adunării pe Eutimie Murgu, au pus jurământ de credință către nația românească.

El era un mare luptător pentru desrobirea Românilor bănățeni de sub jugul ierarhiei sârbești, care vedea în limba românească un vrăjmaș puternic. A scris o valoroasă carte despre origina Românilor ca răspuns la afirmațiile eronate ale sârbului maghiarizat Sava Tököly care nega origina noastră română.

Sub fulgerătoarele lui sugestii românii bănățeni întruniți în 1848 în Lugoj, cer introducerea limbii românești în administrație și dreptul românilor de a se înarma. Frații bănățeni de atunci mai cer ca biserica ortodoxă română să se despartă de cea sârbească. Se mai aduc și alte hotărâri laudabile. Eutimie Murgu este arestat și batjocurit în temnițe ungurești și austriace! El, care a fost coleg cu Șaguna la universitatea din Budapesta, fiind cel mai eminent student, după clasificarea pe care am văzut-o personal în arhiva universității din capitala Ungariei, el, care a fost profesor de filosofie la

Iași și la București, a mai fost ceva... a fost și preot. Pentru aceasta scriem aceste rânduri ca să punem în lumina lumii de azi adevărul acesta. A fost preot ortodox român și conștiința lui preoțească l-a făcut pe el un demn urmaș al marelui fabulist D. Țichindeal, sărbătorit și acesta în Bănat în Decembrie anul trecut.

Eutimie Murgu luptător național, profesorul este sărbătorit, dar și mai multă sărbătorire se cuvine preotului Eutimie Murgu!! Sufletul lui preoțesc era larg, cuprinzător. Avea orizonturi înalte, cari au luminat aspirațiile naționale ale neamului. Revendicăm și pe seama noastră deci datoria de a-l sărbători cel puțin în aceste puține rânduri, pentru că presa noastră bisericească nu a relevat faptul acesta.

Noi amintim de preotul Eutimie Murgu, dându-ne seama că s'a revărsat la noi în țară foarte mult din bogățiile culturii occidentale, dar totuși suntem pe cale să vedem azi mulți Români, cari nu mai confundă credința cu neamul, cari nu recunosc că am fi stat ortodox, ba nici chiar stat creștin.

În asemenea împrejurări să dăm la o parte vălul de pe tendințele inamice Bisericei și să facem ceace zicea d-l Octavian Goga: să înlăturăm praful de pe altarele vechi și să ne închinăm lor. Noi, cei bisericești să fim cei puțin gata a servi material cât mai mult lumii de azi, care lasă să se așterne praful uitării peste vredniciile preoțești ale trecutului.

Preotul Eutimiu Murgu să fie pentru noi cât mai neuitat și să căutăm în toată vremea și în tot ceasul a ne revendica și noi cei de azi cât mai mult rolul de îndreptători ai destinelor naționale. Cu multă bucurie am văzut că între președinții adunărilor antirevizioniste au fost aleși mulți preoți.

Să păstrăm și să toarcem mai departe firul trecutului, pomenind cu sfințenie pe antecesori.

Majestatea Sa Regele și Tineretul.

— Publicat în „*Dumineca ortodoxă*“ din București —
Ianuarie 1933.

Cu prilejul unei serbări școlare, D-l Dimitrie Gusti, Ministrul Instrucțiunii Publice, a comunicat știrea cu adevărat îmbucurătoare, că M. Sa, iubitul nostru Rege Carol II lucrează la o carte didactică: *Istoria Românilor pentru uzul învățământului secundar*.

Știrea aceasta ne umple de bucurie că M. Sa Regele va păși prin scrierea acestui manual în fruntea dascălilor de toate categoriile, arătându-le cum poate istoria țării noastre să transforme sufletul tineretului nostru. Fiindcă istoria neamului nostru este întretesută cu istoria Bisericii noastre ortodoxe, noi ne bucurăm din suflet că și rolul Bisericii noastre în trecutul românesc va fi redat prin narații interesante, pline de spirit.

Două mari momente se trec prin aceasta în atențiunea noastră. Într-întâi, că M. Sa dă o înaltă atenție istoriei noastre naționale și apoi că generațiile de astăzi numai cunoscându și trecutul vor putea să-și facă datoria către tron și țară.

Deaceea, noi slujitorii sfintelor Altare avem un învățământ foarte prețios de luat din gestul regal atât de elocvent. Într-o vreme, când unii oameni caută să atragă tineretul în vârtoarea patimilor politice, M. Sa Regele se așeză la masa de scris, ca să aștearnă în mâna generației tinere o pârghie a viitorului: trecutul neamului.

Mult avem noi de învățat de aici. Mai multă atenție

trebuie să dăm tineretului, să-l păstorim, să-l povăţuim după psihologia lui proprie, să-i jertfim şi lui ceva din timpul nostru, să ne desprindem din metoda de până acum, de a trata pe toţi credincioşii după aceeaşi metodă, fără deosebire de vârstă, sex şi stare socială. Se impune să ne aducem aminte de cuvintele Sf. Pavel către Tit: „Adu-le aminte să se supună stăpânirilor şi dregătorilor, să asculte, să fie gata spre orice lucru bun, să nu defaime pe nimeni, să nu se gălcevească cu nimeni, să fie liniştiţi, să arate către toţi oamenii deplină blândeţe“ (Tit. 3).

Oh, dacă noi cei duhovniceşti am putea duce la îndeplinire aceste cuvinte ale Sf. Pavel, cu mai multă stăruinţă decât oricând! Pentru că echilibrul social, ordinea existentă trebuie asigurată nu numai cu legi aspre, cari se impun, ci şi cu forţe sufleteşti.

Prea mult se cer azi numai drepturi şi se trec cu vederea datoriile.

Disciplina este forţa, care asigură coeziunea vieţii sociale. Fără disciplină individul îşi iroseşte forţele sale zadarnice şi este dus spre abateri periculoase. De aceea Biserica face mare serviciu neamului, dacă prin munca ei consolidează simţul de disciplină în sufletul tinerimei. Fericiţi vom fi ca în această muncă pentru disciplina tineretului să ne întâlnim cu munca creatoare a augustului nostru suveran. Fericiţi vom fi când vom avea întreg tineretul ortodox organizat în societăţi religioase pe întreaga ţară şi vom vedea că acest tineret se inspiră în privinţa patriotismului creştin din cartea scrisă de Majestatea Sa Regele nostru Carol.

Un an de luptă bisericească.

publicat în Universul dela 11 Ianuarie 1933.

Cititorilor noștri le este bine cunoscută activitatea rodnică și neobosită ce o desfășoară în ogorul Domnului, pe granița dinspre Ungaria, P. S. Sa episcopul Grigorie, supranumit de colegii săi chiriarhi „episcopul misionar“.

Datorită acestei activități, eparhia Aradului înregistrează cele mai frumoase progrese, putând să se laude că contribuie prin întărirea credinței strămoșești periclitată de sectarii puși la cale de dușmanii noștri, la întărirea unei foarte jinduite granițe a țării.

Vom da în cele ce urmează bilanțul activității ce s'a desfășurat în 1932 la această eparhie. P. S. Sa episcopul Grigorie a avut amabilitatea să ne facă următoarele declarații cu privire la această activitate de un an de zile:

Cea mai însemnată preocupare a mea în 1932 a fost ca Hristos să devină idealul de viață al fiecărui credincios al meu. Aceasta pentru că vântul și valurile se joacă cu un vapor, dar nu cu inima unui creștin. Nu realizări externe lipsite de viață, ci sfințenia simțirilor o cere dela noi Hristos. Devotament, iubire, spirit de jertfă, de solidaritate am căutat să dezvolt în sufletele creștinilor.

În acest înțeles este greu să remarc realizări mai însemnate ale anului 1932, dar sunt sigur că prin strădania mea și a preoților mei s'a întărit în suflete iubirea de Dumnezeu, ceea ce a întărit nădejdiile, precum puterea lui Dumnezeu dă tărie naturii în timpul primăverii.

Puterea cuvântului.

Pe două căi am căutat să străbat în sufletul credincioșilor mei: prin graiu viu și prin scris. Prin graiu am predicat pe Hristos în 30 de biserici,

Mi-am dat perfect seama, că nu cuvintele pompoase în sine vor avea efect, ci trăirea lor. Fiecare cuvânt este o lume și am grăit nu ca să simt sarcina mai ușoară, ci ca unul care știam și știu că scopul ostenețelor mele este ca să se nască Hristos în fiecare suflet, căci dacă de o mie de ori s'ar naște Hristos și în mine sau în altul nu se naște, atunci m'am trudit zadarnic.

Dispoziția țăranilor.

Cu toate necazurile ce-i copleșesc pe săteni, ei m'au primit cu dragoste pretutindeni. Aproape în fiecare sat eram așteptat de circa 30 călăreți, de autorități și de popor mult în haine de sărbătoare. Am impresia că nici un fel de criză nu poate sdruncina simțul de autoritate și respect al țăranilor noștri, dintre cari unii plângeau, când după slujbă intram în casele lor. Am cercetat acasă la ei cel puțin 200 de țărani și nu voi uita niciodată vorba unui țăran orb, care mi-a zis: „Mi-am pierdut ochii trupești, dar văd cu ochii mei sufletești că Prea S. Ta iubești poporul, căci numai acela nu ostenește, care nu-l iubește“. Sărmanul om era fericit că am intrat în casa lui.

Apostolatul cu scrisul.

În anul 1932 am tipărit personal trei cărți mai însemnate și câteva broșuri: „Pentru Tron și Țară“, cuprinzând 10 cuvântări despre M. Sa Regele, „Brazde în ogorul ortodoxiei“, în 214 pagini, cuprinzând 70 cuvântări și articole, „Tineretul României“, 342 pagini, premiată de Academia Română. Am mai scris vre-o 3 broșuri în biblioteca creștinului ortodox. Pentru tineret scoatem de curând revista: „Lumina Tineretului“, a cărei existență o legăm de înțelegerea totdeauna binevoitoare a autorităților civile din eparhie.

Momente și manifestări mai importante.

Am comemorat la 6 Dec. 1932 pe fabulistul D. Țichindeal, la Becicherecul mic, unde am celebrat Sf. liturghie și parastas, participând cu toți consilierii eparhiei, iar în aceeași zi s'a făcut parastas în fiecare biserică pentru sufletul lui Țichindeal.

La 1 Dec. 1932 am condus marea adunare anti-revizionistă din Arad.

În 1932 am făcut alegeri eparhiale pe un nou pe-riou de 6 ani.

Moralitatea poporului.

Se resimte o mică scădere a divorșurilor și concubinajului. Bunii credincioși cercetează biserica și fac daruri benevole.

Intelectualii.

O deosebită grijă am purtat pentru intelectuali. Am ținut personal două conferințe, una în Arad, alta în Timișoara cu subiect religios. Am făcut propunere Sf. Sinod ca în București să se țină un ciclu de conferințe religioase pentru intelectuali. În diferite ocazii am ple-dat pentru apostolatul laicilor și nădăjduesc că nu peste mult va lua ființă o organizație religioasă a intelectua-lilor ortodocși.

Sectele.

Aradul a fost locul concentric al mișcărilor sectare, fiindcă sub unguri aici a fost mai mare propaganda oficială ungurească, pentru despărțirea poporului de preoți și spre acest scop ungurii au aflat util baptismul, care acum este un adevărat vulcan.

Atât bapțiștii români cât și unguri sunt divizați în două tabere. Fiecare tabără are uniune separată, deci există patru uniuni, ducând lupta când în surdină cât fățiș pe la ministerul cultelor și pela autoritățile judiciare. Tregeri nu prea sunt, bapțiștii încep a se imblânzi și primesc pe preot cu crucea pe alocuri. Personal am

avut discuții multe cu bapțiștii și văd că încep a-și da seama de rătăcirea lor.

Intensificând valorile credinței în suflete, sperăm să oprim puhoiul sectar.

Nădejdi viitoare.

Nu-mi fac iluzii mari, pentru că totul atârnă de munca clérului. Dar am în cler forțe vii, cari sunt o podoabă a bisericii.

Dacă Dumnezeu îmi va ajuta să-mi fac datoria luminând oamenii, atunci nădejdiile sunt cele mai bune, dar și până atunci cu smerenie zic: „Cât mă privește, de parte de mine gândul de a mă lăuda cu altceva, decât cu crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răslignită față de mine și eu fața de lume“ (Galateni 6 v. 14).

Cuvânt

la adunarea generală a societății corale „Armonia” — la 29 Ianuarie 1933.

În dimineața de 29 Ianuarie a. c. la orele 11'30 a avut loc adunarea generală a Reuniunii de cântări „Armonia” din localitate, în sala de repetiții a palatului Cultural, la care au luat parte membrii activi și fondatori ai Societății precum și P. S. S. dr. Grigorie Comșa, Episcopul Aradului.

Dl. președinte dr. Al. Stoinescu deschizând ședința constată că adunarea este în număr spre a putea aduce hotărâri valide, fiind prezenți un număr de 50 membrii din cei 76 câți numără Reuniunea. Dsa rostește apoi o cuvântare introductivă, arătând între altele că adunarea de acum are o importanță deosebită, fiind onorată cu prezența P. S. S. Episcopul dr. Gr. Comșa exprimând mulțumirile Societății pentru aceasta atențiune.

A urmat apoi următoarea cuvântare a P. S. S. Episcopul dr. Gr. Comșa.

Iubiții Mei,

Un dicton din veacul al XVI-lea spune că vorbele au valoarea banilor: „Verba valent sicut nummi”. Aș dori deci ca puținele mele cuvinte de azi să fie considerate ca bani buni, mai ales că am venit în mijlocul Dvoastre călăuzit de duhul animator, care nu mă va părăsi niciodată.

De multă vreme voiam să vă exprim admirația și recunoștința mea pentru aportul prețios dat Bisericei mele ortodoxe și pentru concursul dat la toate manifestările naționale-religioase. O fac acum cu multă dragoste,

ca să știe toată lumea românească de aici că Dvoastre ati știut învinge tendințele individualiste și ați știut intra în ritmul social.

Cu durere o spun că multe forțe se pierd dacă nu-și dau seama că pe lângă interesul individual mai este și un interes social și național, care cere ca să intrăm cu deplină convingere în ritmul necesităților sociale. Dvoastre cu toții ați înțeles acest adevăr și ați reputat frumoase rezultate morale, dând dovadă de ordine și disciplină. Dvoastre lăsând grijile familiare, v'ați gândit la grija mare a neamului sprijinind corul. Ați arătat multora că progresul este în funcție de solidarizarea cât mai multor forțe și că față de ori ce gânduri despărțitoare aveți cel mai de preț gând comun: Mărirea lui Dumnezeu și exprimarea prin cântare nobilă a înaltelor sentimente, care trebuie să animeze ființele superioare.

Oh, pentru asemenea sentimente face să se solidarizeze cât mai mult Românii de pretutindeni, ca să vadă și vecinii și străinii că noi suntem oamenii sfințeniei și facem ceea ce zice Sf. Pavel: „Vorbii între voi în psalmi și în laude și în cântări duhovnicești“ (Efes. 5. v. 19).

Dvoastre să fiți mândri că executați cântări religioase, căci cântările religioase, colindele au fost cântate la Crăciun și de pe scena Teatrului Național de cei mai reputați actori și cântăreți!

Fiți binecuvântați și fiți mândri că ieșind din atmosfera sarbădă a vieții isolate, ați armonizat câtece cari înalță pe om la Dumnezeu. Nu de mult a murit un fost președinte al Statelor Unite dl Coolidge. Ei bine, acesta a spus în anul 1927 la o serbare școlară: Multă osteneală ne-am dat să câștigăm bani, dar nu ne-am dat silința să avem înțelepciunea, care să ne conducă spre vecinicie!

Fiți mândri că aveți această înțelepciune.

Amin!

Ne chiamă poporul

publicat în „Oastea Domnului“ din 29 I. 1933.

Suflet de aur are poporul nostru. Ne cheamă el să-l cârmuim. Aceasta o putem vedea adeseori din cele citite în „Oastea Domnului“. Neîncetat citim despre adunările ziditoare ale ostașilor dintre cari a lipsit preotul și despre nădejdea lor că nu peste mult și preotul va merge în mijlocul lor.

Cine citește aceste dorințe profunde ale ostașilor este cu neputință să nu să înfățișeze înaintea ochilor lui icoana poporului care căuta odinioară pe Mântuitorul și pe Apostoli! Aduceți-vă aminte iubii cetitori, că după minunea înmulțirii celor cinci pâni de orz (Ioan cap 6), poporul a văzut că Iisus nu intrase în corabie cu ucenicii și a pornit să caute pe Iisus. „Deci dacă a văzut norodul, că Iisus nu este acolo, nici ucenicii lui, au intrat și ei în corăbii și au mers în Capernaum, căutând pe Iisus“ (Ioan 6 v. 24).

L-au aflat pe Iisus și Acesta li-a zis lor: „mă căutați pentru că ați mâncat din pâni... lucrați nu pentru mâncarea cea peritoare, ci pentru mâncarea cea, care rămâne, spre viață vecinică“.

Doamne Dumnezeu, Tu ni-ai dat nouă preoților Bisericii ortodoxe, un popor care întrece în bunătate mii de popoare. Tu Doamne ai izbăvit cuvântul Tău, că: „vin zile — zice Domnul: și voi trimite foamete pe pământ, nu foamete de pâine, nici sete de apă, ci foamete de a auzi cuvântul Domnului“ (Amos 8 v. 11).

Câtă simțire curată are acest popor, care vede că poate avea bucurii duhovnicești și fără beuturi amețitoare și cât de mult ne bucurăm de asemenea întruniri. Cât

de mult ne bucurăm că fraji ostași fac drumuri lungi, de 30—40 klm. pe jos, ca să se bucure cu frajii ostași din alte comune. Oh, cât nu m'am bucurat eu că la praznicele sfințirilor de biserici am fost întâmpinat de cântările ostașilor veniți din depărtări, ca să laude pe Domnul și să se bucure cu alți fraji.

Acestea sunt numai crâmpie de adevăruri, *dar ce vom zice oare când iată scriem aici că noi cunoaștem pe ostași ca pe cei mai cucernici creștini, cari citesc Biblia, nu înjură și se interesează de biserica din satul lor.* Mulți ostași am văzut și am vorbit cu ei. Toți se spovedesc și se cuminecă și au grije ca în biserica satului lor toate să se facă după bună rânduială. Și mai ales unde preotul este cu dânșii ostașii sunt fericiți că: „*părintele*“ este cu ei!!

Poporul acesta voește să știe că „*părintele*“ este cu dânsul. *Acest popor care se bucură azi de simțire nouă voește să aibe siguranța că el se află pe calea cea bună prin aceea că părintele sufletește este cu el!!!* Poporul vrea să fim cu el nu numai în biserică la Sf. Liturghie, unde stă de cele mai multe ori pasiv! Nu, ci acest popor voește să fim cu el și în alte ceasuri ale zilei, când apoi să-l învățăm a cunoaște frumusețile adunărilor duhovnicești, în cari să-l învățăm cum trebuie să guste din Sf. Scriptură, cum să se pregătească spre a fi un luptător pentru biserică. El voește acolo să-l învățăm care este rostul cultului divin înălțător al nostru, care este rostul în lume și în țară al unui ostaș. *El voește să se știe luminat, cârmuit și sfințit prin prezența preotului mai multă vreme, timp mai îndelungat.*

Căci prea puțin se simte asistat sufletește acest popor. De aceea cere ca mai mult timp și mai multe jertfe sufletești să aducem pentru el. Și când așa este, ce nu vom fi datori să facem pentru acest popor?! Iată, eu episcopul, simt că poporul mă chiamă să stau mai multă vreme lângă el, să-l luminez și să-l sfințesc mai mult. Această simțire mă face să muncesc cu preoții mei și mai mult, ca fiii noștri duhovnicești să simtă cât mai mult că au același Părinte Ceresc, aceeaș cetate în

Cer, aceiaș mîncare duhovnicească, acelaș stăpîn al sufletelor: Mîntuitorul Iisus Hristos!

Noi, dela granița de Vest a scumpei noastre țări, binecuvîntăm poporul care ne dorește și ne chiamă la mai multă muncă. Binecuvîntăm strădaniile viitoare ale Prea cucernicului Preot Iosif Trifa și zicem Cucernicilor Preoți din toate unghiurile țării, auziți, ne chiamă poporul! Glasul poporului e glasul lui Dumnezeu.

Să-l urmăm!

Există morală fără religie?

publicat în „*Vestul*“ din 29 I. 1933.

De când există lumea cunoștința a precedat lumea. Calea acțiunii trebuie să fie arătată, pentruca omul să-și poată pune voința în aplicare. Ceeace cunosc pot îndeplini.

Trebuie mai întâi să știm ce voim și apoi să lucrăm. Desigur va răspunde cineva: voim a ne face datoria, dar ca să-ți faci datoria îți trebuie convingere, principii de viață, cari să aibe rolul unor făclii îndrumătoare pe căile vieții.

Neamul nostru sub raportul pârgheii vieții, veacuri dearândul și-a depănat firul după morala creștină. Timpurile mai noi, sub impulsul importului civilizațiilor și culturilor streine, tind să discrediteze această viață după normele moralei creștinești.

În fața moralei bazate pe religie se ivește morala naționalistă, fracmasonă.

Neamul nostru ca și copilul iubitor de mamă, s'a încrezut și a trăit după voia Aceluia pe care l-a iubit mai mult, după voia lui Dumnezeu. Aceia cari vor să vâre șarpele îndoielii în sufletul poporului nostru, trebuie în primul rând să-și deie seama că cel ce neagă morala creștină, neagă și credința creștină.

Nu poți susține ideia unui Dumnezeu vecinic, atotbun, atotînțelept și atotputernic și să negi consecința logică, să faci voia Lui.

Cine vrea să răstoarne morala creștină, trebuie să extirpeze din suflete și credința despre Dumnezeu. Între credința și morala creștină este un raport strâns ca între rădăcină și floare.

Dar cine neagă morala creștină trebuie să nege și conștiința care viază în pieptul fiecărui om, fiindcă criteriile de aprobare sau de desaprobară ale acestei conștiințe coincid absolut cu pretențiile celor 10 porunci Dumnezezești date lui Moisi pe muntele Sinai.

Supremul argument îl aflăm pentru morala creștină chiar în legea cauzalității care nu se mulțumește și nici nu acceptă rațiunea omenească ca ultimul motiv al acțiunilor noastre.

Legea cauzalității e adânc sădită în natura omenească. Copilul mic este ineputabil cu întrebările de ce? Pentru ce? Dece pasărea zboară în dreapta și nu în stânga. Dece nu vine pasărea aici, de ce se duce acolo? Dece se culcă în pom și nu în leagăn? Și șirul întrebărilor nu se mai gată niciodată, dacă mama bună nu l-ar întrerupe cu răspunsul: „Fiindcă așa vrea mama“. Și copilul pe care îl leagă o iubire profundă și indistructibilă de mama lui, se liniștește și adoarme, dulce și liniștit.

Chiar și omul mare, cât de învățat să fie, sub raportul întrebărilor până la finea vieții rămâne un copil întrebător. Și mai ales întrebător și curios este atunci când e vorba de principiile după cari trebuie să-și trăiască viața, fiindcă este evident că nu este viață omenească, care să nu fie condusă de niște norme, de niște principii, fie ele bune, fie ele rele. Morala creștină își are temelie în principiile credinței religioase.

Baza unei religiuni este pe deoparte în Dumnezeu, iar pe de alta în om.

Dumnezeu este o ființă spirituală, și personală, care-și manifestă voința de a intra în legătură cu omul. Prin aceasta omul poate înțelege divinitatea. Astfel religiunea este un raport al omului cu Dumnezeu.

În temelie acestui raport omul trăiește conform cunoașterii ce o are despre Dumnezeu. Pe cât cunoașterea religioasă despre Dumnezeu este mai înaltă, cu atât morala este mai superioară, în timp ce o religiune cu o concepțiune josnică despre Dumnezeu va avea o morală foarte scăzută.

Istoria religiunilor ne arată că în timpurile vechi omul avea ca normă de conducere în viață, porunca zeului, care în acelaș timp era hotăritoare. De aceea religiunea nici nu se despărțea de morală. Astfel, luând popoarele: Indiene, Asiro-Babilonene, Grecii chiar și Romanii, moralitatea era conformă cu concepția religioasă. Când zeii la Asiro-Babiloneni, ca: Astarta, Baal etc. erau înțeleși într'un sens sensual și moralitatea este decăzută. Sau când zeii la Greci, ca și la Romanii sunt înțeleși ca având cerinți și obligațiuni ca oamenii, când sunt înțeleși ca personificațiuni, și moralitatea decade ¹⁾.

Tot astfel o societate umană înaintată are legiuri bune și deci și o viață socială mai înaltă. Dar atât în morală cât și în raportul social motivul acțiunilor voinței umane este format de concepțiunile religioase sau sociale.

Potrivit doctrinei psihologice sufletul omului are trei facultăți: rațiunea, sentimentul și voința. Voința nu face altceva decât manifestă ideile și sentimentele cuiva. Un act de voință nu poate fi conceput fără ideia și sentimentul care l-a premers.

O morală fără religiune (adică fără Dumnezeu) nu poate exista după cum nu poate exista răul fără un izvor.

Sunt unele fapte, cari de exemplu: prietenia până la sacrificiu dintre Oreste și Philade; voința lui Seneca de a-și deschide însuși vinele, curajul lui Giordano Bruno, care a suferit moartea pe rug, refuzul lui Socrate de a se retrage unei condamnări pe nedrept, etc. trebuiesc privite ca acte morale, însă ele pot fi socotite ca izvorând din convingerile religioase ale autorilor lor și prin urmare ca acte religioase.

Rațiunea umană nu poate înlocui principiile religioase și pe Dumnezeu, deoarece rațiunea omului este mărginită și relativă; iar morala cere principii stabile și o autoritate absolută. Chiar legiutorii umani, spre a da tărie legilor lor, le pun sub autoritatea și sancțiunea divină.

Morala Kantiană nu s'a putut impune pentrucă Dumnezeu admis de Kant numai pentru a asigura îm-

¹⁾ F. Hogaș: în Căminul din Galați No. din Dec. 1928.

plinirea legii morale, nu e Dumnezeuul religiunii, ci numai o ficțiune sau presupunere, o concesiune pentru cei ce nu pot admite că autorul legii morale este omul.

Ce zice Nietzsche? că virtutea creștină este o lășitate și în fața ei el recomandă pofta de stăpânire, egoismul și voluptatea.

Morala lui Herbert Spencer nu este altceva decât conduita omului formată în mod evolutiv, prin cece omul ar fi ajuns treptat să vadă că egoismul său trebuie armonizat cu interesele altora. Ea nu ne poate explica nașterea actelor de eroism, entuziasm, pe care numai morala religioasă le poate tălmăci.

Morala pozitivistă nu poate explica legea iubirii, sentimentul de amicitie și alte sentimente înalte, cari există și cari nu pot fi explicate numai prin simțuri conform doctrinei pozitiviste care se încrede numai în faptele experienței.

Nici morala sociologică nu satisface. Legea unei societăți, datinele ei, nu pot fi norme absolut morale. Noi creștinii nu de aceea facem acte morale pentru că ne-am pomenit în viață cu legi, opriri, cărora am avea să ne supunem, cum zice morala sociologică, ci pentru că ele din punctul de vedere al binelui general sunt emanația unor principii imutabile, nesupuse egoismului omenesc.

Din cele premergătoare ne convingem că abandonarea moralei creștine în mod firesc ne duce la întrebarea chinuitoare care dintre moralele filosofilor sau ale popoarelor, sau ale oamenilor singuratici este cea adevărată, fiindcă părăsind morala creștină în mod necesar ajungem la bellum omnium contra omnes. De ce este mai bună morala ta decât a sălbaticului care își omoară pe tatăl său îmbătrânit? De ce e mai bună morala ta care spune că orice s'ar întâmpla cu tine, trebuie să-ți aperi viața ta, chiar cu jertfirea vieții altora decât harakeri Japonezilor pe cari și-l aplică de câteori cere onoarea lor.

Dreptul, autoritatea, datoria, conștiința, iubirea, cu un cuvânt moralitatea, destinul omului, fără un Dumnezeu vecinic și o răsplată vecinică, rămân ca un lanț afârnat

în aier. Dacă nu cred în Dumnezeu, atunci eu, omul, sunt Dumnezeul meu. Eu, omul, sunt totul. Asupra mea nu este nimeni. Natura oarbă poate fi mai tare decât mine, dar nu-mi poruncește. Eu o subjug dacă o pot, ca să nu mă subjuge ea pe mine. Dar atunci, eu omul fac toate legile, deci și lega morală. Atunci morala devine o chestie de dinamică personală: puterea mea personală este atunci cauza creatoare a tuturor legilor. Este bine ceea ce eu zic, iar nu un ideal oarecare în afară de mine.

Dar cum rămân atunci cu alții, cari zic: oprește-te omule, căci și eu vreau să trăesc? Omul fără credință în dreptatea eternă se va năzui să respecte pe semenul său, ba chiar să se înțeleagă cu el, dar numai pentru sine și până când îi convine. Familia, națiunea, societatea sunt cel mult ceea ce sunt și eu, iar asupra lor ca și asupra mea este o putere mai înaltă.

Dar poate nu ne-am săvârșit munca deplin când apărăm morala creștină numai prin deducții logice.

Datori suntem să ne referim pe scurt și la opera acestei morale creștine.

Cu foc și cu fier au încercat în decursul istoriei diferite popoare mari să cucerească alte popoare mici și mari. Și în urma lor au rămas numai cenușe și ruine. Și morala creștină atunci și-a arătat puterea și origina divină, când fără nici o siluire, numai cu vigoarea dreptății și bunătății ea a creat o lume creștină. Chiar moravurile creștinilor dintâi, chiar felul lor de viață, urmând lui Hristos, au cucerit lumea.

Sau să punem întrebarea ce s'ar alege din lumea de azi, dacă am desbrăca cultura ei de influențele moralei creștinești? Ce s'ar întâmpla în mare, vedem în mic. E destul să luăm o singură familie să vedem ce s'ar alege de ea fără influența moralei creștine.

Înainte de creștinism, tatăl a fost tiranul familiei. Copiii cari nu-i conveneau puteau fi sfârâmați de stâncă sau desmoșteniți. Intunericul întreg al păgânismului apăsa asupra familiei.

Și cât e de frumoasă, de luminată această familie de morala lui Hristos.

De aici din familia creștină pleacă reforma societății omenești.

Fără morala creștină, fără doar și poate, am plecat din nou pe drumul păgânismului, care nu cunoaște decât forța și egoismul. Prea sunt puternice rădăcinile moralei creștine în societate și prea dulci roadele ei decât să poată reprezentanții răzleți ai moralei raționaliste disolvante să ne întoarcă pe drumul păgânismului. Cele mai necesare, cele mai ajutătoare instrucțiuni ale omenimei, ca spitaluri, aziluri etc. sunt roadele moralei creștine.

Nimic nu ar arăta mai bine netemeinicia și înfructuositatea moralei raționaliste decât riscul societății omenești de a merge pe deantregul pe cărările ei.

Sfârșitul ar fi distrugerea culturii de azi.

În Africa a fost cercetat odată un azil de al leproșilor pe care îl conducea o femeie cultă și creștină europeană. Întrebată această femeie ce a determinat-o să părăsească saloanele strălucite și petrecerile din ele, ea a răspuns neted: motivul care m'a îndemnat să vin aici este: iubirea mea față de Mântuitorul Hristos.

Mii și sute de mii de creștini cari săvârșesc o atât de admirabilă operă de caritate creștină, ne vor da acelaș răspuns.

„Îndrăсниți că eu am biruit lumea“ — zice Hristos, iar purtătorii de cuvânt ai moralei raționaliste nu au la bază altceva decât slăbiciunea lor omenească. Fără religione nu există o adevărată morală.

Un preot harnic

publicat în Bis. Ort. Română pe Ian. 1933.

Dumnezeu de multe ori învrednicește pe slujitorii săi cu bucurii nebănuite. Așa am avut înainte cu câteva zile bucurii duhovnicești alese, cari se cer împărtășite și altora, fiindcă ceva din însușirile bucuriilor spirituale este că ele cuprind și sufletul altora cari aud despre ele.

Precum pentru învățământul religios al tineretului, istorioarele morale sau pildele au mare însemnătate, așa pot avea pildele efecte binefăcătoare și asupra oamenilor mari, chiar asupra preoților. Întâmplările povestite fac mai accesibile învățăturile eterne ale credinței și lămuresc principiile de viață. Prin pilde, adevărurile rămân în memorie mai mult și ne arată că ceiace altul a făcut și noi putem face.

Este vorba de preotul Ioan Hereț din parohia Mădrigești, județul Arad. Este un preot care are la baza studiilor sale școla normală, iar studiile teologice le-a făcut pe cale particulară. A intrat în slujba preoției în 30 Martie 1930.

Ei bine, acest modest preot a făcut progrese mari în parohia sa. Este știut că, în eparhia Aradului, baptismul s'a infiltrat prin propaganda maghiară înainte cu 55 de ani, cu scopul de a izola poporul de preoți, cari erau și sunt conducătorii firești ai poporului. Este tipică ura ce o purtau unгурii față de preoți. Imi spunea un medic că, pe când era la școală, într'un liceu unguresc, profesorul de clasă neîncetat îi făcea propunere să-și maghiarizeze numele, dar de câte ori tânărul elev refuza pe profesor, acesta zicea: preoții vă învață să nu vă schimbați numele!!!

Părintele Hereț a găsit și el bapțiști în parohie când a intrat în slujba lui Hristos. Fără zăbavă s'a încadrat în mișcarea antisectară pornită de Noi și avu bucurii reale, succese adevărate. A găsit 24 bapțiști în parohie, trecuți înainte cu douăzeci de ani.

Cu mare zel a început părintele Hereț să-i cerceteze pela casele lor. Le-a împărțit broșuri din biblioteca de propagandă a eparhiei și bieții oameni rătăciți începură să simtă dragoste pentru păstorul, care se înterează de oile rătăcite.

De sine înțeles că acest preot tânăr s'a îngrijit și de propia sa turmă, căci, găsind biserica în stare necorespunzătoare, s'a apucat de lucru și m'a invitat să sfințesc biserica renovată. În 10 Octombrie 1930, am sfințit cu mare pompă biserica renovată din Mădrigești. Poporul a rămas profund impresionat de frumsețea slujbei arhieresti și chiar sectarii, cari au participat la slujbă, au rămas impresionați.

De atunci, timp de un an și trei luni, preotul Ioan Hereț a muncit fără osteneală pentru convertirea celor 24 de bapțiști și azi, grație muncii preotului, niciun bapțist nu mai este în parohie.

În ziua de Bobotează 1933, au fost botezați în legea noastră ultimii trei bapțiști, și faptul acesta a stârnit lacrimi de bucurie în comuna întreagă. Azi, în comuna Mădrigești, este o turmă și un păstor, azi în comuna aceasta săracă, împrejmuită de dealuri și păduri, credincioșii se închină în acelaș fel lui Dumnezeu.

După Bobotează, preotul vine să-mi raporteze despre situație. Era emoționat când a intrat în cabinetul meu și după îndeplinirea formelor de salutare, zise fără măiestrie: Prea Sfinția Voastră, Grigorie Taumaturgul a găsit numai 17 creștini când a intrat în slujba lui Hristos, iar la moartea sa a lăsat numai 17 păgâni, iar pe mine m'a învrednicit Dumnezeu ca, în timp de doi ani, să aduc 24 suflete la Hristos. Primiți-le, Prea Sfințite, și le împărtășiți binecuvântarea!". Preotul lăcrima lacrimi de bucurie. Nici eu nu am rămas nepăsător.

Preotul Hereș a plecat, dar grăiește fapta lui. Ea ne grăește tuturor: să facem ceea ce a făcut el, muncind cu vreme și fără vreme. Pilda acestui preot ne arată că la Dumnezeu toate sunt cu puțință pentru ceice intră în slujba Lui. Oh, Părinte Hereș, pilda ta grăește puternic. Tu ai înțeles că chemarea preotească nu este o grijă ușoară a unui părinte, care grăește cu copilul său până ce-l adoarme, și apoi a trecut grija. Nu, tu ai înțeles că, pentru a avea bucurii exprimate prin lacrimi, trebuie ceva mai mult. Imi spuneai că în fiecare zi te rugai acasă și în biserică, să-ți ajute Dumnezeu ca, în satul frăției tale, să fie numai o turmă și Dumnezeu te-a ascultat.

Iubite părinte, ai avut multe necazuri până ai isbutit, dar te-ai mângăiat și în toate te-ai făcut cunoscut ca slujitor al lui Dumnezeu „întru multă răbdare, în suferințe, în nevoi, în strâmțori“ (II Cor. 6, 4).

Pleca-ne-vom și noi genunchii spre rugăciune ca în alte parohii Dumnezeu să binecuvinteze cu acelaș rezultat munca preoților noștri din întreaga țară, dar fără să uităm că fără privegheri și osteneli, munca noastră nu va avea roade binecuvântate.

Nădejdea misionarilor.

publicat în revista „Misionarul“ pe Dec. 1932.

Biserica noastră, înainte de ivirea propagandei misionare, oferia privescerea unui ogor însetat de ploaie. Buruienile necredinței, ale indiferentismului și sectarismului s'au ivit, dar nu multă vreme au făcut ravagii, căci zorile misionarismului au apărut.

Adevărul acesta se ilustrează mai ales în stările postbelice. Înainte de războiu, durere, nu multe au fost încercările misionare, căci duhul răsvrățitor nu se prea remarcase, primejdia nu se prea observase. Acum însă, misionarismul nostru activ este o mărturie că ne-am înșiruit în linie de luptă în fața primejdiilor. Misionarii, mai ales în Basarabia, au rol frumos. Ei conduc revista „Misionarul“, ei acționează printre tineret, ei luptă contra ateismului.

De curând, în 23—25 Oct. 1932 s'a ținut un congres misionar la Ismail, participând misionari distinși ca p. c. protoiereu Mihail Madan, părintele Gh. Scodigor, pr. T. Rudiev, pr. A. Scvoznicov, pr. S. Vatrici, pr. S. Țugui, protoiereul E. Zugrav, pr. N. Grișcov, ic. st. Nicolae Partenie, E. Rudnii etc.

Am urmărit cu atențiune congresul dela Ismail și cu mare durere în suflet am regretat că nu am putut participa. Dar inima mea este plină de bucurie, că misionarii sunt o nădejde de mai bine a Bisericii noastre.

Dumnezeu va face ca toți să înțeleagă că misionarii sunt necesari. Domnul va face să recunoască toți că pastorația nu este identică cu misionarismul. Vestirea cuvântului de un preot străin de enorie este misionarism. Un misionar vine să combată anumite plăgi sufle-

tești dintr'o parohie, unde preotul local nu mai are ascendent cu mijloacele lui. De pildă, nu se spovedesc creștinii. Vine un misionar și sguđuie sufletele. Oamenii trăiesc în concubinaj, vine misionarul și trezește pe oameni la viață familiară în Hristos. Așa dar trebuie și munca unui preot străin de enorie, pentru fortificarea credinței, pentru apărarea de erezii etc. *Deci reținem aici marele adevăr că misionarismul nostru este impus chiar dacă nu am avea secte.*

Dacă acum ne gândim că pe terenul reînviiorării și apărării credinței, putem avea și concursul comitetelor misionare, al misiunilor religioase pentru popor, „Sf. Gheorghe“, „Oastea Domnului“ etc. putem vedea ușor necesitatea muncii misionare.

Misionarismul nostru are în vedere nu numai zidirea constructivă, ci și combaterea erezilor. Sub acest raport noi facem distincție între *activitatea profilactică* prin cursuri de cunoașterea bună și documentată a credinței, ceea ce aparține la întâia parte a misionarismului și *între laturea combativă* prin broșuri, predici, conversații publice și particulare, cursuri speciale, conferințe misionare etc.

Până aici am vorbit de misiunea internă. Dacă pe lângă cele de până acum atenția noastră se îndreaptă și asupra celor de altă credință, avem de a face cu misiunea externă.

De sigur, accentuăm din nou, că preotul să fie cel mai model, și totuși avem nevoie de misionari, căci nici cel mai bun preot nu poate singur să-și apere turma, să o cerceteze, să adâncească viața sufletească a fiecăruia, astfel ca să nu cadă nici-unul.

Dacă am amintit acestea aici, am făcut-o din considerația către marea nădejde pe care Biserica trebuie să o pună în munca misionarilor. Biserica romano-catolică este tare prin preoții săi dela enorii, dar are și misionari, cari sunt cei mai mulți asidui în a cuceri suflete.

Noi, ortodocșii, încă avem nevoie de misionari și Dumnezeu va ajuta să ajungem vremuri mai bune, când

ei vor fi trecuți în bugetul Statului, așa cum au fost când starea financiară a Țării era mai bună..

Ne găsim în preajma Praznicului Nașterii Domnului. Cu acest prilej ne aducem aminte cât de mult înseta lumea păgână după un Mântuitor. Filosoful Plato, cu 350 ani înainte de Hristos, zicea: „Fără de scop, fără de plan vâslim, dacă un crainic divin nu ne va arăta calea cea dreaptă“.

Frați misionari! Eu zic că misionarismul este foarte necesar pentruca lumea de azi să apuce pe calea cea dreaptă, arătată de Mântuitorul.

De ce tipărim »Lumina Tineretului«

publicat în „Lumina Tineretului“ din 1 Ian. 1933.

Precum roua se așterne pe florile frumoase, așa se așterne pe buzele voastre tinerești întrebarea: Ce vrea Prea Sfințitul nostru episcop, ce voiește biserica tipărind o foaie pentru tineret? Suntem gata să Vă răspundem.

Întâiu: Dumnezeu iubește pe tineri, căci Moisi a trimis pe tinerii fiilor lui Israil să aducă jertfe. (Eșire 24 v. 5). Psalmistul David zice: „tânărul este pe adevărata cale, dacă păzește poruncile Domnului“ (Ps. 118 v. 9). Înțeleptul Solomon zice: „Veselește-te tânărul în tinerețile tale și cu cele bune să se desfăteze inima ta și umblă în căile inimii tale fără de prihană și nu după vederea ochilor tăi și să știi că pentru toate acestea te va aduce D-zeu la judecată“. (Eclesiast 11 v. 9).

Aduceți-vă aminte ceea ce zice înțeleptul Solomon: „Adu-ți aminte de făcătorul tău mai înainte de ce vor veni zilele răutății și înainte de ce se vor apropia anii, despre cari vei zice: nu-mi plac mie aceștia“ (Ecl. 12 v. 1).

În Vechiul Testament citim că tânărul David ucide pe Goliat, Solomon era tânăr când a ajuns împărat, Ieremia era tânăr de tot când a fost chemat la proorocie (Ier. I. 6).

În Noul Testament aceeaș dragoste pentru tineret. Mântuitorul cere să fim ca pruncii, vindecă pe fiica de 12 ani a lui Iair, vindecă pe sluga tânără a sutașului, iubește mai mult pe apostolul Ioan, cel mai tânăr dintre Apostoli.

Apostolul Pavel zice către Timotei: „Iar de poftele tinereților fugi, și urmează dreptatea, credința, dragostea, pacea“ (II. Tim. 2 v. 22).

Sf. Pavel zice că tinerii trebuie să fie înțelepți, (Tit. 2 v. 6).

Sf. Petru îndeamnă pe tineri la supunere, și smerită cugetare (I Petru 5 v. 5).

Glasul Domnului aflat în sfintele scripturi ne îndeamnă deci pe noi conducătorii Bisericii să vă îndrumăm pe voi după voia lui Dumnezeu. Dumnezeu cere să dați lui Dumnezeu anii tinereții. Ca să puteți face aceasta nu vă ajung povețele din școală și din casa părintească, căci mulți tineri de azi citesc cărți rele, au prieteni răi umblă cu lucruri neplăcute. Dovadă că școala și familia nu ajunge ca să vă crească în voia lui Dumnezeu.

2. Firea tinereții încă cere să purtăm grije de voi. Cartea Facerii spune (8 v. 80) că „se pleacă cugetul omului cu deadinsul spre rele din tinerețile lui“. Chipul dumnezeesc se schimbă, dacă tinărul trăiește în deprinderi rele. Dacă tu tinere alegi numai otravă pentru sufletul tău, atunci cu greu te vei mai schimba mai târziu căci sufletul unui tinăr se deprinde cu răul. Când ești bătrân, nu te mai poți schimba căci o nuia tinără se încovoiaie, dar arborele bătrân nu. Gustul păcatului cu greu se pierde din sufletul celui ce a trăit numai în păcate, cum o pânză albă vopsită cu negru cu greu pierde culoarea neagră.

De aceea venim noi să vă ajutăm a scăpa de păcatele care vă amenință. Căci diavolul niciodată nu dă pace tânărului, mai ales viața lui este ispitită. Inima unui tinăr e plină de focul tinereței. Câți sunt numai foc și neastâmpăr?! Câți tineri au numai nădejdi, fără să știe ce vrea? Foarte multe poște și dorinți se răsboesc în sufletul vostru. Voi trebuie să fiți luminați asupra țintei vieții cu greutatea și bucuriile ei. Voi credeți că toată lumea este a voastră căci aveți mai mult dorințe.

N'am voi să vă lăsăm ca voi la bătrânețe să vedeți că tinereța voastră ați petrecut-o rău. După iarnă vine primăvara, dar după bătrânețe nu mai vine tinerețe.

Noi dându-ne seama de aceasta, nu vă lăsăm de capul vostru și venim să vă călăuzim.

3. Un tinăr se rătăci în apropierea unei mine de cărbuni și era cât pe aci să cadă în mină căci era întunec. Tinărul începu să strige: sunt pierdut! Sunt pierdut. Un om sărac din o colibă l-a auzit și a ieșit cu un felinar. Tinărul văzând lumina, a cunoscut calea cea bună și a scăpat. Așa voim noi cu „Lumina Tineretului“ să scăpăm pe mulți tineri de cădere, mai ales azi, când voi tinerii vedeți multe pilde rele. Ajunge să vă spun una din pildele rele. Nunțile se fac cu alai, cu chiote urâte, cu beătură peste măsură, cu jocuri necuviincioase, cu purtare plină de zgomot în biserică. Noi voim să creștem din voi oameni cari să asculte de Iisus în viața și faptele lor, iar nu de beătură, jocuri, petreceri rele și prietenii primejdioase. Voi să fiți tineri, cari nu mințiți, nu înjurați, nu lăcomiți la averea altuia, nu desfrânați, ci ascultați de Dumnezeu.

4. Țara noastră are mulți vrășmași. Voi veți fi chemați mâne a o apăra de vrășmași, voi aveți datorie să o iubiți și ajutați sub înțeleapta conducere a M. Sale Regelui Carol II. azi poate nu știți prin ce greutate trece țara noastră, pândită de mulți vrășmași. Sunt oameni cari nu au ce mânca, lipsiți, necăjiți. Avem datorii și alte greutăți. Unii zic că va fi mai bine dacă se va face mai mult grâu sau cucuruz, dacă vom avea cărbuni, petrol, lemn mai mult. Și acestea sunt bune dar noi vă vom arăta că mai întâi trebuie se ascultăm de Dumnezeu și poruncile lui, mai multă iubire a aproapelui, mai multă ascultare de părinți, învățători, de școală și biserică; mai multă ascultare de stăpânire, mai multă iubire de țară și jertfă.

Cu aceste gânduri venim în mijlocul vostru. Venim fiindcă Dumnezeu vă iubește și astfel și noi vestitorii voii lui Dumnezeu trebuie să vă iubim. Venim fiindcă vrem să fiți luminași, voim să fiți ai lui Dumnezeu, ai țării și ai omenirii. Primiți-ne cum primește un fiu poavașă tatălui său.

În numele lui Dumnezeu, în numele Bisericii orto-

doxe strămoșești, în numele neamului venim la voi, fiindcă voim ca voi să vă bucurați de mai multă lumină! Voim să se bucure Ceriul și părinții noștri că avem grije de voi; venim la voi, fiindcă sunteți ai noștri. Venim la voi cu foaia, în care vă vom chema pe căile binelui, adevărului și frumosului, arătând care e datoria unui tânăr în familie, în școală, la biserică, la stăpân, la petreceri, la armată etc. Vom aduce pilde din tinereța oamenilor mari, mai ales din tinereța sfinților, ce fac și cum lucrează tinerii din alte țări, vom arăta cum lucrează Societatea Sf. Gheorghe din eparhia Aradului, vom da sfaturi igienice, vom da cărți frumoase acelor tineri abonați cari vor răspunde bine la anumite întrebări ce vom pune despre cinstirea părinților, a Bisericei, a școlii și altele. Vom da iconițe sfinte acelor tineri cari vor ști descrie mai bine o faptă bună din viața oamenilor din satul lor sau din viața oamenilor din satul lor. Vom da știri din țară și din lumea largă, cari arată viața în Hristos.

Pe scurt: vom căuta să fim lumina voastră. Cu aceste lămuriri rugăm pe Dumnezeu să ne ajute și vă împărtășim binecuvântarea noastră arhierască.

Cuvânt

rostit în 19 II. 1933 la sfințirea casei comunale
din Lipova (Vestul)

Iubiții Mei fii sufletești,

Pe vremea împăratului Artaxerxe proorocul Neemia primi sarcina să rezidească zidurile Ierusalimului, dar popoarele străine priveau cu mânie și pizmă munca de reînălțare. Cu pizmă și mânie privesc la noi unii streini, cum fortificăm și întărim zidurile de apărare ale scumpei României.

Pe vremea lui Artaxerxe cu toată ura vrășmașilor arabi și amoniți, Neemia striga: să ne sculăm și să zidim (Cartea lui Neemia 2. v. 18), căci Dumnezeuul Cerului ne va ajuta nouă. Glas profetic se auzia atunci și s'a realizat, glas profetic vedem și noi astăzi, și-l vedem realizat.

După înălțarea atât de măreață a sfintei noastre biserici din Lipova, vedem azi înălțat edificiul Primăriei din această localitate bănățeană și gândul nostru se îndreaptă mai întâi spre Dumnezeu. Mulțumim-Ți Doamne, că ne-ai ajutat să sfințim și locașul acesta în care după voia Ta se vor orândui trebile publice ale acestei comune.

Prin mine, Doamne, vărsat-ai binecuvântare asupra acestui locaș făcut din jerifa tuturor spre binele tuturor. Binevoește, Doamne, a face pe toți fiii noștri din această comună să înțeleagă, că precum la ridicarea lui a avut acelaș preț munca celui ce a cioplit piatra, ca și a celui ce a pus mortarul, — așa și munca de obște ce se va săvârși în această măreață clădire va fi de acelaș preț pentru toți.

În timpul marelui război într'un lazaret se puteau citi cuvintele: „orice muncă pentru țară are acelaș preț“. Noi adăogăm aici că nici un preț nu are cel ce trăiește numai pentru discordie, pentru ura implacabilă și lipsa de dragoste.

Și aici ajungem, iubii Mei, să ne aducem aminte în orice împrejurări de aceea, pe cari Dumnezeu i-a ales ca instrumente pentru îndeplinirea voiei Sale sfinte și vecinice. Slujitor al lui Dumnezeu a fost distinsul nostru fiul al Banatului, dl Sever Bocu atunci, când a reîmpodobit biserica din Lipova, în slujba lui Dumnezeu a stat și în timpul zidirei acestei Primării, căci de multe ori îmi zicea cu privire la clădirea aceasta, cum zicea odinioară Neemia: „Dumnezeul cerului, acela ne va ajuta nouă“. Iată, iubitul nostru fiu duhovnicesc, Dumnezeu ni-a ajutat nouă. Dumnezeu să-Ți răsplătească pentru purtarea de grije față de această comună în spiritul înțelegerii, al iubirei curate, și al interesului obștesc.

Iubirii Mei,

Iar acum pe toți Vă rog, să rugați pe Dumnezeu să reverse asupra acestei case a Primăriei numai darul înțelegerii, numai virtuți creștinești. Virtutea nu este închisă pentru nimeni, să lasă a fi primită de toți, chiamă pe toți, bogăți și săraci, năcăjiți și veseli, și vă desăvârșește pe toți. Mai ales virtutea frăției să stăpânească aici atât de căutată în zilele noastre.

Să nu uităm fraților, că un Iuliu Caesar a biruit în lupta dusă împotriva lui Pompeiu, fiindcă Pompeiu prea își divizase forțele, iar ale lui Caesar erau organizate!

Să căutați deci a trăi în duhul frăției, și din inimă vă zic ca sfântul Ap. Pavel: „Primiți bucuria mea, ca aceeași să cugetați, aceeași dragoste având, un suflet fiind, una cugetând. Nimic făcând cu prigonire sau cu mărire deșartă, ci cu smerenie unul pe altul socotind a fi mai de cinste decât pe sine. Nu ale sale fiecare, ci și ale altora fiecare să căutați“. (Filip. 2, 2-4).

Monumentele comunei bănățene Lipova, fi-vor pen-

tru toată suflarea românească monumente neperitoare
ale muncii pentru neam și lege. Păzește, Doamne, a-
ceste monumente, spre slava Ta și a patriei Române,
spre întărirea tronului iubitului nostru Rege Carol II și
a scumpei Români.

Amin.

Justiția Țării și Sectele

publicat în „Universul“ din 17 Febr. 1933.

Biserica ortodoxă română, prin doctrina ei sfântă, prin tainele sfinte, ceremoniile și organizația ei, duce pe oameni la mântuire, spiritualizând pe individ și societatea. Dar statul admite ca alătura de scumpa noastră maică sufletească să existe și sectele, întru cât ele nu ar primejdiu ordinea publică și bunele moravuri. Ba statul, prin legea din anul 1928, a recunoscut baptismul ca religiune.

Prin libertatea dată baptismului, în cadrul acestei secte toți cei certați cu morala își găsesc ocrotire, ba chiar o bogată dezvoltare a instinctului ereditar și impulsiv al afirmării personale. Conducătorii baptiștilor sunt astăzi divizați, atât cei români, cât și ungurii au câte două uniuni: una oficială și alta neoficială. Cu toată această împărțire, baptiștii continuă a-și desfășura opera distructivă, de dărâmare a prestigiului ierarhiei bisericești și a autorității de orice fel. Prin manifestările sale, baptismul îndeamnă la indisciplină față de biserică și chiar de conducătorii baptiști.

Este o atitudine îngrijorătoare aceasta. Indisciplina totdeauna a eterogenizat și împărțit viața omenească. Indisciplina sectară a dus până acolo, că mulți cectari, în lipsă de autoritate bisericească îndrumătoare, au început a se îndoii și de existența lui Dumnezeu și astfel părăsind adunările baptiste au devenit ateii și oameni primejdioși în satul lor. Cunoaștem asemenea cazuri și chiar dacă ele sunt puține, sunt prin natura lor concludente asupra posibilităților de primejdii viitoare.

Sectarii încăpățânați au ură nedumerită împotriva

ordinei existente, sunt cinici, provocători. Dar nu se împotrivesc pe față ordinei acesteia, ci în mod deghizat o atacă, insultând biserica și slujbele ei. În Vinerea Patimilor din 29 Aprilie 1932, s'a întâmplat în comuna Buteni din județul Arad, un caz, care pune în adevărată lumină pe bapțiști. În seara acelei zile, pe când credincioșii ortodocși erau adunați la biserică, iar preoșii săvârșeau slujba prohodului Mântuitorului, mai mulți bapțiști adunându-se în curtea adunării bapliste, situată aproape de biserica noastră, — au început să cânte cu fanfara lor diferite cântări scandalizând întreaga populație prin acest fapt neobișnuit și jignind biserica noastră ortodoxă.

Judecătoria din Buteni, în baza codului de contravențiuni art. 52 și 78, a condamnat pe contravenienți la câte 2000 lei amendă, comutabilă în 40 zile închisoare, în caz de neplată. Tribunalul din Arad a confirmat sentința judecătoriei, care s'a întemeiat și pe lucrările autorului acestui articol, când între motive a adus și faptul că Vinerea Patimilor la bapțiști nu se serbează.

Cinste se cuvine justiției, care a dat acest verdict liniștitor și drept.

Un alt caz mai aducem ca să dovedim că justiția noastră își dă seama de dreptatea cauzei ce o reprezentăm în lupta contra sectelor.

Advenșiții din orașul Piatra (jud. Neamț) pretextând că li s'a dărăpănat localul de adunare, au cerut primăriei autorizație să-și clădească un nou local lângă biserica Sf. Ioan, ctitorie a lui Ștefan cel Mare. Primăria autoriză clădirea, ba chiar și ministerul cultelor. Comercianții și intelectualii din Piatra au protestat împotriva clădirii și după multă stăruință, mitropolia Iașilor a isbutit să oprească lucrările. Dar advenșiții au pornit acum proces de desdaunare, pe care însă l-au pierdut, căci înalta Curte de casație, cu sentința din 20 Dec. 1932, a dat câștig de cauză bisericii ortodoxe.

Aceste două cazuri fac cinste justiției noastre. Dacă justiția ne apără, cu atât mai mult se cuvine să ne apărăm noi față de secte, prin forțe organizate. Dacă o

eparhie singură nu poate plăti un preot misionar, nimic nu se împiedecă să ținem misionari cu forțe frățești, dela eparhie la eparhie; nimic nu stă în cale să sprijinim bibliotecile de propagandă, să angajăm colportori comuni pentru desfacere de cărți. Nimic nu ne împiedecă să ținem cursuri misionare cu preoși din 2 sau 3 eparhii, etc., etc.,

Cât mai curând trebuie să trecem barierele administrative eparhiale și să nu îngrădim misionarismul în granițele eparhiei. Forțele trebuiesc asociate, oamenii din o eparhie să acționeze și în altă eparhie.

Suntem doar Biserica adevărată a lui Hristos, unde este indicată lupta comună, unde distanțe nu trebuie să existe. Să nu ne încredem în nimic mai mult, decât în coalizarea forțelor. Când se creiază organizații peste barierele de stat pentru salvarea economică a lumii, când se coalizează contra noastră forțe cari pun în joc situația Bisericii, — să luptăm și noi cu forțe concentrate.

Iuliu Cesar în lupta dusă împotriva lui Pompeiu a biruit, pentru că Pompeiu își divizase prea mult forțele și nu îndrăznea să atace. Cesar a îndrăznit și a biruit cu forțe organizate. Și noi vom birui, dacă vom lupta frățește, organizat. Ne-ajută în lupta aceasta o mulțime de buni creștini. Soția unui medic a convertit nu de mult doi bapțiști, un avocat pe alți bapțiști. Când vedem gesturile de dreptate ale justiției, să fim cu nădejde.

Biserica mulțumește justiției române că-i apără dreptatea pentru care se luptă.

Cuvânt de mângăiere

către un prietin sincer, dl sub-secretar de stat
Dr. Viorel Tilea.

Secretul statorniciei în prietenie sinceră nu poate fi deslegat decât de învățătura revelată a Mântuitorului lumii. Legătura de frăjie a sângelui este mai slabă decât sentimentul iubirei creștine, pentru că frații de sânge primesc puține părțile din sângele părinților și ei de multe ori se ceartă chiar pentru lucruri mici, dar frăjia creștină întrece orice considerațiuni oscilante omenești.

Dintr'un sentiment de înaltă dragoste creștinească răsar aceste rânduri ce Ți-le scriu. Imi aduc aminte de zilele unui an întreg, când în serviciul țării am muncit împreună la Președinția Consiliului Dirigent și astfel de atunci orice bucurie ce ai, este a mea și orice durere ai, inima mea o împărtășește. Astfel și eu am împărtășit cu tine durerea ce ai îndurat, prin trecerea timpurie din această viață a fiului tău iubit Șerban.

Durerea aceea încă nu este alinată, dar știu că ea este îmbrăcată în vestmântul nădejdei creștine. Lasă-mă deci să dau și eu mulțumită lui Dumnezeu că te-a mângăiat, aducându-Ți aminte de Cuvintele Domnului: „Lăsați pruncii să vie la Mine“ (Mat. 19 v. 14).

Ca această mângăiere să-ți fie deplină, cu dragoste îți aduc aminte de ceea ce a zis Domnul despre prunci: „îngerii lor, în ceriuri, pururea văd fața Tatălui meu, carele este în ceriuri“ (Mat. 18. v. 10).

Sfântul apostol Pavel zice în epistola către Ebrei: „Nu este nici o făptură ascunsă înaintea lui Dumnezeu, ci toate sunt descoperite“ (4 v. 13) Lumina gloriei divine a dat duhului fiului tău scump puterea să penetreze

esența divină, așa precum Dumnezeu ne vede pe noi, așa vede el acum pe Dumnezeu.

Păstrează-ți deci indeclinabilă frumoasa speranță creștină că-l vei revedea pe Fiul tău, căci credincios este Domnul și ține făgăduințele. Cultivă această fericită nădejde căci nimic nu este mai sigur decât vecinica recompensă.

Primește cu drag, aceste cuvinte de mângâiere dela Mine și Domnul Dumnezeu să te binecuvinteze.

Cuvânt funebru

la înmormântarea Doamnei Sofia Dr. Avram
Imbroane (26 II. 1933).

„Pământeanul născut din femeie, este
cu viață scurtă, și plin de necaz și ca
o floare înflorind cade și ca umbra
fuge și nu stă“. (Iov. 14 v. 1-3).

*Mult Indoliată Familie,
Jalnici Ascultători,*

Alegeți mângăiere în loc de întristare, liniște su-
fletească în loc de turburare, nădejde în loc de desnă-
dejde, aripile credinței în loc de necredință. Nu plângeți,
căci viața întregă a distinsei defuncte ne încredințează,
că a luptat pentru a fi totdeauna în slujba vecinicii.
Prin mine grăește acum Biserica, ceea ce eu spun, Bi-
serica spune, dar distinsa decedată ascultă cu mângăere
și pare că ne-ar zice tuturor: oh, oameni muritori,
Dumnezeu să vă fie nădejdea și scăparea în necazuri,
căci ajutorul omenesc ca o suflare trece și înșelător
este. Dumnezeu să vă fie nădejdea, căci atotputernicia
în mâna Lui este, El face milă cu noi și ne răsplătește.

Jalnici Ascultători,

Cu tot dreptul poate zice distinsa defunctă: Iată pen-
tru mine nu mai încălzește și nu mai luminează soarele,
dar a încălzit și a luminit inima mea pentru soțul meu
și pentru copiii mei, iată pentru mine nu mai înfloresc
și nu mai rodesc pomii, dar înflori-vor în virtuți și ro-
di-vor fapte bune scumpele mele odrasle. Stelele lumi-
na-vor pe cer fără ca eu să le mai văd, dar vedea-vor
oamenii buni și nu vor uita, dar mai ales nu va uita

soful meu iubit, ca am fost o soție credincioasă, bună sfătuitoare și mângâitoare a unui fruntaș al vieții publice și ales cap de familie, și că am crescut prunci buni, cari ca și mine, se vor nizu spre fapte bune pentru a putea la timpul său să se apropie spre viața cea vecinică, ieșind din aceasta lume a făgăduințelor.

Și acest glas, ce plutește cu adevăruri vii peste viața tuturor celor ce cred în Cel ce a zis: Eu sunt calea, adevărul și viața, ne mângâie în durere, ducându-ne la viața florilor și plantelor, cari se ofilesc dar iarăș înfloresc. După icoana tristă și posomorâtă a iernei, răsare icoana primăverei dulci cu văile și munții palpitând de o nouă viață și cu cântecul fermecător al pasărilor.

Ni se pare ca și cum natura ar striga: iată cum câmpurile și pădurile se îmbracă din nou și atunci vedem și mai bine adevărul creștin că după moarte vom trăi, căci nu se poate ca Dumnezeu să facă lumea pentru om, pentruca apoi pe om să-l dea piericiunii, și nu se poate ca numai florile și iarba câmpurilor să înflorească din nou, iar omul să moară pentru totdeauna?! omul cu spiritul său pătrunzător tinde spre cele înalte, cu inima lui arde pentru virtuți, iar cu conștiința lui caută zările senine și astfel nu se poate ca în fața acestor adevăruri noi să căutăm numai cu ochii trecătorii ai trupului. Avem nevoie de ochii credinței, că să avem liniștitoarea încredere, că dacă arborele din pădure după tăiere este transformat în instrument folositor omului, cu atât mai mult va trăi omul după moarte.

Desigur trăiește în Domnul după moarte, în fericire, distinsa decedată. Trăiește în liniștea vieții spirituale acolo, unde pentru dânsa a încetat lupta nesigură a vieții, acolo unde are certitudinea biruinței. Liniștea în Dumnezeu, o are pe deplin, căci numai aici, în viața materială este neliniște și luptă.

Această liniște în Dumnezeu este o răsplătire a omului vrednic, este o recompensă pentru viața scurtă în care atâta are de suferit, precum zice dreptul Iov: „Pământeanul născut din femei este cu viață scurtă și

plin de necaz. Și ca o floare înflorind cade și ca umbra fuge și nu stă.” (14 v. 1—2).

Decedata s'a născut în 1886 în Cernăuți, Bucovina, din familia aleasă Topor-Tarnoviețchi, care a dat multe elemente valoroase românimii din Bucovina, făcând parte din aceasta familie și episcopul Baloșescu, al doilea episcop al Bucovinei.

D-na Imbroane a absolvat studiile liceale în Cernăuți, apoi a făcut studii de filosofie la Facultatea din Cernăuți și Viena, fiind eleva renumitului profesor Sextil Pușcariu. S'a căsătorit în 1910 cu D-l Dr. Avram Imbroane, trăind cea mai fericită viață conjugală până în clipa morții. Dumnezeu a binecuvântat-o cu 5 copii, 3 feciori și două fetițe, pe cari defuncta i-a iubit și adorat nespus de mult, sacrificându-se pentru exemplarea lor educare. A fost o mamă model.

Având o deosebită vocațiune către arta casnică a țărâncei române și posedând pregătiri speciale în această direcțiune pe lângă preocupările sale familiare, s'a ocupat extrem de mult de arta și industria casnică, în această direcțiune a făcut valoroase colecțiuni, albumuri înființând ateliere de țesătorie, îndemnând țărâncele la continuarea și perfecționarea îndeletnicirilor lor artistice, participând la nenumărate expoziții cu produsele acestei arte atât în țară, cât și la cele internaționale. Astfel a expus obiecte admirate și apreciate în expozițiile din București, Viena, Roma, Bruxelles, Barcelona — unde a luat medalia de aur, — Berlin etc. Cu acestea obiecte a atras și înalta atențiune a M. S. Regina Maria și a Alteței Sale Arhiducesa Ileana, fiind foarte apreciate și de către Simona Lahovary, damă de onoare a a M. S. Regina Maria.

Pentru educarea tinerelor generații de fete a înființat, prin o stăruință neobosită, cu voință de fier, cu imense sacrificii materiale și morale, împotriva tuturor adversităților și neînțelegerilor ce a întâmpinat, încă în anul 1921, Școala de menaj din Timișoara, unde și găsesc educația fete din toate colțurile țării, cari vor binecuvânta totdeauna numele nobilei fondatoare a acestei școli.

Tot dânsa a înființat și societatea numită *Cercul gospodinelor din Banat*, pe care a prezidat-o cu multă pricepere și demnitate până în ziua morții.

A fost o soție ideală, în timpul războiului mondial și-a urmat soțul, care plecase ca voluntar în armata română. A fost cu dânsul la Iași, a stat cu copiii mici în Chișinău și-l aștepta din Siberia, unde avea însăcinarea să elibereze pe prizonierii români. Totodată a fost și o mamă bună și atunci, iubirii mei, cu toată încrederea vă îmbărbălăm și vă asigurăm, mai ales pe voi membrii familiei îndurerate, să fiți siguri că două cununi nevestețite vor străjui la mormântul întru Domnul adormitei: una împletită din sentimentele noastre de împreună simțire dureroasă, iar cealaltă împletită de toți acei cărora le-a făcut bine în viață cu o vorbă bună, cu o mângâiere și cu un semn de prețuire, în familie, în viața socială, în cadrul bisericii ortodoxe strămoșești.

Și aici să-mi fie îngăduit, jalnici ascultători, a aminti că sufletul răposatei stă liniștit și așteaptă judecata lui Dumnezeu. Dar cu cutremur vor sta în fața înaltei dreptăți divine toate acele femei ce nu voiesc să fie mame și nu-și fac datoria de mame bune. Asemenea ființe, zice-vor: Munților, cădeți peste noi, și vor zice: dealurilor îngropați-ne.

Moarte, judecată, răsplată, aceste trei cuvinte să fie pentru toți, cele mai serioase cuvinte. Fericitul Ieronim zicea: ori de sunt la mâncare sau beutură, sau altceva de fac, pare că sună în urechile mele cuvintele: „ridică-ți morșilor din morminte, căci s'a apropiat judecata”: iar fiecare dintre noi să ne dăm seama că singuri venim în lume, singuri mergem cu sicriul în mormânt, și singuri vom sta la judecată.

O adevărată mamă, creștină română, ortodoxă, înzestrată cu înalte calități, se bucură azi în fericirea dreptilor. În fața pierderii ireparabile zicem neconsolatului soț: Nu plânge, frate, soția ta trăește, iar fiilor le zicem: nu plângeți, mama voastră este în sufletul vostru.

Și acum cu toți să zicem: Păzește, Doamne, cu dreptii pe roaba Ta. Amin.

Cuvânt funebru,

la părăstasul distinsului tânăr Dr. Oprea Ioachim
ținut în Timișoara, în 11 Martie 1933.

Jalnici Ascultători,

Tinereța este primăvara vieții. Sănătatea, puterea, vigoarea, seninătatea și voia bună sunt semnele ei. Cer albastru de Mai acoperă vremea tinereții, care adăpostește nădejdiile și bucuriile cele mai curate.

Dacă providența divină ar îngădui să alegem cel mai mare bine, am alege tinereța vecinică crezând că ea este fericirea adevărată.

Dar tinereța este și ea aproape de moarte, ca floarea pe care vântul primăverii o usucă. Precum floarea se usucă de vânt, așa sufletul stăpânului morții vestejește viața tinerească.

Credința ne mângăie în fața acestui adevăr al vieții.

Când ne rugăm pentru sufletul unui tânăr decedat fără de veste, peste al cărui mormânt vor înflori nu peste mult florile primăverii, o facem cu sufletul liniștit și plin de credință. Trupul muritor al regretatului Dr. Ioachim Oprea zace acum între cruci de lemn slăbite de vreme, peste cari se pleacă crengile copacilor seculari, dar sufletul lui trăește, căci Dumnezeu i-a dat schinteia divină a sufletului.

A plecat dintre noi la începutul carierei sale frumoase, plin de nădejdi și dorinți înalte, plin de visuri curate, de putere de muncă și de talent. El era gata să muncească să clădească cetatea de aur a nădejdelor tinereței, iar acum se odihnește în satul copilăriei lângă părinții săi scumpi.

Doamne, Dumnezeule, alesu-m'ai pe mine, ca să mângâi pe cei în durere ai turmei mele, ajută-mi Doamne ca să pot picura stropi de nădejde în sufletele rudeniilor!

Jalnici și iubiți fii sufletești,

Noaptea morții și-a întins aripile peste partea pământescă a scumpului vostru frate și rudenie, dar raza spiritului său bun și iubitor trăește între voi. Trăsăturile blânde ale feței sale, razele viitoarelor nădejdi, sunt neperitoare în ochii voștri. Gândiți-vă câți tineri de azi, cari au uitat de Hristos și evanghelia lui, trăesc în aparențe de viață adevărată, în atitudini sterile și vanitoase, gândiți-vă că ați jertfit pentru fratele vostru și acele jertfe nu le vedeți rodind aici pe pământ, dar rodesc în împărăția luminii, pentrucă Dumnezeu ține în mâna sa fi-rele rolurilor din viață și duce spre o țintă hotărîtă firul fiecărei vieți.

Firul vieții iubitului nostru frate s'a împletit acum cu vecinicia. Talentul lui, iubirea lui, nădejdiile lui sunt mai tari decât întunerecul sicriului, căci precum razele soarelui revin în unicul punct central din care au radiat, așa și sufletul iubitului vostru frate este o rază a spiritului veșnic, neperitor, care l-a trimis în lume și deci s'a întors iarăș la isvorul său după moarte, precum după noapte răsare soarele.

Fraților,

Viața cale lungă este și noi călători. Ostenim aici, sângerăm căutând fericire, trecem pe lângă case și cruci de hotar, ca la urmă să adormim sub o cruce de lemn sau de metal. Crucea aceasta este scumpă, de mare preț. Ea ne aduce aminte că prin Cruce a înviat Domnul dându-ne și nouă învierea vieții veșnice. Noi cei rămași în viață să ne toarcem deci cu încredere firul vieții, căci precum zice sf. Apostol Pavel: „Ori lumea, ori viața, ori moartea, ori acestea de acum, ori cele viitoare, toate ale voastre sunt, iar voi sunteți ai lui Hristos, iar Hristos al lui Dumnezeu. Amin.

Cuvânt funebru,

ținut în 13 Aprilie 1933 la înmormântarea proto-
popului onorific Vasile Olariu, fost funcționar
administrativ al Eparhiei Aradului.

Mai bună este ziua morții decât ziua
nașterii. (Pred. 7 v. 21.)

Jalnici Ascultători!

Rămășițele pământești ale unui venerabil preot se găsesc în acest sicriu, împodobit cu flori. În clipa în care noi stăm aici, părintele Vasile Olariu se găsește în fața Tatălui Ceresc ca să-și ia răsplătirea. Da, jalnici ascultători, răsplătirea, ca preot și slujbaş al Bisericii lui Hristos, timp de 58 de ani.

Mare putere avea el până ce era în viață: puterea legării și a deslegării păcatelor. Înainte cu vre-o 10 ani pe marea Mediterană mai multe corăbii se luptau cu valurile primejdioase cari au înghițit mai multe corăbii. Una singură mai rămase pe valuri, având un bun cârmaci. Dar iată că vântul suflă cu turbare, valurile vâjâie cumplit și primejdia crește, sporind frica călătorilor. O mamă credincioasă își ridică pruncul cu mâinile și se roagă „Doamne dacă noi suntem nevrednici, pentru nevinovăția acestui prunc, mântuește-ne pe noi“. Valurile s'au liniștit, corabia s'a salvat. Așa a liniștit părintele Olariu valurile păcatelor, până când era în viață, nu un simplu copil, ci pe însuși Iisus ridicându-l cu mâinile sale sub forma pâinei și a vinului de câte ori slujea sfânta Liturghie.

Dar iată că și prin moartea lui, durerea se s'ălăș-
luieste în noi, pentru că pământeanul născut din femei ori
câte zile ar avea în viață, trăiește între bucurii și du-

rerii, căci nu există trandafir fără spini, bucurie fără durere, dulceață fără amărăciune, lumină fără umbră, înălțare fără cădere și naștere fără moarte. De aceea zicem că mai bună este ziua morții, decât ziua nașterii.

Jalnici Ascultători,

Nu numai rudeniile, dar și biserica are durerea ei, când pleacă unul din slujitorii ei. Eu, reprezentantul Bisericii mele ortodoxe, am durerea să nu mai aud glasul părintelui Vasile Olariu la citirea uneia din cele 12 Evanghelii din Joia Patimilor, să nu-l mai văd asistând regulat la sfintele slujbe, să nu-l mai văd venind cu acte la mine în birou și în fața acestui adevăr adresez și eu câteva cuvinte pentru acel care m'a iubit.

Firesc lucru este când stejarul bătrân cade la pământ și totuși simțim că lipsește ceva pădurii, firesc este să piară un trandafir care de multă vreme a împodobit grădina și pomul care vreme îndelungă a fructificat.

Firesc este că asemenea unui falnic și bătrân stejar a trecut și părintele Olariu din mijlocul nostru, dar în mijlocul intristării trebuie să evocăm simbolul luminării pe care înainte de moarte a ținut-o în mână sa muribundă. Luminarea aceasta pe care toți o vom purta-o, are înțelesul că în fața morții a căzut cortina și muribundul vede că ceea ce a fost, era numai un curcubeu, iar ceea ce va veni aduce sau osândire sau fericire.

Răposatul în Domnul să îndreptățește pe sine acum în fața lui Dumnezeu. Să ne rugăm deci pentru el, ca Dumnezeu să-i facă loc în locașurile dreptilor, căci Dumnezeu ascultă rugăciunile noastre. Când Tobie a îngropat pe frații săi din captivitatea Asiriană, — sub regele Senacherib, arhanghelul Rafail îi zice: „Și când nu te-ai lenevit a te scula și a lăsa prânzul tău, ca să îngropi cel mort, nu era necunoscută fapta ta cea bună și împreună cu tine era. cât te rugai tu și nora ta Sara, eu am adus pomenirea rugăciunii voastre înaintea celui sfânt“ (Tovit 12 v. 12 și 14).

Dormi în pace, părinte, care ai fost sincer cu episcopul tău, pe care l-ai iubit. Toată viața mea îți voi purta pomenirea cu cinste și voi zice adese ori: Odihește Doamne cu dreptii pe robul tău. Amin.

Apostolatul laic,

ființa și actualitatea lui — cuvântare ținută în 5 Martie 1933 în sala teatrului național din Cluj, cu prilejul organizării Frăției ortodoxe române.

Inalt Preasfințiți Părinți!

Prea Sfințiți Părinți!

Frați Ortodocși Români!

Puterea primăvăratecă a credinței noastre strămoșești fășnește astăzi din sufletele noastre. Se revelează în noi taina unei veșnice înfloriri chiar (acum, când mințile cele mai înălțate ale lumii de azi sunt adormite de somnul necredinței și indiferentismului.

Mulțumimu-Ți Doamne, că în foii ernerii nu numai fizice, dar și spirituale a lumii de azi, ai făcut să sune goarna mobilizării ortodoxe românești, pentruca fiii Bisericii noastre strămoșești cu avânt cuceritor să părăsească amorțirea, toropeala și încremenirea și să-Ți slujască Ție!

Mie mi se pare ca și cum mișcarea creștinilor mirenii ar imita viața activă a naturii.

Soarele încălzește și luminează până la raza lui cea mai de pe urmă, stelele luminează în întunerecul nopții, pomul se silește ca să rodească, floarea înflorește răspândind miros plăcut, iar priveghetoarea cântă cântecul ce i-l-a dat Dumnezeu!!

Dacă natura neînsuflețită lucrează și dacă viața naturii ia diferite înfățișări, după condițiile date fiecărei viețuitoare, cu atât mai mult trebuie să lucreze omul ca ființă spirituală. Cea mai caracteristică însușire a ființei

spirituale este activitatea și când creștinul ca ființă spirituală zice: „*Și ne iartă nouă greșalele noastre*“, recunoaște că Dumnezeu i-a dat omului răspundere pentru faptele sale! Numai munca proprie face pe om să vadă valoarea îndreptățirii sale și a curățeniei sale! Numai sârguinciosul știe cât de puțin poate omul singur, iar leneșul cere cu îndrăzneală egoistă. Leneșul cere darul lui Dumnezeu pe un ton poruncitor, ba nici nu recunoaște darul lui Dumnezeu.

Cunoscând acest adevăr, cu mintea oamenilor luminați să recunoaștem că Dumnezeu ni-a dat și puterea ca darul său să-l transformăm în vrednicie personală, făcându-ne vrednici de harul divin. Să conlucrăm cu harul divin cu toată puterea, căci în munca și jertfa noastră se reoglindește prețul ce-l dăm darurilor divine.

Apelul la conlucrare cu harul divin l-a făcut însuș Mântuitorul. Sau doar nu ne aducem aminte de fecioarele neînțelepte că mergând după untdelemn au întârziat și au zis: „Doamne, Doamne, deschide-ne nouă? Nu auzim oare cuvintele Domnului: adevăr grăiesc vouă nu vă cunosc pe voi. Drept aceea, priveghiați că nu știți ziua, nici ceasul, când vine fiul omului“ (Mat. 25 v. 12—13). Frații mei, oare parabola cu iconomul necredincios nu ne aduce aminte că Mântuitorul ni-a făcut făuritorii propriei noastre fericiți? Nu ne dăm seama că libertatea și răspunderea personală, ce le avem, îndeamnă voința noastră spre viață și transformă în forțe orice slăbiciune?!

Hristoase Dumnezeule, noi știm că dela cântările corurilor cerești până la freamătul frunzelor din codru, până la căderea picăturilor de rouă, totul este lucrul mânilor tale! Și cântecul ciocârliei și al privighetoarei, dela Tine sunt, dar precum soarele încălzește pământul, dar și noi trebuie să-l lucrăm, așa trebuie să conlucrăm cu harul divin. Tu Doamne, ne-ai învățat să zicem: „slugi netrebnici suntem, ce eram datori să facem am făcut (Luca 17 v. 10), dar ne-ai mai învățat să fim desăvârșiți și ni-ai zis: „Nu tot cel ce-mi zice Mie Doamne, Doamne, va intra întru împărăția cerurilor, ci care face voința Tatălui meu celui din ceriuri (Mat. 7. v. 21).

Precum orbului dela lacul Siloamului i-ai uns ochii cu tină, dar l-ai trimis să se spele, așa ne ceri și nouă muncă, mobilizarea forțelor, ca prin aceasta să cunoaștem bogăția darurilor tale. Ca să ajungem la liniștea vieții spirituale adevărate, unde încetează lupta nesigură, unde găsim biruința sigură și statornică, și pușina noastră sforțare o ceri Doamne, și ce nu vom da oare, ca să ajungem la acea sigură biruință??

Conlucrarea cu darul divin și cu biserica se face în vederea mântuirii sufletelor: care este cea mai însemnată chemare în viață: „*divinorum operum divinissimum*“.

Problema mântuirii sufletului este mai întâiu datoria preoțimii, dela preoțime cerând Dumnezeu mai întâiu sângele celor ce vor fi pierduți. Dar însuș Mântuitorul zice nu numai preoților, ci tuturor oamenilor: „adevăr grăiesc vouă, întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, mie nu mi-ați făcut“. Mat. 25 v. 45).

Deja Psalmistul David se gândea că are datoria să se cugete și la păcatele altora, zicând: „*Invăța-voi pe cei fărădelege căile tale și cei necredincioși la tine se vor întoarce*“ (Ps. 50), iar sfântul apostol Pavel zice: „Purtați sarcina unul altuia“, (Galat. 6). Sfântul apostol Petru zice despre chemarea tuturor creștinilor: „Voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit de D-zeu, ca să vestiți în lume bunătățile celui ce v'a chemat din întuneric la lumina sa cea minunată“ (I. Petru 2 v. 9).

Este limpede deci că fiecare creștin trebuie să aibe o purtare aleasă, să se jertfească precum preotul jertfește la Altar, să-și poruncească voinței precum un împărat poruncește. Prin viața sa deci creștinul într'un înțeles mai larg este ca un preot, ca un împărat. Fiecare creștin laic este membru al templului spiritual al Domnului, al Bisericei. În calitatea aceasta și laicul se roagă să vină darul Duhului sfânt asupra darurilor aduse, și laicul jertfește împreună cu preotul la sf. Liturghie.

Laicii cari își dau seama de adevărurile acestea sunt a se considera ca apostoli laici în măsura, în care

se îngrijesc și de sufletele altora, sprijinind munca preoților. Preotul sfințește pe om dar un laic aduce pe unul sau mai mulți laici ca să fie sfințiți și îndrumați de preot.

Se cere clerului să fie călăuză, inspirator și animator în împrejurări grele, când oamenii sunt îngrijorați ce va urma după dispariția energiilor necesare civilizației tehnice, dar sunt indiferenți față de factorii echilibrului sufletesc și al senzibilității morale a neamului.

Se cere ca preoțimea să ducă pe căile adevărului pe oameni, într'un timp, când toate eforturile omenești au caracter de provizorat și nimic nu este durabil decât prin credința în veșnicie!! Ei bine, în asemenea împrejurări avem nevoie imperioasă de apostolatul laicilor! Cu atât mai vârtos avem nevoie de apostolatul acesta, cu cât preotul nu are toate competențele în orice domeniu, iar ministerul sacerdotat îl consumă cea mai mare parte a timpului.

Ne vom folosi de câteva exemple, ca să arătăm și mai bine ce este apostolatul laic.

O caravană trecea odată printr'un deșert. Călătorii dela o vreme nu mai putură merge, căci vântul puternic a astupat calea cu nisipul pustiei. Călătorii au răfăcit, ba și apa li-s'a terminat. Unul câte unul s'au lăsat jos și în cele din urmă numai conducătorul mai rămăsese. Acesta zări nu departe câțiva palmieri (arbori din Africa) și plin de bucurie strigă „apă!... apă!“ Dragostea de aproapele a învins oboseala, târându-se se întoarce la cel care căzuse mai pe urmă și îi spune vestea cea bună. Acesta la rândul lui se târi la cel din urma lui și acesta iarăși la cel ce rămăsese după el, până când știrea despre apa cea bună ajunsese până la cel care căzuse mai întâi de oboseală.

Vedeți, un asemenea vestitor poate fi oricare creștin laic. El știe că, în cutare biserică se slujește și se predică frumos. Spune acest lucru și altora, înduplecându-i să meargă la acea biserică.

Sau altă întâmplare. În timpul izbucnirii revoluției rusești, poporul bun și credincios se refugiase în bise-

rici de urgia bolșevică. Preoții și episcopii cu mâinile spre cer se rugau, ca urgia să înceteze. Preoții și episcopii oboseau și nemai putând ține mâinile întinse, spre rugăciune, veneau credincioșii pe rând și sprijineau mâinile preoților, cari se rugau mai departe. Precum credincioșii simpli țineau mâinile preoților și le sprijineau, așa ne pot laicii sprijini pe noi. Când preotul nu mai poate preda religia, fiind bolnav, laicul îi ține locul, când preotul nu cunoaște pe vrăjmașii bisericii, laicul credincios îi poate arăta pe acei vrăjmași.

Mai bine vom înțelege datoria laicilor de a conlucra cu biserica, dacă le aducem aminte că creștinii sunt templul spiritual al lui Dumnezeu. (I. Cor 3 v. 16). Precum într'un edificiu fiecare cărămidă își are rostul ei, așa în edificiul spiritual fiecare creștin. Deci nelucrarea, pasivitatea nu este îngăduită unui creștin.

Când renumitul compozitor Brahms conducea o compoziție minunată, unul din flautiști cugetase: Flautul meu nu se aude, deci nu mai cânt. Și s'a oprit. Dar compozitorul a simțit că din armonia generală lipsea un flaut. Și făcându-l atent pe flautist, acesta a reînceput să cânte și el. Așa e de necesară contribuția fiecărui creștin în împărăția lui Dumnezeu ca și contribuția aceluia flautist în armonia muzicală. Un caz clasic de apostolat laic găsim la Ioan Gură de Aur, care chiamă și pe laici să ajute la convertirea Evreilor:

„Vă conjur: ieșind dela această adunare, puneți-vă fără zăbavă în urmărirea acestui vânat. Fiecare din voi să-mi aducă aici, câte unul din acești bolnavi.

Dar, să ne închipuim că aceștia n'ar fi așa de numeroși. Uniți-vă atunci, doi sau trei, zece și chiar douăzeci, pentru a-mi aduce unul. Eu, văzând pescuitul abundent în mrejele voastre, vă voi pregăti o răsplată prețioasă. Dacă aș vedea împlinite sfaturile pe cari vi-le dau astăzi, m'aș ocupa cu mai multă râvnă de vindicarea acestor nenorociți, iar odată cu ei și voi ați culege mari folcase.

Nici o clipă de întârziere deci: femeile să se ostenească a câștiga pe femei, bărbații pe bărbați, sclavii

pe sclavi, cei liberi pe cei liberi, copiii pe copii, toți într'un cuvânt, puneți-vă cu zor în căutarea acestor nefericiți și veniți la întrunirea noastră viitoare pentru a primi aici laudele noastre și mai ales pentru a lua răsplata bogată a lui Dumnezeu, care e cu mult superioară stăruințelor și puterilor noastre". (Primul Discurs contra Evreilor).

Creștinii noștri laici pot pregăti terenul apostolatului preoțesc și pot apăra rezultatele date de apostolatul preoțesc. Căci aceasta este pe scurt ființa apostolatului laic : să pregătească terenul apostolatului preoțesc și să apere rezultatele bune ale muncii preotului.

Astfel noi preconizăm pe scurt unele din contribuțiile pe cari biserica le poate aștepta dela apostolatul laic :

1. Creștinii cei buni să ne aducă la biserică pe cei indiferenți, ca să-i putem povățui și sfinți.

2. Să asculte predici și să le laude în societate, ca și creștinii nepăsători să meargă să le asculte.

3. Pe cei primejdioși să ni-i descoperiți, ca să putem lupta împotriva lor.

4. Să catehizeze cu râvnă unde preoții ar fi împiedecați.

5. Invățătorii și profesorii să laude în școli sublimitatea chemării preoțești, îndemnând și pe intelectuali să-și dea la preoție pe fiii lor;

6. Intelectualii să țină conferințe în cadrul societăților bisericesti, lămurind diferite probleme și preconizând rezolvirea în senz religios-moral;

7. În materie apologetică ei pot combate ignoranța și reavoința, indiferentismul și curentele subversive.

8. Pe calea presei să apere adevărurile creștine și să ia apărarea preoților buni și conștienți de datoria lor.

9. Să ia parte în comitete pentru construirea bisericilor, pentru înfrumusețarea bisericilor și a cimitirelor.

10. Să facă parte activă din comitete misionare și comitete de ocrotire a săracilor.

11. În loc să critice pe preoți să pornească acțiune pentru zidiri de case parohiale.

12. Să se înscrie în corurile bisericesti,

13. Parohiile au nevoie de creștini laici, cari să ducă în familie veștile despre evenimentele din parohie, apoi parohia are nevoie de laici, cari să aducă la cunoștința preotului cazurile de boală și alte întâmplări, spre care scop parohiile se vor împărți în sectoare și pe străzi.

14. Laicii se vor spovedi și cumineca cât mai des, ca prin aceasta și alții să se îndemne a se împărtăși cu sfintele taine.

15. Să participe în măsură mai mare la sfințiri de biserică, la serbarea hramului, la procesiuni religioase, la serbări naționale etc.

16. Creștinii, cari sunt deputați, senatori sau slujbași de stat, să reprezinte și interesele religioase-morale ale poporului, apărând și ei prestigiul clerului și al bisericei.

17. Pe terenul educației sociale a poporului laicii pot ține conferințe despre problema familiei, educația pruncilor, gospodărie, economie, igiena locuințelor etc.

18. Laicii pot lupta sub steagul crucii împotriva plăgilor sociale, contra alcoolismului, grupând pe muncitori în reuniuni creștine etc.

Acestea și alte probleme dacă se vor rezolvi, vor umple de nădejde sufletul nostru.

Fraților!

Pentru nădejde e făcut omul pe pământul acesta și nici nu are altă avere decât nădejdea, dar precum curcubeul nu poate fi ajuns, nici nădejdea nu poate fi deplin ajunsă. Mai ales că oamenii nu prea sunt dispuși să părăsească drumurile vechi și biruind nepăsarea și indiferentismul, să pornească spre realitatea faptelor, smulse din adâncul teoriilor și posibilităților. Dumnezeu nostru ni-a sporit acum nădejdea că intelectualii nu vor uita de biserica ortodoxă, care a spiritualizat sufletul neamului nostru. Nu uitați fraților de satele și preoții din Ardeal, cari în biserică și prin Biserică au trăit o viață proprie și publică românească. Gândiți-vă la rolul cel mare al episcopiiilor înființate în Ardeal, de Radul Cel Mare și Ștefan Cel Mare. Gândiți-vă că bisericile și mănăstirile zidite de Matei Basarab,

Ștefan Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu erau solii ale unității naționale, iar cărțile de slujbă erau exprimarea unității limbii și deci a sufletului românesc!!!

Dacă Mihai Viteazul a înțeles rostul unității neamului prin biserică, azi când avem patriarh, patru mitropoliți și 13 episcopi, credem că rostul Bisericii a încetat? Să nu fie!!!

Azi goarna mobilizării ortodoxe ne cheamă să părăsim pragul religiozității restrânse, activând în afară, ca emanație a unei profunde necesități sufletești. Vrem ca simțămintele religioase să fie manifestate, în viața particulară și publică, vrem ca biserica să fie apărută și reșezată la rolul ei voevodal de odinioară spre a putea lupta împotriva curenților disolvante și a păstra echilibrul sufleteș al neamului. Spre acest scop apelăm la simțămintele DVoastre. Voim să vedem din faptele DVoastre că vă dați seama de situația în care să găsește biserica noastră, acea biserică despre care în Chemarea pentru înființarea Frăției noastre, se spune că pe pragurile ei a plâns și s'a bucurat neamul românesc. Un profesor din București zicea nu demult. „Nu pot simți, zicea el, că am un sentiment religios profund, decât când mă duc în satul, unde m'am născut și când mă rog în biserică în care am fost botezat. Când știu, că lângă biserică din satul meu sunt îngropați strămoșii, părinții și frații mei, înțeleg că numai aceea este biserica, în care pot să mă rog. Pentruca să am viziunea Patimilor Domnului, în Săptămâna mare, trebuie să mă duc în acea biserică, unde, când eram copil, vedeam pe preotul bătrân, ieșind cu crucea în spinare, și simțiam atunci că el este în locul lui Christos“.

Icoana bisericii din satul copilăriei să vă fie arătarea tainică a muncii viitoare. Și să nu uitați că glasul rațiunii, al sfintei Scripturi și al neamului se intensifică prin pilda atâtor apostoli laici, cari au luptat pentru cauza lui Hristos și Biserica lui. Sugestivă să vă fie pilda femeilor ucenițe, cari îl ajutau pe Iisus din averile lor (Luca 8 v. 3); La muncă să vă îndemne gestul diaconiței Fibi, care a făcut în împrejurări grele drumul

dela Corint până la Roma, ducând cu sine epistola sf. apostol Pavel către Romani! Climent, Evodia, Eutihe, Achila și Priscila, Andernic, Ruf și Onisim de pe vremea lui Pavel să vă îndemne a face ceea ce făceau primii creștini, răspândind Evanghelia în conversațiile lor zilnice, la lucru, în for, în piață, cu timp și fără timp.

Auziți goarna lui David: Invăța-voiu pe cei fărădelege căile Tale. Să-i învățăm și noi! Auziți trâmbița lui Pavel către Galateni: Purtați sarcina unul altuia, să o purtăm și noi!! Auziți pocnetele bicelor primite de mitropolitul martir Ilie Iorest, pentru că era ortodox și era trimis în Ardeal de domnitorul Vasile Lupu! Auziți ce zice către tronul din Viena țăranul Nicolae Oprea din Săliște pela anul 1760: „*Pentru credința strămoșilor noștri suntem gata a suferi și muceniec sa u izgonire din această împărăție dar legea nu o vom părăsi!!!*” Auziți loviturile de sabie date de păgâni marelui Domnitor Constantin Brâncoveanu, dus numai în cămașe la locul de osândă și într’o năframă fiind aduse osămintele lui în Țara Românească. — Și dacă toate aceste glasuri nu vor fi destul de puternice ca să vă îndemne la muncă, atunci auziți mai presus de toate glasul Mântuitorului, Care vă zice: „*Veniți după mine....*” Veniți la luptă pentru biruință la cununa mării — Amin.

Frăția ortodoxă Română și Tineretul,

publicat în Bis. ort. Română pe Martie 1933.

Am simțit o adâncă emoție când ziarul „Universul“, în numărul din 10 Martie a. c., a subliniat adevărul că „*ortodoxismul reprezintă cel mai fericit mijloc*“ pentru înavușirea țării, cu valori spirituale înalte. Am rămas foarte satisfăcut de toate glasurile de presă ce s'au ivit pe urma Congresului dela Cluj, al mirenilor, dar constatarea ziarului „Universul“, m'a îndemnat să-mi fac iluzia fericită, că tineretul nostru, înțelegând valorile spirituale ale ortodoxiei, va căuta să se adape din izvoarele ei.

Tinerețea este primăvara vieții. Sănătatea, vigoarea, seninătatea și voia bună, sunt semnele ei. Cer albastru de Mai, acoperă vremea tinereței, adăpostind nădejdele și bucuriile cele mai curate. Dacă Providența ar îngădui să alege fiecare cel mai mare bine, desigur am alege tinerețea veșnică, crezând că ea ne asigură adevărata fericire. Ce frumos este să făurești visuri de cucerire a lumii, dar și mai frumos este să-ți dai seama, că unii pomi înfloresc primăvara timpuriu, însă bruma și vântul de multe ori ofilesc florile.

Cât de dureros este să afli că, în rândurile tineretului nostru încă bate bruma și vântul ofilirii, cu vădit scop de distrugere a țării de către cei ce ne-au decretat moartea, dar datori suntem noi, conducătorii sufletești, să rugăm tineretul a reacționa față de vântul distrugerii. Mare bucurie am avut, văzând că, față de elucubrațiile periculoase ale revistei: „Stânga“, s'a ivit revista „Axa“, reprezentând o cetate de cremene a idealului creștin.

Revista aceasta propagă adevărul, că viața zilnică, formele de Stat, cultura caută un sens, o integrare într'un tot armonic. Ori, religiunea fiind efortul spiritului de a reduce variația aspectelor existenței sensibile la Dumnezeu, ca centru de gravitate al spiritului, nu-i mirare că această revistă pune pe planul preocupărilor sale cardinale: credința.

Cu legitimă mândrie am văzut și stăruințele laudabile ale ziarului „Calendarul“, de-a pune pe planul întâi al preocupărilor sale, ideea ortodoxiei românești. Și mare bucurie am avut, când, în numărul din 4 Martie a. c., al ziarului „Vestul“ din Timișoara d. Stelian Ionescu, absolvent al școlii politehnice din Timișoara, cu suflet național-creștinesc, developează și înfierează pe unii studenți basarabeni dela acea școală, învinuiți a propaga ideii extremiste bolșevice.

Și atunci, noi, conducătorii sufletești ai poporului, putem cu nădejde munci pentru pregătirea în spirit creștin a tineretului, chemat a lua mâine răspunderea de soarta țării noastre. Ce nu vom da deci, ca tineretul să devină pârghia cea mai sigură a viitorului?! Dela o nouă generație așteptăm să înțeleagă că, fără principii stabile de viață, nu poate exista echilibru social. Chemați suntem a educa tineretul în înțelesul că, raporturile dintre suflete trebuie să determine altă atitudine a lumii de azi, față de materie, față de bunurile materiale.

Socot că, pentru generația tânără de azi, se impune mai mult accentuarea spiritualității creștine, deci nu egalitatea isvorită din concepțiile marxiste materialiste. Căci dreptul nu este o simplă normă pe care oamenii o alcătuiesc din considerente materialiste, ci normă de echilibru sufletească în primul rând. Dreptul este expresia ordinii pusă de Dumnezeu, deci și dreptul natural este de origine supra-omenească, pentru că își are origina în Dumnezeu, ca unitate supremă a vieții. Și precum razele solare revin la centrul de viață de unde au fost emise, așa revine la Dumnezeu sufletul omului după moarte. Acest suflet, trebuie să înțeleagă că, nu egalitatea de

drepturi face pe oameni fericiți, fiindcă nu toți au acelaș dar.

Fiecare om, în cadrul chemării sale, trebuie să se simtă apărat și asigurat prin anumite norme de drept, cari îi fac posibilă împlinirea datoriei. Dreptul meu nu este identic cu dreptul altuia. Ceea ce eu fac, nu de aceea fac pentrucă și altul face acelaș lucru, ci fac ceea ce îmi poruncește legea morală, obligatorie pentru toți.

Să tindem deci, a face educația tineretului să se inspire din asemenea considerente, cari, la timpul său, de sigur vor asigura și în cârmuirea de totdeauna a țării preponderența adevăratelor valori, conducerea elitei.

Cred că *Frăția Ortodoxă Română*, având secție și pentru tineretul universitar, va avea preocuparea necesară de această problemă și, în biblioteca înființată de dânsa, va ști să publice și broșuri folositoare pentru îndrumarea religioasă-morală a tineretului.

Noi am avut neconținut ideea de a se organiza și tineretul în o organizație unitară pe întreaga țară și o accentuăm și aici, cu ferma convingere, că ideea aceasta trup va lua.

Datoriile reprezentanților Bisericii în parlament

publicat în „Parlamentul Românesc“ dela
25 Martie 1933.

Reprezentanții Bisericii pe toate terenurile ar trebui să poarte coroana de triumf a muncii și activității bine definite. Firesc este să vedem această activitate și pe terenul vieții parlamentare, atât la reprezentanții din Cameră, dar mai ales la reprezentanții din Senat, ca membrii de drept.

De multe ori m'am gândit că vremea îngroapă multe opere alcătuite de mâna omenească. Monumente ce se îndreaptă spre cer cu mândrie artistică, palate strălucitoare, mausolee impunătoare, cad jertfa dintelui vremii. Numele celor mari și puternici, cari au stăpânit peste popoare, este îmbrăcat în vălul uitării, dar împărăția uitării nu se întinde peste acei pușini, cari luptă pentru ideile sfinte ale omenirii, pentru drepturile popoarelor. Acești pușini sunt faruri luminoase în valurile vieții, ca farurile împrejmuite de valurile mărilor.

Lumea așteaptă mai ales dela capii încoronați ai Bisericii, ca prin munca lor din parlament să apară sub orice guverne, în aceeaș înfățișare a mărturisirii principiilor pe cari le profesază din amvoanele bisericilor. Lumea așteaptă cu drept cuvânt dela noi să susținem principiile creștine în munca de legiferare. Lumea vede că noi ne mărginim numai la munca de legiferare care are puncte de atingere cu biserica. De pildă, când s'a tratat despre reducerea salariilor, s'a vorbit din partea bisericii, iar când cu alte prilejuri s'a mai legiferat și era interesată biserica, încă s'a vorbit.

Era timpul suprem să spunem că aceasta nu ajunge. Este timpul ca opinia noastră publică să ia act de o muncă mai vastă a activității parlamentare a reprezentanților Bisericii. În definitiv, noi, cei din cler, nu reprezentăm numai biserica; deputații din Cameră, clerici fiind, sunt reprezentanți ai poporului, iar membrii de drept nu reprezintă în Senat numai instituția Bisericii, ci poporul care face parte din biserică. Ori acest popor are nu numai interese bisericesti, ci și interese materiale.

Ne place să ne lăudăm că biserica s'a identificat cu durerile și bucuriile neamului. Dar atunci să facem dovada că ne dăm seama de deficiența morală a lumii de azi. Dela tribuna parlamentară vom avea deci prin soluțiile preconizate de noi în sensul principiilor creștine, să luptăm împotriva scepticismului ucigător și deprimant. Ca reprezentanți ai celei mai mari forțe spirituale, care este Biserica, să pășim alătura de cei cari reprezintă numai domeniul material al vieții și să explicăm pe planul spiritual fenomenele crizei de azi, dând soluții în sensul concepțiilor creștine.

În concret, am dori ca la discuțiile asupra mesagiilor regale, Biserica să ia cuvântul la toate problemele, iar nu relevând numai chestii bisericesti, ca să arătăm că concepția creștină a vieții trebuie să fie temelia oricărei legiferări. S'a votat legea conversiunii, dar concepția creștină în privința acestei probleme, nu s'a arătat. S'au votat legi muncitorești, unde biserica avea de spus un cuvânt, și se vor mai vota mulțime de legi, unde va trebui să vorbim.

Va trebui să vorbim, ca guvernele țării noastre și pe calea aceasta să se convingă că noi nu numai ne rugăm pentru dânsele, dar le și ajutăm ca să cârmuiască țara în spiritul dreptății. Guvernele țării sunt animate de a reda tuturor acea încredere în puterile neamului și în cele individuale, care să ne asigure viitorul în mijlocul desechilibrului social al lumii de azi.

Doresc ca lumea românească să ne vadă la muncă în înțelesul acesta. Ideile sfinte totdeauna au biruit, chiar cu preț de jertfe mari. Și noi vom fi cei mai împăcași

în conștiința noastră să ne vadă bunii patrioți în slujba principiilor salvoare de țară și luptând cu convingere pentru izbânda lor, împotriva tuturor prejudiciilor și operațiilor de culise.

Sufletul creștin este mai puternic decât sufletul socratic. Ei bine, ca suflet creștinesc să ne înșirăm în ceata celor ce legiferează cu bune intenții pentru țară.

Cei mari, oamenii mari, muncesc pentru omenire, ca lumânarea, care se mistuește pe sine. Muncă neîn-cetată, lumină neîntreruptă, ni se cere, să o dăm, chiar cu prețul jertfelor mari. Căci mult sânge și multe lacrimi se varsă adeseori până când triumfează o cauză sfântă.

Mulți profeți au fost bătuți cu pietre de omenire, pe mulți profeți mincinoși i-a tămâiat, dar fumul falș al tămâiei totdeauna a fost absorbit de timp, iar proorocii bine luptători au primit în inimi altar de recunoștință.

Fericiți vom fi, să ni se ridice și nouă asemenea altare.

Insemnătatea Societăților religioase pentru Biserică

publicat în Revista Teologică din Sibiu.

Istețimea minței celei mai luminate și iscusința în arta de a înjgheba alcătuirii și organizări utile sunt lovite adesea ori de curentele criticei sau de duhul neînțelegerii. După război vedem că s'au înfiripat o mulțime de asociații culturale și patriotice. Cu toate că există țara noastră mândră sprijinită de stâlpii organici ai patriotismului: armata, școala și biserica, totuși s'au înființat diferite societăți patriotice.

Ajunge să amințim de societatea „Cultul Patriei” sau să pomenim de „Acțiunea Patriotică” înființată de curând în Cluj. Nimeni nu mai zice azi că asemenea organizații nu-și au rostul lor. Cine zice bunăoară: avem țara, la ce ne mai trebuiește o asociație, când țara are guvern, miniștri, prefecți, etc.?? Vedem că deși avem armată nu excepționează nimeni pregătirea preregimentară ce se face la noi cu atâta folos și pricepere! Avem Ministerul Instrucțiunii și cu toate acestea avem o mulțime de societăți culturale, fără să ne împiedecăm asupra întrebării de ce aceste societăți, când statul prin departamentul respectiv răspândește cultura? Sub egida statului se înființează o nouă organizație a culturii: „Statul Cultural”, dar vor exista și societățile culturale particulare.

Numai pe teren bisericesc s'a venit cu proteste peste proteste! de ce societăți religioase, când Biserica însăși este cea mai puternică asociație religioasă, înzes-

trată cu adevăruri și daruri, cu sfintele Taine și sfinți slujitori?? Intrebarea aceasta își face loc tot mai mult chiar în mințile luminate ale unor preoți. De aceea noi voim să dăm câteva lămuriri sumare, ca să împrăștiem nedumerirea celor ce cred că nu trebuie pepiniere, căci doară avem destule grădini cu pomi! Eu găsesc că societățile religioase particulare sunt adevărate pepiniere ale Bisericei. Noi avem în fiecare parohie un preot sau mai mulți, o biserică, cu organizație, ceea ce este un fel de grădină sufletească, dar dacă avem în fiecare parohie și una sau mai multe societăți religioase ele sunt pepiniere pentru viața parohială. Din pepinieră iei pomul, îl duci în grădină și acolo se dezvoltă mai departe. Din societatea religioasă, creștinul iese fortificat, ba deoarece el rămâne acolo, el se simte ca într'un atelier, în care deprinde virtuțile sufletești.

Ca să vedem pe teren rostul unei societăți religioase, ajunge să amintim sumar patru societăți religioase: Societatea tineretului Sf. Gheorghe, Societatea Orotodoxă a Femeilor Române, Oastea Domnului și Frăția Ortodoxă Română. Societatea tinerimii are în adevăr asemănare cu o pepinieră, căci din acea societate tânărul iese pregătit în oarecare măsură despre rosturile bisericei. Un tânăr care a făcut parte din o societate se deprinde cu fapta și cu purtarea creștină, din bună vreme. În Oastea Domnului este atâta mișcare de evlavie și viață creștină curată. Oastea Domnului a trezit din somn pe mulți. Asemenea și Societatea Ortodoxă a Femeilor Române a ținut și ține trează conștiința religioasă ortodoxă. Și Frăția Ortodoxă va avea și ea roduri îmbelșugate.

Multora li se pare a fi inovație mișcarea acestor societăți religioase. Dar gândiți-vă la căile multiple ale vieții, cari îl prind pe omul de azi în labirintul lor și-l fac indiferent față de lucrurile religioase. Gândiți-vă că bisericile rămân goale, că la Taina mărturisirii nu mai prea vin creștinii, iar taina căsătoriei este adesea nesocotită. Alcoolismul face ravagii, divorțurile se țin lanț, tineretul nu ascultă, spiritul supunerii, al curăției slăbește; dacă preotul rămâne numai la slujbele din biserică

și la predică, nu va reveni viața creștină veche. Trebuie făcut ceva în familie, în școală și în toate referințele vieții sociale. În familie trebuie să se reîntroneze duhul lui Hristos și în viața bisericii să introducem societățile religioase, ca aici creștinul să obțină o conștiință creștină, spre a putea colabora cu biserica, spre a simți că trebuie să-și jertfească pentru cele sufletești, așa cerând porunca divină.

În societățile religioase un creștin vine în contact cu alt creștin, se pornește un curent de comunicare sufletească, se trezește dorul de acțiune și simțul de jertfă, dorul de a sluji lui Dumnezeu. Desigur antaoniștii vor zice: dar acolo e biserica, acolo e preotul cu sfintele slujbe, cu predica, deci îndeamnă destul la acțiune și simț de jertfă. Cu alte cuvinte ne renaștem prin credință și fapte bune, fără să mai avem nevoie de societăți. Aici vom reaminti cetitorilor că ori cât de spirituală este religiunea, ea este legată de semne și lucrări externe, pentruca omul să știe că atunci când se săvârșește o ceremonie, el primește darul lui Dumnezeu. Iată de pildă ungerea cu sfântul Mir! Ei bine, creștinul voește se fie cât mai bogat în asemenea lucrări văzute, în mijlocul cărora să se găsească el. El nu se ajunge că a fost odată pe săptămână la biserică, el voește mai des un contact vizibil cu Hristos! Ei bine, vă întreb, dacă el, împreună cu alții, se adună, sub conducerea preotului, să se roage mai mult, oare viața religioasă prin aceasta pierde? Hotărât că nu! Sporește evlavia și râvna creștină. Se cere doar ca preotul necondiționat să fie de față și nimic fără el să nu se facă în Oastea Domnului!!!

De sigur se cere ca societatea religioasă să fie încadrată în viața bisericii, în circulația sângelui Bisericii, bunăoară o lecție de catehizație cu adulții și apoi îi duci pe toți la biserică la slujba Vecerniei. În felul acesta îi ferești a rămâne singuri și a cânta cântări și melodii neaprobate de Biserică. De bună seamă că aceasta condiție cere ca la orice fel de adunare a societății religioase să fie prezent preotul. În acest înțeles

se adevăresc și cuvintele Domnului: „Că unde sunt doi sau trei adunați întru Numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor“ (Matei 18 v. 20).

Remarcăm acum o altă caracteristică a reuniunilor religioase. Ea decurge din ființa și necesitatea apostolatului laic. În trecut amintim că acest apostolat este cerut de legea generală a iubirii și de cerințele conviețuirii. Cerința de ordin divin și social pretinde acest apostolat mai mult ca oricând astăzi. Un laic poate face mult instruind, îndemnând și organizând. Ori, noi știm că a instrui pot și laicii sub egida Bisericii, pot și ei îndemna la bine și pot organiza. Dar știm și mai mult. Noi știm că statul a trecut la sine o mulțime de preocupări, cari ar trebui să se găsească în domeniul bisericeii. De pildă ocrotirea socială, are referințe, cari ar trebui să intre și în cadrul Bisericii, un azil, un cămin, poate fi și al bisericeii. Dar nu vedeți că Biserica oficială nu le are? Și oare nu ar fi îngăduit ca inițiativa particulară să acționeze? Sau doar răspundem și aici: avem biserica, ea se roagă, deci stați în loc nu mai faceți nimic?!

Vedeți acestea și altele asemenea sunt argumente serioase pentru a intensifica societățile religioase.

Și când ne gândim că alte confesiuni au puternice societăți religioase. Catolicii dela noi din țară au așa numita *liga poporală catolică*. În această ligă se ocupă membrii cu chestii de credință, sociale, economice, industriale etc. Ideile din această ligă converg în a educa poporul spre ocupații utile și în timpul iernei: împletire de coșuri etc.

Citeam oare unde că la începutul veacului trecut era în Franța un preot având parohia în loc neproductiv și unde oamenii trăiau din furturi și tâlhării. La început preotul era singur, el făcea educația poporului, dar munca mergea greu. Incepură să-i ajute apoi și unii intelectuali. Cu ajutorul intelectualilor a creat un popor nou, credincios, harnic și cu frica lui Dumnezeu, făcând pământul fertil, iar sufletele gata de a asculta de Dumnezeu.

Am cetit alt caz edificator din Olanda. Aici un preot

cu numele Nouwens începând cu anul 1902 a înființat 40 societăți religioase în patru ani iar în anul 1910 avea 80 societăți, ai căror membrii au avut rol mare în viața publică. Aceste societăți au înființat societăți comerciale, și alte școli așa că aproape jumătate din școli sunt profesionale. Școlile societăților sunt cursuri serale. Unde sunt oare școlile noastre? Sau Mântuitorul nu ni-a dat dreptul să învățăm?

După toate acestea ne-ar mai putea cineva obiecționa, cum de obicei se face, toate sunt bune, dar atunci ne ocupăm de societăți și rămâne părăsit Altarul și sfintele taine! Dar noi zicem: cu ajutorul societăților voim a aduce pe oameni mai des la biserică, spre a se sfinți mai des, împărlășindu-se cu sfintele taine! Noi luminarea, sfințirea și cârmuirea credincioșilor o voim, dar spre a asigura scopul acesta, ne folosim și de societățile religioase!!!

De aceea, după aceste scurte expuneri, apelez la frații preoți să cumpenească zilele grele prin cari trecem, necesitatea unor pepiniere sufletești, motivele de ordin divin, social și religios înșirate de noi, — și să treacă la realizări ca să poată zice lumea și despre noi: „orbii văd, șchiopii umblă, surzii aud“ (Mat. 11 v. 5).

Dacă prin o societate religioasă am trezit numai pe un indiferent, înseamnă că am mișcat, am făcut un schiop să umble. Dacă pe un vrăjmaș al Bisericei l-am câștigat pentru Hristos, înseamnă că am dat lumină unui orb și atunci mare va fi mângâierea noastră.

Dăruște-ne, Doamne, aceasta mângâiere.

Misionarismul și administrația bisericească

Cuvântare ținută în 8 Martie 1933 cu prilejul conferinței intime a tuturor protopopilor din eparhia Aradului.

Prea Cucernici Părinți,

Covârșitoarea răspundere care a căzut cu voia lui Dumnezeu asupra noastră înainte cu opt ani de zile adeseori m'a îndemnat să caut noi și noi posibilități de muncă în ogorul lui Hristos, ca să se adeverească pe deplin și cu privire la noi cuvintele sfântului Pavel: „Căci nu ne propovăduim pe noi înși-ne ci pe Hristos Iisus (II Cor. 4 v. 5).

În munca noastră asiduă adeseori suntem obișnuiți din toate părțile, dar nu striviți în mare cumpănă, dar nu desnădăjduiți. (II. Cor. 4 v. 8). Prețiosul concurs al Prea Cucerniciilor Voastre și al iubiților noștri preoți din orașe și dela sate ne-au fost un reazăm puternic în slujba lui Hristos. Nu ne lasă firea noastră să nu apelăm la acest concurs și în clipa de față, pentru că avem convingerea că ori cât am emite noi episcopul planuri de muncă, cele mai bune planuri rezultă din frățească colaborare, iar sugestiile verbale, ce ni le oferiți în sfătuirile comune de acum, pot să însemne pentru eparhia noastră serioase puncte de sprijin pentru progresul viitor din punct de vedere misionar, pastoral și religios-moral.

Mă gândeam adeseaori la neajunsurile oamenilor sfinți ai lui Dumnezeu. Moise nu a încurajat poporul ca

să nu murmure când nu avea apă la pustie și de aceea el fost-a pedepsit să nu vadă Canaanul (Numerii 27 vers 14).

Sfântul prooroc Ilie a luptat cu îndrăzneală față de regele Ahav și față de preoții cari slujiau idolului Baal dar totuși de teama că Izabela îi ia viața, a fugit și s'a ascuns, iar Petru apostolul de teama unei servitoare s'a lăpădat de Domnul.

Ferește-ne Doamne, ca să nu cădem în asemenea ispită, de a desnădăjdi în lucrul nostru pentru Dumnezeu ci mai vârtos ajută-ne Doamne, ca în clipele acestea, iubiiții noștri colaboratori să ne poată da lămurit răspunsul cuvenit la întrebările puse în Pastorală noastră din 12 Iulie 1925 dat cu prilejul instalării noastre! Spuneam atunci că în fiecare clipă a vieții trebuie să ne întrebăm — Ce-am făcut pentru Hristos? Ascultă fiii de părinți, iar părinții învață pe fiii lor? Cei căsătoriți trăiesc în înțelegere? Tânărul cinstește pe bătrân, bătrânul cinstește pe tânăr? Sluga ascultă pe stăpân? Ucenicul ascultă pe maestrul său? Căci grija vieții zilnice nu ni-a putut întuneca simțul răspunderii în fața acestor întrebări.

Noi avem o mulțime de probleme de rezolvit, având de îndeplinit o muncă programatică pe care am arătat-o de multe ori. Am evitat totdeauna să dau numai program, căci și cu fapta am realizat din programele arătate. Am ostenit, am alergat din sat în sat, am predicat, am intrat în casele creștinilor, am asistat la conferințe preoțești și catihetice, am scris cu vreme și fără de vreme.

Am făcut toate acestea așa ca nimeni să nu-mi poată face imputarea că dau numai programe de muncă, dar însu-mi nu muncesc. Căci să grăim limpede, fără reticențe: noi nu avem nevoie atât de programe, cât mai mult de oameni de muncă. Preoți și laici harnici ne trebuiesc, cari să-și dea seama de realitățile vieții românești și religioase, de posibilitățile de lucru creștinesc, de necesitățile timpului de azi și de greutățile cari ne stau în cale. Deci grăim răspicat, ca să se știe: noi am cunoscut și vom mai cunoaște osteneala și rugăm pe Dumnezeu să înmulțească numărul luptătorilor, iar nu

atât de mult al teoreticienilor. *Căci teoria fără realizări este dificitară, mai ales în creștinism. Poți prezenta în cele mai sugestive culori necesitățile timpului de față, dacă nu muncești pentru realizarea lor ești vrednic de plâns, cu cât mai sus te găsești pe scara ierarhiei bisericești.*

Țin cu acest prilej să relev mișcarea pornită dela Cluj a apostolatului laic. Eu am avut cinstea să vorbesc la congresul din Cluj al Frăției ortodoxe române tocmai despre apostolatul laic. Noi punem mari nădejdi în această mișcare. Personal am indicat 18 puncte de program, cari așteaptă rezolvire de către laici. Vă invit cu dragostea inimei mele să binevoiți a studia acele puncte, ajutând, sau mai bine zis sugerând laicilor să le realizeze. Așteptăm ca în eparhia Aradului Frăția ortodoxă Română să fie cât mai activă.

În al doilea rând aș vrea să știu cum acționează societățile tineretului. Cunoașteți râvna mea pentru pregătirea tineretului. Trebuie să accentuăm că tineretul de azi prea mult a auzit de fraude în averea statului, și prea puțin de virtuți creatoare. Tinerii bine pregătiți de multe ori au fost nevoiți să-și încovoie spinarea prin antișambrele cluburilor politice, iar ideia de cinste și moralitate, bazate pe existența lui Dumnezeu, au fost adeseori neglijate. Astfel s'a întâmplat ca în viața publică poporul nu în toate cazurile să ia parte numai prin elita sa adevărată la conducerea trebilor obștești. Nouă deci ne trebuie o generație crescută în spiritul muncii creatoare călăuzită de un ideal mai presus de glie.

Ne trebuie un tineret care să fie crescut în spirit religios-moral, refractar ori cărei concesiuni în fața spiritelor politicianiste de avantaj material. Vrem un tineret de caracter de bronz, care să nu se schimbe de azi pe mâne.

Pe sate până la război tineretul nostru era educat în școala de repetiție a Bisericei și timpul trecea învățând cântece românești și nutrind visuri de realizare a unității naționale. Azi însă când visurile au devenit o realitate, trebuie să ne dăm seama că nu ajung mani-

festările postbelice. Exuberanța patriotică de după războiu nu a prea fost creatoare, ci a mobilat mai ales lumea sentimentelor. Dar acum ne trebuiesc puteri spirituale, ne trebuiesc oameni cari să se adapteze formulilor de viață ale zilelor de azi. Deaceea noi episcopul personal cu trudă multă ne-am ocupat de problema tineretului și ne place să accentuăm că am făcut mari înlesniri preoțimei, tipărind cartea: Tineretul României și alte cărți.

Credem că nu greșim dacă accentuăm că lumea de azi așteaptă greșit atitudini noi față de lume și viață dela generații. În sensul acesta se vorbește despre generații creatoare, dar noi credem că fără spiritul lui Hristos nu se poate crea nimic nou, căci fără morala lui Hristos nu vom avea oameni mai cinstiți, mai plini de spirit jefelnic, mai încrezători în puterile de viață ale neamului. Deaceea ideea creștină nu numai în școală trebuie acceptată, dar și în cadrul societăților Sf. Gheorghe, ca tineretul să se pătrundă de adevărul, că fără Hristos viața adevărată nu este. De sigur că odată cu această biserică ar avea să altoiască și cunoștințe de tot felul în sufletul tinerilor, căci până ucum prea mult s'a accentuat democrația politică. Ne trebuie democrația culturii adevărate, ne trebuiesc preoți cari să muncească din răzputeri ca tineretul să aibe cunoștințe folositoare, bazate pe realitățile vieții.

Tineretul de azi, ajungând la mai multe cunoștințe intelectuale, a căutat să-și satisfacă în aceeaș măsură și lumea sentimentelor, uitând adeseori de crudele realități ale vieții. Credem a ști că oricât s'ar ocupa unii tineri cu știința, alții cu arta și literatura, în conducerea de mâne a statului nu prin principiile științei ateiste sau ale artei indecente vor fi folositori, ci prin o pregătire temeinică pentru ziua de mâne.

Prea Cucerniciile Voastre ne veți arăta cum funcționează societățile tinerimei și cum putem înfirișa în cadrul lor o activitate mai serioasă. Poate și sportul trebuie cultivat în cadrul societăților, dar mai ales și sentimentele patriotice, simțul de alipire către tron și

Țară, într'un timp, când apar nu numai reviste de dreapta ca: „Dreapta“, „Axa“, „Azi“, „Noi“, ci și revista „Stânga“ și altele pline de invective la adresa lui Dumnezeu și lăudând comunismul.

În asemenea direcție lucrând, vom avea rezultate pe terenul combaterii sectelor și a altor plăgi morale. Îmi place să cred că lumea noastră înțelege lupta noastră. Luptăm nu numai împotriva sectarilor, ci pentru ortodoxie pe căi multiple, căci luptă ortodoxă este literatura ce o publicăm din toate domeniile literare și științifice bisericești, mulțimea de predici ce ținem și multe organizații ale societăților religioase.

Venim la punctul al treilea. Avem o mulțime de societăți religioase: comitete misionare, comitetele ale păcii, reuniuni de femei, case culturale etc. Toate acestea trebuie îndrumate corect. Protopopii trebuie să le controleze cum funcționează, să dea îndrumări pe teren, să stimuleze la muncă. Evident situația protopopului este grea. Îl faci pe protopop organ de administrație, îl faci să copieze acte, atunci cum va merge el în fiecare parohie de două ori anual, cum va îndruma conterințele pastorale și catihetice, cum va predica în mai multe parohii, cum va îndruma societățile religioase, când îi voi cere să controleze și problemele epitropești? Oare să nu înțeleagă factorii statului că noi voim pe protopop ca misionar? Oare parohiile sau credincioșii să nu fie în stare a ține un ajutor de cancelarie pentru protopop?

4. La punctul al patrulea ne gândim la multele neajunsuri pricinuite de unele neglijențe de ordin administrativ. Se cere ca listele membrilor din adunările parohiale să se facă după stricta observare a regulamentelor în vigoare, iar datele statistice să fie cât mai exacte, în legătură strânsă cu datele din trecut. Cerem deci ca matricolele bisericești despre treceri, sectari, concubini să fie cât mai corecte.

5. Cerem în rândul al cincelea ca să se facă tot posibilul pentru îndreptarea scăderilor constatate de protopopi cu prilejul vizitelor lor. Ne bucurăm mult, când toți preoții vor purta grija de chivernisirea corectă a a-

verilor bisericești și poartă la curent evidența despre venituri și cheltueli. Preotul trebuie să fie absolut obiectiv în toate, ca poporul să vadă că el este un bun chivernisitor. — Orice neglijențe, orice abateri dela lege să se evite, căci numai așa vom evita și neînțelegerile dintre popor și preot, numai așa va avea turma duhovnicească deplină încredere în noi.

6. Unul din punctele nevralgice ale neajunsurilor, cari le întâmpinăm, este plata neregulată a neînsemnatului impozit ce-l plătesc parohiile pentru trebuințele eparhiei. În adevăr, nu mai vorbim de faptul că aproape nici un credincios nu plătește dare de cult, dar aproape fiecare cere să se facă pe pofa lui alegere de preot. Mulți știu să pârască pe preot, să amenințe că trec la bapțiști, că au numai drepturi. Mulți creștini nu voesc să mai plătească birul preoțesc, deși nu au dreptul să reducă veniturile preotului, care trebuie să trăiască conform poziției sale. Este rău acest lucru, care trebuie îndreptat. — Trebuie să arătăm iubiților noștri credincioși că, dacă fiecare ar da numai un leu pe an pentru trebuințele eparhiei, am putea face mult pentru creșterea clerului, având un spiritual, un duhovnic la seminar, am putea organiza mai bine școala de cântăreși, pentru a da satelor cantori buni. Am putea avea un preot misionar eparhial, am angaja un specialist în problemele tineretului, care să meargă din sat în sat, organizând tineretul.

Dacă obolul fiecăruia l-am avea, nu am fi puși în situații ciudate, cum ni-s'a întâmplat să plătim din buzunar și transportul la o sfințire de biserică. Dacă am avea obolul pe care nu-l avem, am da ajutoare mai multe la sutele de săraci, cari zilnic ne deschid ușa, am înființa o ceainărie, am înființa un cămin pentru elevii buni din liceu, am construi o casă culturală a eparhiei în Arad, am înzestra bibliotecile episcopiei și academiei teologice cu cărțile cele mai noi, am procura o mulțime de reviste pentru a fi consultate de preoții cari vin la centru.

Trebuie să se știe de credincioșii noștri, că noi ti-

părim cărți folositoare pentru ei, jertfind timp, energie și averea proprie și că mult am mai putea face dacă ni-ar da un ban pentru tipărire de cărți folositoare de suflet. Ne vin cereri din sute și sute de părți, să trimitem cărți fără bani. Noi nu cerem și n'am luat bani pentru scrieri de cărți, date gratuit poporului, dar așteptăm să ni se dea ajutoare, ca preoții noștri să fie ajuturați în caz de boală, ne trebuiesc ajutoare pentru plata funcționarilor scoși din bugetul statului.

Vin mulțime de cereri ca să trimitem un consilier pentru cercetare sau pentru o serbare. Ei bine, toate acestea cer cheltueli. Nu mai vorbim în această criză de trebuința unei catedrale și a unei reședințe.

Am spus toate acestea, pentru că lumea laică așteaptă minuni dela noi, dar așteptăm și noi concursul necesar. Și acum, să-mi îngăduiți a mai spune că ar trebui să avem bani pentru împărțire de premii la elevii buni, cărți religioase, iar celor săraci, haine și alimente și câte altele.

Nădejdea mea este tare și neclătită ca stânca de granit. Sper că Frățiile voastre veți binevoi a arăta multe căi, pe care mergând, să înfăptuim ceea ce datori suntem a face.

La Berlin s'a publicat o statistică despre 25.000 soluții ale crizei mondiale și de atunci au mai apărut și alte planuri. În domeniul religios-moral noi ne mulțumim să avem oameni, căci plan de muncă și soluții ne-a dat Mântuitorul lumii. Știind că Frățiile Voastre sunteți în slujba acestui Mântuitor, Vă rog să mă sprijiniți cu prețiosul concurs de care am nevoie pentru îndeplinirea apostolatului meu, făcut pentru împărăția lui Dumnezeu, pentru tron și țară.

Vă mulțumesc că ați venit cu toții la chemarea mea, mulțumind dlui rector al Academiei noastre Teologice că a binevoit să vină cu domnii profesori la această conferință intimă, pe care o declar deschisă.

Reînvierea credinței.

Pastorălă de Sf. Paști 1933.

„Căutați pe Iisus Nazarineanul,
cel răstignit? A înviat, nu este
aici” (Marcu 16 v. 6).

*Iubiții mei fii sufletești,
Evlavioase fiice duhovnicești,*

Aceste cuvinte îngerești vestiră odinioară femeilor mironosițe învierea Mântuitorului și vestea aceasta a fost începutul unei mari bucurii pentru oamenii sfinți ai lui Dumnezeu. Din clipa aceea sfinții Apostoli părăsind frica de mai înainte, începură a vesti pe Domnul cu și mai mare putere, precum pomul primăvara prinde nouă putere. Din învierea Domnului au înțeles ei că Mântuitorul nu este un simplu învățător, căci o învățătură în sine nu este încă o mântuire. Din înviere au văzut că pilda de jertfă alui Iisus nu era o simplă pildă, care în sine iarăși nu mântuiește.

Mare bucurie am avea azi, dacă întreg neamul nostru românesc și chiar întreaga omenire ar înțelege că Hristos este mai mult decât învățător și mai mult decât pilduitor. Ce folos iubiții mei, de acele învățături și pilde, cari le învățăm, dar nu ne ridică și nu ne dă putere de viață?! Ce folos de florile măiestrite și nenaturale, căci împodobesc casele noastre, dacă ele nu au miros fermecător, ce folos avem de pomul care înflorește dar nu dă și fructe?!

Înțelegeți neamuri și vă plecați adevărului, că prin înviere Domnul a dovedit că El este Dumnezeu și că învățăturile Lui și pildele Lui sunt dumnezeiești. Înțelegeți din Învierea Domnului că tot ceace a făcut Domnul

pentru noi, a fost și este lucrarea lui Dumnezeu, care nu s'a mărginit numai la cuvinte și la pilde. Creștine, Creștine, adu-ți deci aminte că atunci când a așezat-o Cel ce a înviat din morți, iar când a așezat alte lucrări sfinte, le-a așezat Cel Inviat din morți! Adu-ți aminte creștine că Învierea Domnului s'a făcut pentru ca să te gândești serios la învierea sufletului tău.

Doamne, Dumnezeule, Tu știi că pe noi credincioșii noștri ne numesc părinți sufletești, ajută-mi deci ca și eu ca un adevărat Părinte să luminez pe fiii mei sufletești! Ajută-mi Doamne, căci nu ajunge să-mi zică lumea cârmuitor de suflete, ci trebuie să fiu și luminător și cârmuitor adevărat, mântuitor al poporului meu.

Iubiții mei fii sufletești,

Evlavioase fiice duhovnicești,

Grele sunt zilele în care am rugat pe Dumnezeu să-mi ajute a Vă lămuri că sunteți datori a vă gândi la învierea sufletelor voastre. Lumea de azi tot mai mult și-a pierdut gustul să mai audă de Cuvântul lui Dumnezeu și se face a nu mai auzi glasul Bisericii Lui! Tot mai multă descurajare prinde loc între noi, lipsa de încredere este tot mai mare unii față de alții, teama zilei de mâne crește mereu și suferințele par a fi tot mai mari, așa că nici chiar bucuriile Învierii pentru mulți nu mai sunt bucurii.

Fraților,

Ca să ne bucurăm de Înviere trebuie să facem să învieze credința în noi. Trei lucruri ni se cer în scopul acesta: 1. să întipărim în sufletele noastre învățăturile lui Hristos și să le răspândim după puterile noastre și între alții; 2. să ne hotărâm a face precum zice Hristos și 3. să folosim mijloacele de sfințire, sfintele taine, dăruite nouă de Domnul. Cel ce nu și-a întipărit în suflet învățătura Domnului și nu caută să o urmeze, acela nu va osteni ca și alții să facă ceea ce zice Domnul și

atunci minciuna, înșelăciunea, ura, pizma și alle păcate se vor găsi pe toate cărările.

De atâtea ori ne plângem de vrășmașii bisericeii, de cei ce-și bat joc de credință, dar să recunoaștem că cei mai mari vrăjmași ai Bisericeii și ai neamului suntem noi, dacă nu avem credință, dacă stăm nepăsători față de ea. Mântuitorul spune: „Voi sunteți sarea pământului, dacă sarea se va strica... de nimic nu mai e bună, fără numai de aruncat afară, ca să fie călcată de oameni“. (Mat. 5 v. 13). Noi trebuie să fim o adevărată sare printre ceilalți oameni, nu ca să ne potrivim lumii, ci pentru ca să adevărim nădejtile noastre prin o viață din credință. Noi suntem chemați a dovedi prin credința noastră, că avem scopuri înalte de ajuns.

De aceea strigăm azi cu toată puterea ca apostolul Pavel: „Deșteaptă-te cela ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos“. (Efes 5 v. 15). Deșteptați-vă fraților la viața milei și iubirei, căci prea e mare ura dintre noi, fiți credincioși în chemarea, în slujba voastră și aveți mai multă încredere în purtarea de grije alui Dumnezeu. Altcum credința noastră este moartă și moartea nu aduce bucurie.

Nu doresc nici unuia dintre credincioșii mei să aibe credința moartă.

Precum în mormânt este întuneric la cei morți așa în credință nu văd frumseța virtuții și uriciunea păcatului.

Precum lângă mortul din mormânt este rece, așa lângă cel mort în credință nu vei vedea căldură pentru Dumnezeu. Precum cel mort trupește zilnic putrezește tot mai mult, așa și cel mort sufletește pierde înclinările bune, dar cel viu în credință rămâne statornic în hotărârea de a nu păcătui. Și vai, câți oameni nu păcătuiesc azi pierzând credința. Te îngrozești văzând pe omul păcătos, rău, fals, increzut, mincinos și lăudăros, așa că te ferești să-l vezi, precum te ferești a vedea un mort care a stat mai multe zile în mormânt.

Unde sunt morți acolo e numai durere și întristare. În jurul unui sicriu pot să fie flori, dar de aici nu urmează că sicriul și mormântul nu au înfățișare grozavă

când le privim. Așa și omul fără credință se poate îmbrăca luxos, poate mânca și bea, dar înlăuntrul său conștiința îl mustră, precum viermii rod trupul în sicriu.

Inspăimântătoare sunt aceste înfățișări și de aceea vă chiem pe toți la viața credinței. Omul credinței este treaz și încrezător în Dumnezeu, el este curajos și plin de caracter. Nici o frică nici o amenințare nu-l clatină din calea binelui, fie că-i sărac, are liniște în suflet, căci n'are să se teamă de nimic, dar are multe de nădăjduit.

În împărăția sufletelor încă sunt legi, ca și în viața și împărăția statelor. Legile statului trebuie să le respectăm, căci deși ele se schimbă după împrejurări, numai prin recunoașterea lor se asigură convețuirea cetățenilor și ordinea. Cu atât mai mult trebuie să recunoaștem legile cari nu se schimbă, ale sufletului, dintre cari legile credinței sunt dintre cele mai sfinte. Necedinciosul cade în diferite primejdii, dar credinciosul se încrede în scutul lui Dumnezeu care a zis: „Fie ție după credința ta“ (Mat. 9. 29). Numai cu adevărurile credinței putem văslui sigur printre părerile schimbătoare ale oamenilor.

De aceea vă chem pe toți la luptă împotriva necredinței. Vă chem să vă înșiruiți în ceata acelor fii buni ai Bisericei, cari în 5 Martie anul acesta, în Cluj au înființat Frăția Ortodoxă ca să ajute cauza sfântă a credinței. Credința niciodată nu s'a răspândit fără jertfe. Cei dintâi creștini nu au atacat pe păgâni, dar s'au opus apucăturilor păgânești, ferindu-se de ele. Vă aduceți poate aminte, că în uriașul amfiteatru al împăratului Flavian oamenii se luptau cu animalele și erau uciși de animale. Zadarnic a oprit împăratul Constantin aceste jocuri, căci oamenii mergeau mai departe să se desfășeze văzând scene de omor în teatru. În anul 403 însă un simplu călugăr, cu numele Telemach se duce în teatru și strigă lumii de acolo să înceteze cu priveala. Toți aruncă în el cu pietre, și sângele lui colorează țărâna, dar de atunci au încetat luptele acelea ucigătoare și Telemach a biruit.

Biruință am avea pe toată linia, dacă fiecare dintre

noi ar fi un Telemach, care să gândească altcum și să făptuiască altcum decât lumea de rând. M. Sa iubitul nostru Rege, onoratul Guvern și alți fii ai țării se ostenesc să facă bine și deci toți bunii creștini ajută ca viața aceasta să fie mai bună, dacă vor lupta cu credință creștină. În nădejdea aceasta pe toți vă chem să luptați pentru neam și pentru lege. Toți necredincioșii și vrășmașii țării noastre s'au întovărășit să ne răpună, dar Dumnezeuul părinților noștri nu va lăsa părăsiți pe acei frați Români, cari plini de credință cântă azi din inimă curată: „Hristos a înviat din morți cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le“.

Cu această nădejde vă zic azi tuturor: „Hristos a Inviat!“

Al vostru al tuturor de tot binele voitor
Arad, la Invierea Domnului 1933.

Spălarea păcatelor.

Predică ținută în 1 Aprilie 1933, în Catedrala din Arad, când s'au spovedit 900 elevi de școală secundară.

O învățătură sfântă a Mântuitorului zice : „Nu tot cel ce-mi zice Mie: Doamne, Doamne, va intra întru împărăția ceriurilor, ci care face voința Tatălui meu, Celui din ceriuri“ (Mat. 7 v. 21). Deci făcând voia lui Dumnezeu ajungem la fericire. Deja la botez am făcut cu Dumnezeu o legătură sfântă, făgăduind că vom recunoaște totdeauna voia Lui și vom lupta împotriva uneltirilor lui Satan, păstrând haina curată a nevinovăției până la moarte.

Azi ați venit aici să mărturisiți că haina curăției voastre sufletești este atinsă de suflul păcatului și voiți să o faceți iar curată. Noi ne bucurăm de aceasta și venim să vă ajutăm.

Scumpi Școlari,

Precum fierul plugului spintecă pământul ca să rodească, așa venim noi cu puterea cuvântului divin să tăiem brazde în sufletele voastre. O facem aceasta cu nădejdea ostașului, care merge la luptă ca să biruiască, cu nădejdea semănătorului, care samănă ca să culeagă roduri bogate !

Doamne, Dumnezeule, noi știm că Tu ai înviat pe tânărul din Nain și pe fiica tânără a lui Iair, noi știm că dintre apostoli mai mult ai iubit pe Ioan, fiindcă era tânăr, — ajută-mi Doamne să grăiesc așa de lămurit acestor tănări ai noștri, ca să înțeleagă că le grăiesc lor azi din dragoste către ei, ca trimis al Tău, Doamne !

Iubiții Mei,

Un fiu simte iubirea părintelui său față de el, pen-
trucă vede bunătățile ce le primește dela tatăl său. Dar
cum să simtă oare un fiu sufletesc iubirea părintelui său
sufletesc ??

Dragii mei, veți fi auzit aproape toți că soarele
este de 1.280.000 de ori mai mare decât pământul. Ne-ar
trebui deci 1.280.000 de corpuri de mărimea pământului
sau 1.280.000 de pământuri ca să avem o sferă de mă-
rimea soarelui. Micimea pământului se vede și de acolo
că el ar trebui să alerge cu o iuțeală de 30 Km. pe
secundă, ca să-și facă drumul său în jurul soarelui, fă-
când 929.735.200 km. într'un an. Un expres ar face
acest drum în 1.600 ani.

Dar oricât de mititel apare pământul în acest spațiu
colosal și oricât de mic pare omul pe pământul acesta,
pentru el a trimis Dumnezeu pe Fiul său în lume. Dum-
nezeu pentru acest grăunte de praf, care este omul, a
trimis pe unicul său Fiu în lume, ca tot cel ce crede
în El să nu piară, ci să aibe viața veșnică. (Ioan 3 v. 16).

Iubiții mei, fie că omul e bătrân, fie că e tânăr sau
chiar copil mic, Dumnezeu pentru toți a trimis pe Fiul
său în lume, ca să-i mântuiască. Atunci când au adus
unii părinți pe copiii lor la Iisus, Domnul a zis: „Lăsați
copiii și nu-i opriți pe ei ca să vie la mine, că a unora
ca aceștia este împărăția Cerurilor“ (Mat. 19 v. 14).

În numele Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos
vă zic și eu: Veniți să vă îmbrățișez pe voi, veniți să
vă dau binecuvântarea mea. Veniți să vă luminăm și să
vă sfințim pe voi, căci oricât de tineri ați fi, aveți tre-
buintă să fiți curățiți de păcate. Da, iubiții mei, căci
deja Cartea Facerii spune: se pleacă cu deadinsul cu-
getul omului spre rele din tinerețele lui, (8 v. 20) iar
cartea lui Iov zice că nu este om fără de păcat, măcar
o zi să fie viața lui pe pământ.

Așa este. Gândiți-vă la cea mai fragedă copilărie
a voastră, când mama sau tatăl vostru v'a îndemnat să
nu faceți cutare lucru rău, de pildă să nu vă jucați cu

cușitul, și câți nu ați ascultat, și v'ați tăiat degetele. Ajunge o singură pildă ca să vedeți că din fragedă vârstă omul e atras spre păcat. Ca de foc trebuie să fugim de păcat și cât mai de vreme! De ce? Pentru că un pom mic îl smulgi cu rădăcină cu tot până e mic, dar după ce s'a făcut mare nu-l mai poți smulge. Un păcat îl poți șterge dacă din bună vreme lupți împotriva lui, dar dacă îl deprinzi mereu, el va crește ca o buruiană mare, foarte greu de stârpit. Grădinarul bun plivește buruienile din grădina sa, deci și voi să curățiți păcatele din grădina sufletelor voastre.

Fiul cel rătăcit numai atunci s'a întors iar la tatăl său, când a simțit că păcatul neascultării de tatăl său îl roade amar, ducându-l la foame. „Câți argași ai tatălui meu mănâncă pâne din destul, iar eu, fiul lui, mor de foame! Mă voi scula și mă voi întoarce către tatăl meu și îi voi zice, Tată, greșit-am la cer și înaintea ta“. Târziu, dar fiul cel pierdut și-a recunoscut păcatul. Dar nu numai atât: i-a părut rău de păcatul său. I-a părut rău că a părăsit pe tatăl său. Apoi s'a hotărât să se întorcă la tatăl său și să-l asculte: mă voi scula și mă voi întoarce către tatăl meu! Intorcându-se, și-a mărturisit păcatul, cerând iertare și apoi s'a purtat bine.

Patru lucruri se cer deci când ne mărturisim păcatele 1. Să recunoaștem că am păcătuit și să ne pară rău; 2. Să ne hotărâm a nu mai păcătui; 3. Să le mărturisim preotului și 4. să împlinim canonul dat de duhovnic. Ca să înțelegeți mai bine aceste patru îndatoriri, vă aduc aminte că patru oameni au dus odinioară pe un slăbănog la Domnul. Deci și noi să luăm patru însoțitori, cari să ne ducă în patul păcatelor la Domnul, recunoscând, regretând, mărturisind păcatele și împlinind canonul.

a) Să vedem pe scurt cuprinsul acestor patru condițiuni. Mai întâi nu ajunge orice fel de recunoaștere a păcatului și orice părere de rău. Un elev ar putea zice: eu recunosc că n'am ascultat de profesor, venind nepregătit la școală, dar vinovat e vecinul meu, colegul meu, care m'a chemat să mă joc. Unul ca acesta ar

mai putea zice: „*n'am ascultat de tatăl meu, căci așa m'a învățat fratele meu! Vedeți, o asemenea părere de rău este greșită, pentru că noi ne-am dat învoirea la joc, noi înșine ne-am învoit a nu asculta de părinți! O asemenea părere de rău nu-i desăvârșită, precum nu-i desăvârșită părerea de rău când cineva zice: îmi pare rău, că am înjurat, căci iată am scandalizat pe alții și am fost pedepsit, iată am furat și-mi pare rău, căci am ajuns în temniță. Iubiții mei! Părerea de rău trebuie să fie mai mult decât o socotință omenească. Păcătosul trebuie să zică : iată, recunosc păcatul și-mi pare rău, căci am călcat voia lui Dumnezeu, care-mi poruncește să nu fur, să nu înjur, să ascult de profesori și de părinți!!! Fiul cel pierdut avea părere de rău nu pentru că nu avea pâne. Lipsa pâinei numai l-a luminat să poată vedea cât de mult a vătămat pe bunul său părinte, părăsindu-l.*

Plânsul nostru să corespundă păcatelor noastre. Dacă căderea noastră nu e mare, destule sunt câteva lacrimi, — iar dacă e mare, trebuie să fie un râu de lacrimi. Fericit este acela care neconținut își plânge păcatele sale. Precum după o ploaie torențială aerul devine mai curat, așa și după vărsare de lacrimi ne vom redobândi liniștea și seninătatea, iar negura păcatului va dispărea“, — mărturisește Avva Isaia. Zdrobindu-ne pentru păcate, ușor ne vom păzi de noi abateri spre acele păcate, căci zdrobirea de păcat o mărturisește clar că ne-am întors inima dela păcat, că ne e urit păcatul.

În al doilea rând vine hotărârea de a nu mai păcătui. Fiul cel pierdut n'a rămas la părerea de rău, ci și-a propus că nu va mai jigni pe tatăl său Și noi dacă am simțit adevărată părere de rău, să ne propunem a nu mai păcătui. E greu a ne scăpa de păcat, dar nici arborele cel mare nu poate fi doborât la pământ cu o singură lovitură de secure. Cine cade într'o prăpastie va căuta drumul să se cațere în sus încetul cu încetul, dar nu va putea ieși de acolo cu aeroplanul.

Fiindcă e greu a te desvâja de păcat, trebuie să ocolești orice ar putea da pricină la păcat, un joc neîngăduit, un prietin necreștin și altele. Câțiva tineri se

duseră odată la un preot și-l întrebară ce trebuie să facă ei ca să nu mai păcătuiască. Bătrânul preot zise: Trebuie să ocoliți prilejul de a păcătui. Și apoi ce să facem, întrebară tinerii ?!

— Să ocoliți prilejul de a păcătui.

— Și după aceea ?

— După aceea — zise preotul a treia oară — să ocoliți prilejul a păcătui !!

Măria Egipteanca nu s'a întors din Ierusalim (unde ea s'a pocăit în viața ei păcătoasă de mai de înainte) în Egipt ca să se așeze în pustietățile Egiptului, ci s'a dus în pustietate, peste Iordan, pentru ce?... Pentru că înainte de a ajunge în deșertul Egiptului, trebuia să se întâlnească cu persoanele și lucrurile de mai înainte și abia s'ar fi putut împotrivi îndemnurilor spre păcat. Astfel trebuie să facă fiecare să fugă de a se întâlni cu lucruri ademenitoare, ispititoare, căci „dacă nu vedem fructul oprit, atunci nu-l dorim atât de tare“, zice sfântul Ioan Scărarul.

„Chiar dacă de o mie de ori am greși, și după aceea vom alerga la pocăință, din nou ne vom curăți de murdăriile și de tărădelegile făcute“, învață sf. Efrem Sirul. Dumnezeu a poruncit sfântului apostol Petru să ierte fratelui său de șaptezeci de ori câte șapte, cu atât mai vârtos Insuș Dumnezeu va face așa fel. Un frate a întrebat pe Avva Sisoe: „Ce să fac Avvo? Eu am căzut“. Bătrânul i-a răspuns: „Scoală-te!“! Fratele îi zise: „M'am sculat și iarăș am căzut“. „Și iarăș te scoală“, — i-a răspuns starețul. Fratele a mai întrebat: Dar până când va fi aceasta?.. Până când vei fi luat din viața aceasta — bun sau rău, îndreptat sau păcătos“, — i-a răspuns starețul. „Căci cum se va arăta cineva atunci, acela astfel va și merge acolo“.

Lubiții noștri preoți vă vor învăța cum să fugiți de păcat și vă vor da canonul potrivit, de aceea aici în al treilea rând trebuie să știți că păcatul trebuie mărturisit preotului. În o predică a sa minunată, I. P. Sf. mitropolitul Gurie al Basarabiei zice că: Păcatul tăinuit rămâne nedeslegat și se incuibează în sufletul nostru și-l

strică, îl slăbește, îl omoară, precum racul, boală trupească — mult mănâncă trupul, la oase, și îndepărtează mădulare după mădulare. Dumnezeu nu va acoperi păcatele noastre cu iertarea, dacă nu le vom descoperi noi înșine mai înainte. La ce să ne rușinăm a ne recunoaște în păcate, când nu ne-am rușinat a ne deda la păcate? Rușinea este a păcătui, iar nu a mărturisi păcatele.

Prin mărturisire aruncăm din noi, dăm afară, otrava păcatului. Prin arătarea, prin descoperirea păcatelor înaintea preotului duhovnic, noi dăm preotului a cunoaște boala sufletului nostru, a cunoaște ce patimă copleșește cugetul nostru, care este vițiul de căpetenie ce conduce toată activitatea sufletului ce ne mână spre alte fărădelegi și ne istovește viața duhovnicească. Și dacă i-am dat a cunoaște drept și mărimea boalei noastre sufletești, îl ajutăm ca el să găsească cel mai potrivit leac, cel mai corespunzător medicament pentru lecuirea boalei, să ne dea învățătura cuvenită, să ne facă o pre-venire pentru a ne feri de păcat. *)

În rândul al patrulea ar urma acum să vorbim ceva despre canonul pocăinței, dar ne mărginim a aminti că acel canon servește spre întărirea noastră în virtute și ferirea de a mai păcătui. Preotul vă va da vouă să faceți rugăciuni, să postiți, să faceți anumite fapte bune pentruca să fiți pe calea pocăinței.

De încheiere vă amintesc de pocăința Sf. Apostol Petru. De trei ori s'a lăpădat de Iisus și numai după a treia lăpădare a recunoscut că a păcătuit. Mântuitorul i-a prorocit că de trei ori se va lăpăda și numai după cântatul cocoșului a recunoscut că a păcătuit tradând pe Domnul.

Iubiții mei!

Dacă Petru, care a fost apostol, a plâns, dacă el nu se temea nici de marea vijelioasă și acum plângea,

*) După I. P. Sf. Gurie

plângeți și voi dacă păcătuiți și nu ascundeți păcatele voastre. Să vă pară rău de păcate, să vă propuneți a nu mai păcătui și să le mărturisiți preotului, căci el vă va deslega de păcate. Dumnezeu a iertat pe tâlharul de pe cruce, deci cu atât mai mult va ierta păcatele voastre.

Un tată avea un fiu, care până atunci trăia o viață pierdută ca fiul risipitor din Evanghelie. Intr'o zi, fiul, cuprins de remușcări, vine la tatăl său și se roagă să-l ierte! — Tatăl, o inimă rece, aspră și impietrită, rămase însă neînduplecat!

Socotea el, că nu poate cu nici un preț să ierte fiului atâția ani risipiți până acum în păcate. Gura tatălui rămase astfel mută, ochiul părintesc rece!

.....
Iar fiul cuprins de desnădejde, continuă să trăiască aceiaș viață ca . . . până acum! Un singur cuvânt al tatălui ar fi salvat desigur un suflet!....

Tatăl Ceresc însă nu va face ca acest tată nemilosiv. El vă va ierta, iar noi părinți voștri duhovnicești vom avea mari bucurii, văzând că voi creșteți în frica de Dumnezeu, ca să fiți mari și tari spre bucuria noastră și a părinților voștri. În nădejdea aceasta vă împărtășesc tuturor arhierasca mea binecuvântare și zic: Dumnezeu să fie cu voi.

Amin!

Biserica și Tineretul.

„Calendarul“ No. 336 din 2 Aprilie a. c. a publicat următoarele: Fiind informați că pentru ziua de 1 Aprilie, zi lăsată liberă de către ministerul instrucțiunii pentru împărțirea elevilor dela toate categoriile de școli, P. S. Sa episcopul Grigorie pregătește o mare manifestație religioasă, am căutat să obținem dela P. S. Sa câteva declarații asupra tineretului și asupra mijloacelor ce ar trebuie aplicate pentru a da acestui tineret o altă îndrumare decât cea de azi. P. S. Sa ne-a declarat următoarele :

Morala și jertfa.

Preocuparea mea față de problema tineretului — incede P. S. Sa — este stimulată de dorința de a lupta împotriva decepțiilor de tot felul ale zilei de azi. Unde sunt azi tinerii educați în spiritul jertfirei pentru o cauză sfântă? Im aduc aminte de nemuritorul Nicolae Bălcescu, care în lucrarea sa : *Românii sub Mihai Viteazul*, zicea: Mântuitorul ne-a arătat legea dreptății, legea morală absolută și legea jertfirei și frăției. Cu alte cuvinte, Bălcescu desprinde din creștinism două condiții esențiale: mai întâi să avem concepții morale înalte și creștine, apoi să ne jertfim conform acestor principii. Aceste două condiții le cerem și tineretului de azi, nu atât în interesul bisericei, cât mai mult al statului.

Concepția Creștină și Cosmopolitismul.

Azi patriotismul este umbrat de cosmopolitism, iar concepția creștină de falsul umanitarism. Tineretul trebuie să știe că, cosmopolitismul nu-i o idee, ci o nă-

zuință a instinctului animalic, pe când Hristos n'a voit să grupeze lumea într'o singură națiune politică și n'a dărimat hotarele statelor, ci a fondat o concepție de viață, care să fie independentă de orice fluctuații politice și economice și care să spiritualizeze bunurile sfinte ale omului. Cosmopolitismul nu este decât conspirația forțelor brute. Cosmopolitismul, internaționalismul nu vede un ideal în iubirea creștină, ci este doar un pașaport cu care se trece peste barierele naționale. Cosmopolitismul numai la aparență este o înfrățire a popoarelor, în fond el este comunismul plăcerilor și intereselor materiale crase. De aceea voim să educăm tineretul în creștinism ortodox sau dacă vojiți în naționalism ortodox, spre a se valida valorile adevărate în viața neamului și a se restatornici erarhia valorilor.

Calea ce trebuie urmată.

— Ce trebuie făcut pentru a se ajunge la transformarea în realitate a acestor principii și în ce direcție trebuie lucrat?

— Pentru a avea un tineret pătruns într'adevăr de concepția creștină asupra vieții, credem că biserica este mai întâi datoare ca să înceapă munca trebuincioasă. Și această, desigur, în direcția educativă mai mult decât în direcția instructivă, mai cu seamă când vedem indiferentismul clasei culte față de principiile evanghelice. Am socotit că opera de regenerare trebuie începută cu tineretul școlar. În acest sens, în eparhia Aradului, instrucția religioasă a elevilor din școlile primare se face de către preot, ca și în trecut, iar ca aceasta să fie mai efectivă, am organizat tineretul în societatea Sf. Gheorghe. Și acum, după ce on. minister al intr. publice și al cultelor a acordat o zi liberă pentru mărturisirea și cuminerea în comun a elevilor dela toate categoriile de școale, am dispus ca Sâmbătă, 1 Aprilie, toți cei 900 elevi ai școalelor secundare din Arad să participe la serviciul divin din catedrală. Aici personal le voiu vorbi despre necesitatea mărturisirii păcatelor, relevând

că precum slăbănogul din Capernaum a avut nevoie de patru purtători ca să-l ducă la Mântuitorul, așa și sufletul de azi are nevoie de patru ajutoare ca să se ridice la Dumnezeu : 1) Recunoașterea firii păcătoase ; 2) Căința pentru păcatele săvârșite ; 3) Mărturisirea păcatelor și 4) Împlinirea canonului pocăinței. Socotim că fără concursul celor patru ajutoare spirituale, impuse de înalte considerente pedagogice și psihologice, nu se poate dobândi scoaterea omului de azi din ghiarele materialismului egoist și a indiferentismului.

P. S. Sa și-a încheiat aici declarațiile, cari pot constitui un adevărat program de activitate pentru teji aceia care se preocupă cu problema tineretului de azi, bătut de toate vânturile concepțiile și doctrinelor false. De altfel pentru P. S. Sa Episcopul Grigorie problema tineretului nu este necunoscută. P. S. Sa a desbătut-o cu multă pricepere și competență în volumul *Tineretul Românii*, premiat anul trecut de Academia Română. În acest volum a fost preconizată toată problema tineretului, începând dela elevii școalelor primare până la studenții universitari, încadrat fiind și tineretul aflat sub drapel. Iar ca un prim pas în rezolvarea acestei probleme, sub patronajul P. S. Sale apare la Arad, revista *Lumina Tineretului*. Bine scrisă, aduce un real folos tuturor tinerilor.

Cuvânt

proiectat a fi rostit la sfințirea monumentului
eroilor din Hălmagiu...

*Domnule General,
Frați Români,*

Istoria ne spune că împăratul Alexandru Cel Mare, când a pășit pe pământul Asiei Mici a stropit cu untdelemn coloana funerară a eroului Achile, depunând o coroană și înconjurând mormântul. Istoricul Plutarch scrie că Iuliu Cezar plângea că el nu a făcut fapte vitejești ca ale marelui Alexandru.

Ce să zicem și mai ales ce trebuie să facem noi, când ne amintim de viața și faptele eroilor noștri? Iată avem aici un monument al eroilor, cari în luptele anului 1919 și-au vărsat sângele lor pentru Românișm! Ei sunt destul de mulți, poate unii fără nume, precum multe stele de pe cer nu se văd nici cu telescopul, dar precum acele stele împrumută aureolă celor ce se văd, așa și eroii noștri neștiuți au împrumutat din aureola lor eroilor mai cunoscuți!

Ce vom zice noi și mai ales ce trebuie să facem când ne amintim de eroii noștri căzuți în aceste părți ale țării noastre?! Desigur icoana lor a fost Horia care sub falnicul gorun dela Țebea își chema oștirile și mai aveau ca icoană a datoriei pe eroul legendar Avram Iancu și pe eroul Cloșca. Desigur în sufletele eroilor noștri nu clocotea ura și răsbunarea față de cutropitorii și apăsătorii milenari, ci fiind isbiți de contrastul dintre sfidarea apăsătorilor și mizeria Românilor, — doreau revărsatul zorilor de libertate pentru Români. Ei doreau să slujască lui Dumnezeu, scopul final al vieții omenești.

Lui Dumnezeu voiau să-i slujească cu toate însușirile și bogățiile pe cari Tatăl Ceresc le-a dăruit lor: limba, legea și moșia, pângărite de străini. Eroii voiau ca însușirile și bogățiile acestea să le folosească după voia lui Dumnezeu, ca stăpâni ai acelor însușiri, și după legile lui Dumnezeu.

Aici văd eu, iubii mei, răspunsul la întrebarea de mai sus: ce vom zice și ce vom face întreprându-ne gândul la eroii noștri? Ei ne aduc aminte că au fost în slujba lui Dumnezeu când s'au jertfit, că o dreptate mai presus de voința omenească a cerut ca ei să se jertfească, dar ca jertfa lor să fie pildă pentru noi. Ei n'au luptat ca noi cei de azi să uităm legile lui Dumnezeu, ci să le păzim ca dâșii, căci unde nu legile lui Dumnezeu domnesc, acolo sălbăticia este la largul ei. Mai presus de orice interes trecător, eroii s'au gândit la interesele mai mari ale neamului. Ei n'au fugit de sarcini grele, ci le-au luat asupra lor pentru noi și urmașii noștri!!!

Vreți o cale mai frumoasă de urmat decât aceea a eroilor?!

Invățatul francez Montesquieu în celebra sa carte: Cauzele grandoarei și decăderii Romanilor, atribue prăbușirea imperiului roman și faptului că împăratul Gracian a dat voe soldaților să dea la o parte din armătura lor zalele și coifurile, fiind prea grele. Urmarea a fost că soldații Romani erau mai ușor răniți și uciși de lăncile și săbiile vrăjmașilor. Bravii ostași ai României, grație înzestrării lor superioare cu sufletul eroic al înaintașilor vor duce la glorie și mai mare neamul românesc sub conducerea supremă a iubitului nostru Rege Carol II.

Acestea le spun ca să le auziți mai ales voi bravi locuitori ai acestor ținuturi sărace, înlănțuiți în trupuri slabe, pipernicite de oameni săraci, dar de o structură plină de finețe neasemănată altor locuitori din ținuturi mai bogate, suflete darnice, generoase și *încrezătoare în rânduielile sorții, în vrerile lui Dumnezeu.*

Răsboaie și revoluții s'au perindat și veacuri, bă-

tătorind glia acestui ținut. În cimitire, când se sapă gropi s'au găsit zale și pinteni ostășești. Dureroase urme de mari sbuciumări. Sufletul românesc își înscrie, pentru întâiadată pecetea peste acest ținut, prin legenda martirului Crișan, Horia și Cloșca, legendă legată de gorunul lui Horia la Țebea, de bisericuța din Mesteacăn, până în văile Hălmagiului. Numiri cari vor trăi mereu: „Isvorul lui Iancu“ și altele, consfințesc și astăzi dureroasa pribegie peste aceste plaiuri a măritului Craiu al Munților, Avram Iancu, a cărui tragedie, din ultimile clipe ale vieții, a bătătorit — în vers de fluer — drumurile satelor din Hălmagiu până la Baia de Criș.

În marginea șoselii spre Șortoc, lângă moara dascălului Todor Popovici, se ridicau în anul 1848 spânzurătorile răsbunării ungurești. Aici și-au plătit cu viața, îndrăsneala și avântul de a fi condus cu crucea în mână pe iobagi, cei cari au fost martirii Neamului, preotul Eftimie zis Temea Popoviciu, și preotul Ioan zis Nușu Popoviciu, amândoi spânzurați pe locul pomenit. Legenda spune, că ochii lor sticloși se fixaseră în zările răsăritului, ceea ce a trezit bănuiala unui ofițer ungur, care luând arma unui soldat a isbit trupul mort al unuia dintre preoți, cu strigătul batjocoritor:

— Câine de popă valah, întoarce-te spre Ungaria și nu spre Valahia visurilor tale de nerod...

Dar sucirea ștreangului readucea mereu acest trup spre țara visurilor românești.

Dintre viețuitorii de astăzi ai Hălmagiului, mai sunt oameni cari își reamintesc de vorbele bătrânului Șuluțiu:

— Copii, va veni vremea când oastea românească va înainta biruitoare spre apus, dincolo de Hălmagiu. Eu nu voi mai fi atunci între voi, dar cei cari veți trăi, să veniți la mormântul meu, să bateți tare cu piciorul pe glia mormântului și să strigați: scoală moșule, căci s'a împlinit vremea prorociei“...

E de mirare oare, dacă în astfel de lumină românească, s'a petrecut ceea ce a urmat mai târziu?

Pruncii Hălmagiului, cărturari și țărani se adună într'un suflet, în războiul cel mare, ca voluntari în oas-

tea românească din Moldova (fiertatul dr. Robu, colonel Muțiu, maior Popoviciu, Lazar etc. etc.), în timp ce alții, rămași acasă, înființează gărzi naționale și luptă contra năvălitorilor roșii.

Și a vrut Dumnezeu ca în anul 1919 să se împlinească prorocia bătrânului visător Șuluțiu, căci oastea românească intră în Hălmagiu, falnică și biruitoare, iar la 16 Aprilie 1919 se dau aci la Hălmagiu grele lupte, prin cari s'a sfârșit pentru totdeauna lanțul iobăgiei de veacuri; semeția fără seamăn a unui popor tiran s'a prăbușit umilit sub opinca valahului, care se asvârle biruitor spre Tisa, spre Budapesta, până departe în hotarele apusene ale Ungariei.

Pomenim cu multă recunoștință aci, numele vrednicilor și vitejilor comandanți cari au organizat și condus luptele dela Hălmagiu: domnul General Gheorghe Dabija, comandantul Diviziei 2 Vânători, având ca șef de stat major pe distinsul general Constantin Bălăcescu, prezent între noi și ca executant domnul general Rasoviceanu Gheorghe.

Alături de cei vii, cuvine-se acum să ne reamintim de eroii cari nu mai sunt și să zicem cu inima curată :

Odihnă lină, Doamne eroilor țării Românești.

Trăiască M. Sa Regele Carol II.

Trăiască România!

Patriotismul și cultura.

Declarații făcute ziarului „Drapelul“ din Timișoara
din 16 Aprilie 1933.

În vârtoarea vieții de azi, când toată lumea se învârtește agitată de problemele dela ordinea zilei, când preocupările politice sunt puse pe planul întâi al existenței noastre naționale, când greutățile economice sunt resimțite la fiecare pas, am căutat să mă sustrag pentru un moment de sub grijile apăsătoare a problemelor de diferite interese și mă reîntorc la cultura noastră națională.

Am căutat să iau contact cu unul dintre cei mai autorizați factori ai problemelor culturale din regiunea noastră și m'am adresat P. S. S. Episcopului Dr. Grigorie Comșa.

L-am găsit pe P. S. S. Grigorie în camera de lucru din palatul episcopal.

Pe birou în fața P. S. S. un maldăr de cărți și o mulțime de manuscrise. În cameră, o adevărată atmosferă de duhovnic.

La împărtășirea scopului ce m'a adus, P. Sfințitul mă privi lung și dureros și în privirea P. S. S. parcă se reflectau timpuri de altă dată, când preocupările culturale și religioase erau privite cu mai mult interes. În privirea P. S. S., par'că vedeam rolul mare ce l-a jucat în viața noastră națională biserica — singurul focar de cultură și bărbăție națională, aceiași biserică, în care azi se lovește cu atâta ușurință de par'că ar fi o instituție de care am vrea să ne debarasăm.

Autorul atâtor cărți valoroase și premiate de Academia română, cu bunăvoința-i caracteristică mi-a jertfit

o jumătate de oră, în care timp, a binevoit a-mi răspunde la câteva întrebări,

Redăm aici întrebările și răspunsurile primite.

La întrebarea, — prin ce mijloace putem spori patriotismul — mi-a declarat următoarele:

„Noi așteptăm mult dela școala pătrunsă de duhul religios. Isvorul existenței nu trebuie căutat în materie și puterea brută, ci în ceva mai presus de om, care se chiamă Providență. Fără ideea de Providență, virtuțile născute din concepția materiei și forței, depind de selecțiunea naturală și atunci credința, dreptatea, dreptul, jertfa, devin factori de ocazie, dar nu imperative mai înalte. După concepția materialistă omul se găsește în fața unei legi inexorabile a naturii, care nu inspiră omului simțul onoarei și al jertfei.

Adevăratul patriotism numai prin religie poate fi cultivat, căci religia nu propagă ideea de interes material a materialismului, care crește cetățeni răi. Materialismul face pe om să părăsească țara sa dacă e săracă, o exploatează dacă e bogată, dacă este anarhie nu-i pasă, numai să câștige mult. Hristos a întemeiat un sistem de viață independent de fluctuațiile politice și economice. Hristos n'a inventat patriotismul, ci l-a udat cu lacrămile sale, căci văzând imoralitatea cetății Ierusalimului, a plâns.

Creștinismul este o lege spirituală universală care voește să inobileze sufletul și inima omului, cu scopul ca omul de stat funcționarul, soldatul și alții din spirit creștinesc să muncească. Biserica ortodoxă e chemată să cultive și sfințească patriotismul, căci sancțiunea religiei și sentimentul datoriei creștine sunt temelii tari ale patriotismului.

Să nu uităm că poporul român este conservativ, sentimentele lui religioase-morale au susținut virtuțile strămoșești. Deaceea cea mai principală problemă a educației patriotice este ca statul mână în mână cu biserica să elaboreze plan de muncă pentru cultivarea patriotismului“.

La întrebarea — ce credeți despre mișcarea cul-

turală, pornită de dl ministru al Instrucțiunii — a declarat următoarele:

„Eu sunt încântat de scopul urmărit prin planul elaborat de Minister, dar doresc să accentuez că ar fi o greșală, dacă s'ar avea în vedere numai sporirea cunoștințelor de tot felul. Inmulțirea cunoștințelor încă nu-i cultură adevărată, căci rămâne necultivat domeniul sentimentelor nobile. Trebuie o armonie a vieții rațiunii cu a vieții inimii. Statul deci drebue să aibe în vedere și concursul religiei căci vedem că ori unde s'a răspândit creștinismul, lângă biserică a așezat școala, ca lumina minții să lumineze și căldura inimei să încălzească. Să nu uităm că nu-i cultură adevărată aceea, care nu caută izvorul vieții morale în Dumnezeu, care nu admite tocmeala față de părerile labile omenești“.

Trecând la cea mai nouă problemă bisericească ce interesează Banatul — Vicariatul din Vârșeș — P. S. S. mi-a declarat următoarele:

„Personal am regretul că pierd o parte dintre credincioșii mei pe cari cu mare dragoste i-am vizitat în anul 1928, pe de altă parte mă bucur însă că credincioșii mei, împreună cu acei cari au aparținut episcopiei din Caransebeș, vor ajunge sub un singur toiaș arhipăstoresc al vicariatului ortodox român din Vârșeș“.

„Imi place să cred, că convenția ce se închee cu statul iugoslav, în privința chestiilor bisericești a românilor noștri de acolo, nu se închee din considerații omenești, de ordin politic, economic, ci din motive pur spirituale, noi credem că frații noștri sârbi își vor da seama că considerațiunile de ordin etic religios și cultural trebuie să primeze orice alte considerațiuni. Căci tocmai aici este cauza nesiguranței de azi dintre popoare, că ele închee convenții mai mult de natură financiară-economică, neglijând aspirațiunile mai înalte

ale sufletului omenesc, independent de partea materială“.

Mulțumind P. S. Sale pentru bunăvoința ce mi-a arătat-o, am plecat cu convingerea fermă, că țara românească are nevoie de mulți oameni cu aptitudinea Episcopului Grigorie.

Poetul generației noastre și generația tinăără.

publicat în Aradul dela 13 XII. 1932.

Ni-a fost dat de Dumnezeu ca să trăim zilele când s'au împlinit 50 de ani de viață ai poetului Octavian Goga și cu bucurie vedem că Ministerul Instrucțiunii a dispus sărbătorirea poetului în școlile țării noastre.

Cât de potrivite sunt aceste serbări pentru adâncirea iubirei de țară și neam într'o vreme când suflă cu atâta urgie vântul internaționalismului. Câte nu vor auzi tinerii școlari despre dragostea de glie românească și suflet românesc, despre casa românească înfrumusețată cu mușcată la fereastră și cu busuioc la icoane?! Vor vedea cu ochii lor sufletești chipurile dascălului și preotului român, ca și undele Oltului și codrii verzi de brad. Și ceeace ei nu ar înțelege, este rândul părinților să le tălmăcească visurile de aur ale poetului, astăzi împlinite. Părinții vor fi chemați să sădească în inima fiilor lor înțelesul tainic al bucoavelor bătrâne, cari ni-au păstrat dragostea de lege. Părinții au datoria să lege sufletul copiilor de vraja tradițiilor sfinte închegate prin curățenie de suflet, prin sbucium și durere.

Căci astăzi lupta împotriva sufletului neamului este uriașă și primejdioasă, făcându-se și pe ascuns și sub pretextul umanitarismului. Astăzi ceeace sufletul creștin curat zidește și inspiră, — nu intră numai în suflete curate, cari în casele lor au busuioc la icoane, ci și în locuințe de unde au dispărut icoanele și bucoavnele bătrâne. Până când Psalirea era lectura zilnică a celor mai mulți, toți fiii neamului îpleteau cunună din evan-

ghelia creștină și cea a neamului. Dar azi? Naționalismul creștin sprijinit chiar pe un sănătos suport literar, nu îndreaptă privirile cititorilor numai spre dreapta. Azi, ideea de Dumnezeu din poezia poetului Goga, sau chipul lui Iisus al poetului Cerna, ori poeziile religioase ale lui Alexandri și Coșbuc, nu mai luminează cărările pribege ale multora ca în trecut.

Mulți cred: s'a împlinit visul visat de poet: copilul suferinței s'a făcut mare! Dar razele soarelui oare nu mai trebuiesc după ce s'a deschis potirul florilor de pe câmp și al pomilor roditori?! Oare dragostea de lege nu trebuie să ne mai vrăjască? Scriu pentru generația mei tinăără și o rog să nu uite că dacă Evreii au avut în pustie un stâlp de foc călăuzitor, care azi nu mai arde, noi avem un stâlp de foc, care arde vecinic. Noi avem Evanghelia neamului care trebuie deschisă odată cu Evanghelia celui născut în peșteră. Și să știm că dacă închidem Evanghelia lui Hristos, s'a închis și a neamului.

De aceea să ne verificăm sufletele. Ele trebuie să fie una cu sufletul poporului, religios și curat ca apa cristalină. Și dacă poetul Octavian Goga și-a clădit poeziile sale pe acest suflet curat al poporului, noi, generația poetului, suntem datori a propovădui duhul creștin și curat al poporului, cu virtuțile și aspirațiile lui.

Vor fi între intelectualii români puțini aceia, cari nu se mai închină, dar mama sau tatăl lor de bună-seama se închină la icoane pentru fiii lor, tocmai în clipa când acești fii discută sau chiar neagă existența lui Dumnezeu. Imensa majoritate a celor cari alcătuiesc generația actuală, este stăpânită de concepțiile pe cari bardul dela Rășinari le are asupra vieții cu virtuțile și păcatele ei, asupra conștiinței datoriei, dreptului și onoarei și mai presus de toate asupra vieții românești și aspirațiilor ei viitoare.

Noi toți deci cari știm ce însemnează o sărbătorire a poetului evangheliei neamului, prin afirmarea în viață a principiilor naționalismului integral vom sărbători pe oamenii de inspirație a Românisului.

Se vor găsi vizionari orbiți de chipurile sinistre ale unui viitor misterios, dar noi să le opunem meștera în-
tr'aripare a proorociilor visate de fiul preotului din Ră-
șinari — și realizate prin credinți sfinte și suferinți le-
gate de sufletul nostru creștin și uman. Proorocilor în-
trași în solda internaționalismului — ori cât ar fi de
pușini — să le spunem limpede: Noi avem realități
scumpe, pe cari nu voim pentru toată lumea să le schim-
băm cu principii utopice anticreștine și antiumane.

Sărbătorim cu aceste sentimente curate pe poetul
pătimirii noastre și al câmpurilor de mătase. Și dacă per-
sonal m'am bucurat, cunoscând mulți țărani cari știu pe
de rost poeziile lui Octavian Goga, bucuria mea ar fi și
mai mare dacă sărbătorirea se va face pretutindeni cu
sentimentul că poetul Goga este al nostru al tuturor Ro-
mânilor.

Generalul C. Petrovicescu.

Sufletul meu a fost atins de spontaneitatea bucuriei, când am primit vestea că d-l colonel Constantin Petrovicescu din Arad a fost înălțat la rangul de general. Nu o expansiune efemeră și superficială mă face să relatez aici despre această avansare, ci un alt fapt, care se ridică din comun, că d-l General C. Petrovicescu pleacă din Arad, iar ca semn al nespusei noastre iubiri către Domnia Sa scriem aceste rânduri.

Potențialitățile și certitudinea interioară omului superior se manifestă mai ales prin atitudinea religioasă și aceasta mă îndeamnă să laud aici seria distinsilor generali cari în timpul episcopatului nostru au trecut prin Arad: domnii generali Bădulescu, Scărișoreanu, Darvari, Prodan, Iovanovici, Viișoreanu și Bălăcescu. Toți s'au arătat cu cea mai mare dragoste către cauza bisericeii noastre, toți au iubit și iubesc biserica, având respect deosebit către clerul nostru și afecțiune specială pentru episcopul eparhial. Seria aceasta se completează minunat cu distinsul militar și creștinul ortodox, generalul C. Petrovicescu.

Biserica noastră catedrală din Arad pierde prin plecarea Domniei Sale pe unul din cei mai cucernici vizitatori. Infruntând prejudecățile celor indiferenți dintre fiii Bisericeii, d-l general Petrovicescu stătea alături de simplii, dar bunii țărani din Pârneava, ducând o viață contemplativă, în rugăciuni, în ascultarea sfintelor slujbe. Nu era serviciu divin în săptămâna Patimilor, la care să nu aziste. Era un luminător al mulțimei, care lua pildă dela dânsul în privința cercetării Bisericeii. Și Doamne, acest distins general, este om învățat, are o vastă biblio-

tecă, înzestrată cu cărți din toate domeniile și așa putea zice, că din domeniul teologic are mai multe cărți decât chiar unii preoți.

Mă gândeam de multe ori la ceea ce spunea odăla marele savant Pasteur unui student care l-a întrebat: „Domnule Profesor, Domnia Ta ești un savant, deci mă mir că umbli la biserică și ai nevoie de religieune, crezând în Dumnezeu“. — Pasteur îi răspunse: „Tocmai fiindcă cunosc ceva din tainele științei, cred în Dumnezeu, căci știința mea mă face pururea setos după noi descoperiri, dar credința îmi liniștește setea sufletului“. Așa îmi explic și concepția religioasă a d-lui general Petrovicescu, inițiat în cele religioase și cunoscător profund al stărilor din biserică noastră.

Nu aveți să vă mirați de loc de aceasta, pentru că acum de curând d-l general Dr. P. Stavrescu, laureat al Academiei Române a dovedit prin un studiu temeinic: „Tudorismul“ (despre secta lui Tudor Popescu) că și un laic se poate iniția în tainele cele mai subtile ale credinței. M'am mirat cu câtă erudiție, d-l general Stavrescu, combate secta lui Tudor Popescu. Și atunci nu-ți mirare că un alt general, d-l Petrovicescu, ține să fie o lumânare aprinsă în mijlocul lumii indiferente de azi.

Iată cum explic eu văpaia credinței din sufletul d-lui general. Fiorii evlaviei sfinte străbat sufletul său și înfiorare sacră cuprinde știința sa de câte ori citește faptele sufletești ale moșilor și strămoșilor, văzând cum au nesocotit ei cu curaj liniștea și averea lor numai și numai ca să aibe conștiința creștină curată. Cine nu se cuprinde de fior sfânt citind chiar numai întâmplător următoarea inscripție din frontispiciul bisericii din comuna Afumați (Ilfov):

„Cu voia și ajutorul prea sfintei și în trei ipostasuri troițe în slava și lauda de Dumnezeu Născătoarei și pururea Fecioarei Maria, această sfântă și dumnezeiască Biserică, Constantin Cantacuzino boier voevod stolnic, din temelie o a ridicat, o a făcut și o a înfrumusețat, într-o pomenire de veac a părinților, moșilor și strămoșilor, și tot rodul, o a fondat la anul dela spășenie

1696". Cine cunoaște trecutul neamului său și vede cum vovezii zideau biserici întru slava lui Dumnezeu și pomenirea părinților săi, — acela merge cel puțin la biserică lăudând pe Dumnezeu și pomenind în rugăciuni pe părinții săi.

Doamne, cât este deci de grăitoare pilda dlui general Petrovicescu. Grăiesc faptele lui de armă, din timpul războiului, grăiește știința lui, dar mai mult ne lucește lumina sufletului său credincios. Indatoratu-ne'a cu bunătatea sa și atențiunea sa gingașă, pomenind cu atâta inimă de ostenele noastre modeste în via Domnului.

O rugăminte îi facem aici: să nu ne uite pe noi cei duhovnicești, cari luptăm aici la graniță de țară și pentru tron și țară. O asigurare îi dăm: noi nu-l vom uita, căci luptătorul nu uită pe luptător. O dorire de bine îi exprimăm: Înainte cu Dumnezeu!!!

Un prefect model.

Ziarul „Vestul“ din Timișoara în numărul 789 din 20 Aprilie 1933 vorbind despre actualul prefect al județului Timiș-Torontal dl. Dr. Coriolan Băran, zice între altele că dl. Băran a elaborat un plan de activitate, care-i face cinste atât d-sale, cât și Banatului pentru care spiritul gospodăresc este o principală caracteristică și calitate. Și acest plan pe lângă faptul că a fost scutit de utopie, — asigurându-i-se în primul rând baze de resurse financiare, — are cheazășia realizării integrale. Asigurarea pentru realizarea planului rezidă în lărgă înțelegere și experiență a actualului prefect, susținute cu mult suflet și isteasă socotire de adevărat gospodar județean.

Ne bucură faptul că a știut să echilibreze minunat factorii productivi și administrativi disciplinându-i pentru prosperitate și administrare cât mai rațională. Cumpănind realitățile existente și posibilitățile de dezvoltare sub pulsul unor necesități colective, a înțeles că începerea oricărei acțiuni și acordarea oricărui sprijin trebuie normate gospodărește pentru ajungerea unei armonii și vieți sociale cu superioare posibilități de producție și existență. De aceea planul corespunde unei largi orientări sociale conform căreia se sprijinește în egală măsură terenul economic și cel cultural, urmărindu-se astfel, drept scop final, superiorizarea societății.

Prin munca depusă pentru deschiderea căilor de comunicație, stabilirea raporturilor comerciale, prin construirea șoselelor, podurilor, catedralei, prin sprijinirea școalelor și corurilor, cari vor fi tot atâtea realizări câte proiecte, actualul prefect va lăsa urme menite să reînviereze viața socială din Banat.

Dacă ne oprim asupra acestor constatări nu o facem pentru a ignora activitatea domnilor prefecți Dr. Iuliu Coste, Ion Oprea, Dr. Antoniu Bogdan, Dr. Liviu Cigăreanu, și Octavian Furlugeanu. Accentuăm chiar că foștii prefecți mai sus amintiți au dovedit nu numai pricepere și intenții laudabile, dar și dragotse de biserică.

Dacă totuși relevăm meritele dlui Dr. Băran, o facem fiindcă Domnia Sa se găsește în fruntea unei prefecturi în timp de criză, care n'a atins întru nimic văpaia interioară sufletească ce l caracterizează. Când i-am scris Domniei Sale în chestia apostolatului laic, nu s'a arătat indiferent, ci mai vărtos s'a simțit dator să ne asigure de concursul său prețios. Când ne-am coborât în mijlocul credincioșilor noștri din Timișoara, dl. Băran totdeauna cu cea mai aleasă sollicitudine a ținut să fie prevenitor față de Noi, care i-am fost coleg de universitate și ni-a însoțit în drumul nostru misionar.

Taina atitudinii sale delicate o găsim în educația sa aleasă. Un om, care-și iubește părinții la proxism, cum îi iubește prefectul Băran pe ai săi, un om, care și azi cu toate greutatețile, își păstrează optimismul creștin, este un om de elită.

Domnia Sa nu este creștin de zile mari, ci creștin de fiecare zi, de fiecare clipă. Inzestrat cu o cuceritoare modestie și exemplară cinste, simți că ai în fața ta pe creștinul din creștet până în tălpi, care-și iubește biserica și neamul cu o ardoare sfântă. Stridentele apetituri ale multor nechemați le dojenește atitudinea demnă a acestui fecior de dascăl bănățean, care se indentifică cu tot ceea ce este ortodox și românesc.

Nu este mirare că dl. Coriolan Băran este iubit și stimat de toți oamenii buni. Ne luăm și Noi dreptul sau partea din această iubire sinceră, dorindu-i ascensiune pe căile vieții creștine și civice, presărate cu florile iubirei creștinești.

Puterea optimismului creștin.

Cuvântarea P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului
la deschiderea adunării eparhiale a Aradului,
în 14 Mai 1933.

Hristos a înviat!

Un suflu miraculos de biruință străbate astăzi peste simțirile degerate și încremenite ale lumii de azi : suflul biruinței Celui Ce a înviat din morți. Azi slujitorii Altarelor datori suntem a evoca în fața lumii de azi, dar mai ales în fața colaboratorilor noștri, adevărul, că cu toate preocupările de ordin material, omenirea de azi începe a manifesta elan sufletească spre ceea ce este spiritual, spre ceea ce înseamnă triumful binelui și adevărului. Și precum zadarnic se ivesc piedici în calea razelor solare, zadarnic se încearcă oprirea triumfului idealității, căci precum razele solare ajung și încălzesc pământul, așa încălzesc sufletele sfintele învățături ale Mântuitorului.

Și ca să rămânem în cercul vieții noastre românești, ajunge poate să facem câteva constatări pe răbojul vieții noastre spirituale, ca din ele să rezulte optimismul nostru puternic și atât de necesar pentru eforturile, ce va trebui să facem pentru triumful spiritualității în lume. În toamna anului trecut s'a ținut la București sesiunea congresului național bisericesc, accentuându-se de către membrii marcanți ai științei și *intraripărei* spirituale că știința schimbătoare trebuie să se plece în fața credinței *nemutabile* și eterne.

Cu alte cuvinte omul de azi a ajuns din nou să se închine la altarele pe care a lăsat să se înstăpânească colbul. Așa este, căci din rapoartele ce le dețin

dela preoții mei, înainte de sfintele Paști ale anului acestuia, un număr foarte mare de credincioși s'au spovedit și împărtășit, incomparabil mai mulți ca în anul trecut. Și când ne gândim la materialul bogat și prețios publicat în revistele bisericești: Biserica Ortodoxă Română, Revista Teologică, revista Viitorul, și în publicațiile dela fiecare eparhie, apoi la multele foi religioase și biblioteci pentru popor, cum nu am avea mare bucurie?! Când ne gândim la mișcarea de organizare a laicilor, pornită în 5 Martie a. c. sub numele de Frăția Ortodoxă, — cum nu ne-am bucura împreună cu toți luptătorii buni ai Bisericei??

Bucuria ne este mare, căci prea mult se accentuează pesimismul. Prea mult se vorbește de frunzi încreșite și de lipsa pornirilor nobile. Vor fi și sunt oameni fără vlagă în familii, în școală, în viața socială, în oficii, dar e bine să se știe că există și oameni cuprinși de plăcerea intensă a muncii, dovedită suficient chiar și cu puține pilde, desprinse fugar din numărul infinit al pil-delor bune.

La București, Consiliul Central Bisericesc a organizat un ciclu de conferințe cu tema generală „Biserica și problemele sociale“, cari s'au ținut la Fundația Dalles săptămânal; gruparea dela revista „Fântâna Darurilor“, de sub conducerea Păr. Toma Chiricuță, un ciclu cu tema „Hristos și viața socială“ la aceeaș fundație; „Asociația pentru cultura estetică și morală“ de sub conducerea D-lui Șerban Ionescu, prof. univ., la Fundația Carol; tot astfel la diferitele Atenee populare, ca „Sf. Elefterie“, „Dichiu“, „Mașina de pâine“, etc.

În Arad un director de liceu, profesor de matematică și fizică, cântă în strună, în Huși un profesor de matematică conduce un cor bisericesc. Nu este deci bine să se generalizeze afirmația că școala n'ar voi să știe de cele spirituale.

Se vorbește azi de incertitudinea valorilor materiale și deci de nedormirea celor bogați îngrijorați de soarta averii lor, dar dacă pe teren economic, financiar, în timpul din urmă, prin reorganizarea serviciilor și controlul

mai sever al evasiunii fiscale în finanțe, s'a ajuns la mai multă siguranță, oare avem motive să ne tot plângem că ura și invidia fac ravagii? Citeam în o predică a I. P. Sf. mitropolit Gurie că după o predică a sa din Dumini-
nica iertării, mai mulți vrăjmași s'au împăcat chiar în biserică. Dar trebuiesc căutate prilejurile de apropiere a oamenilor, iar nu numai să ne plângem că vremurile sunt anarhizate și nu se mai cunosc bucuriile curate ale vieții. Ah, nu! Lumea de azi nu este insensibilă de bucuriile literaturii curate, a artei morale și nobile, pentru că atunci când nu se găsesc bilete la cinematograf când se reprezintă un film ca „In semnul Crucii“, — înseamnă că n'a pierit nădejdea de mai bine. Exaltările vieții spirituale sunt posibile, înălțarea e cu perspective bune!

Trebue însă atitudini hotărâte pentru a face ca stările să fie cât mai consolatoare. Trebue să intrăm cu munca noastră și în slujba aproapelui, căci prin aceasta mărim personalitatea noastră, iar pe de altă parte să accentuăm tot mai mult valoarea factorilor morali, căci filozofii ca francezul Fustel des Coulanges și danezul Höffding recunosc adevărul, că fără elementul moral, elementul economic degenerază în egoism feroce.

Din toată inima cer deci, atât P. C. preoți cât și intelectualilor laici, să tindă spre o înaltă disciplină sufletească și morală, ieșind din izolarea păgubitoare și activând cu noi până și cei mai indiferenți. Eu cred că orice jertfă e prea mică față de marile probleme cari trebue să ne preocupe și animeze. Dacă un savant ca dl. de Martonne a spus în o scriere a sa că nemuritorul mitropolit Șaguna a introdus spiritul democratic în biserică și prin aceasta a contribuit la întreținerea simțului colectivității naționale, e rândul nostru să ne înfrățim și prin simț de disciplină și colaborare să ne integrăm în aspirațiile Bisericii, în lupta ei, căci numai atunci, dar numai atunci avem dreptul să răspundem cu: „Adevărat a înviat“ la creștinescul salut: „Hristos a Inviat“.

Cu optimismul cel mai curat vă salut pe Frățiile Voastre în momentul acesta, zicând: Hristos a Inviat!

Am nădejdea că Smerenia mea, Prea Cucernicii mei Consilieri, Protopopi și Preoți, vom avea tot concursul pe care vi-l cerem în interesul Bisericii și al neamului.

Cu această nădejde deschid sesiunea actuală a adunării noastre eparhiale.

Cuvânt despre necesitatea apostolatului laic,

ținută în 14 Mai 1933 cu prilejul organizării secției
Arad a Frăției Ortodoxe Române.

Fraților,

Un cântec mândru străbătea în războiul mondial văile
și munții de sub cerul românesc:

„Treceți batalioane române Carpații
Cu inima plină de dor;
V'așteaptă Ardealul, v'așteaptă și frații
Cu inima la trecători!“

Fericiți suntem azi, că mândrul cântec realitate s'a
făcut și astăzi toți frații Români împreună sunt, dar nu
s'a terminat încă războiul și lupta împotriva păcatelor,
instinctelor și pornirilor rămase de lumina evangheliei.
Au biruit adevărul și dreptatea pe teren național, dar
virtutea a rămas în luptă cu păcatul. Pentru adevărul
științific, oameni de jertfă străbat înălțimile firmamentu-
lui românesc și universal, se coboară în adâncurile pământului,
răsfoiesc cartea Facerii lumii și cer experiențe
folositoare din cele trecute vremi, dar prea puțini caută
să aibe certudini asupra rosturilor năzuințelor omenești,
a suferințelor și mângâierilor vieții. Când însă se ivesc
zările unei schimbări de atitudine, când spre șirurile de
luptă ale slujitorilor Altarelor, se apropie creștini laici
înțelegători ca să ne ajute a face ca să biruim în noi
idealul creștin, — cu smerenie cădem înaintea lui Dumnezeu
și zicem:

„Mulțumimu-Ți Doamne, că ai luminat mintea dis-

tinșilor fii ai neamului nostru, ca să vadă că viața lor trebuie să fie încredințată Ție!”

Fraților,

În poezia lor mitologică vechii păgâni spuneau, că drumulvieții pământești este încredințat Parcelor, dintre cari Clotho toarce firul vieții, Lachesis îi determină lungimea iar Atropos îl retează. O asemenea rătăcire abominabilă ar stăpâni și sufletele creștinilor câtă vreme sunt inactivi, dar din clipa în care ei se hotărăsc să facă apostolat creștinesc, din clipa aceasta ei dovedesc atât credincioșilor, cât și necredincioșilor că sunt adevărați luptători.

Inventivul Odiseu, pe vremea războiului Troian ia în lagărul său pe viteazul Achile, care fu crescut de mama sa și îmbrăcat ca fetele regelui Lykomede ca să nu fie descoperit. Cum l-a luat însă în lagăr, cum l-a cunoscut? A dat ordin să se sune trimbița de război în fața casei regelui unde era ascuns Achile... La auzul trimbiței, fetele regelui îngrozite, o luară la fugă iar tânărul Achile puse mâna pe armele atârinate în perete și porni la luptă!

Goarna mobilizării ortodoxe a răsunit la Cluj și s'a auzit în toată țara, care voiește să vadă pe vitejii credinții punând mâna pe armele credinței și venind în ajutorul ortodoxiei, care a fost de față la plămădirea neamului, la întemeierea Principatelor, la intrarea lui Mihai Viteazul în Ardeal, la Unirea Principatelor și la Unirea Tuturor Românilor. Luptătorii laici sunt chemați a arăta și ei că credința contribuie la fericirea individuală și socială, înlăturând fără sgomot răutatea și egoismul ucigător.

Apostolii laici vin ca să pună și creștinismul în valoare ca dig împotriva puhoiului imoralității și prin aceasta ei ridică pe alții din indiferență ca să vadă, de pildă, că participând la o sfântă liturghie și împărtășindu-se cu trupul și sângele Domnului, beneficiază de bunuri mai valoroase decât toate comorile lumii.

Apostolul laic arată și altora, că forța creștinismului fortifică prestigiul autorității prin învățăturile lui cari pe nevăzute se înrădăcinează în suflete. Apostolul laic

vestește că doctrina creștină traversează abizul dintre săraci și bogați, și oprește puhoiul amenințător al anarhiei înspăimântătoare. Apostolul laic este un stâlp al bisericii, care nu slujește lui Dumnezeu cu ușile închise, ci iese pe teren, ca oamenii văzând faptele lui cele bune să preamărească pe Tatăl din Cer.

Vă chem deci pe toți la acest apostolat trebuitor pentruca cineva să fie sfințit de biserică. Sfințește preotul, dar dacă nimeni nu vine la el pe cine sfințește? Un muncitor, funcționar poate avea un patron, care cu inima lui de piatră nu lasă pe muncitor la biserică. Apostolul laic vine și topește inima patronului, intervenind ca să lase pe muncitor la biserică. Sau: la biserica din anumit cartier al unui oraș, predică un preot minunat. Eu ca apostol laic spun și altora vestea aceasta și astfel se duc indiferenții să-l asculte pe acel preot iar ascultându-l se trezește în sufletul lor, dorul de o viață nouă, creștină, venind la Isus, spovedindu-se și împărtășindu-se!

Oh, omul de azi are nevoie de asemenea apostoli. Omul, care lucrează cu alții și lângă alții, în societate se influențează de alții; omul are procese, afaceri combinațiuni, cari îl rețin dela grija sufletului. Alții sunt mai bogați, mai norocoși decât el, mai deștepți, mai harnici, mai sănătoși, mai virtuoși. Toate acestea îl fac pe om să aibă nevoie de ajutorul altora, dar mai ales firea păcătoasă, care pururea trebuie cârmuită spre bine. Căci vor fi fost cândva împărați tirani, dictatori, tirani, dar cel mai mare tiran e lumea și plăcerile ei, față de cari trebuie să ne descătușăm și prin apostolatul laic al aproapelui nostru.

Acest apostolat ne liberează de orice cătuși, afară de cele ale iubirii aproapelui. Să nu uităm că din clipa botezului suntem destinați să fim fii împăratului Cerului, ai bisericii luptătoare, ai cărei fii trebuie să smulgă biruința față de păcatele lumii.

Fiecare aveți câte un prieten, căzut între tâlhari, adecă între oameni cari i-au răpit credința și l-au demoralizat. Ridicați-l, aduceți-l la Hristos și nu uitați că fiecare om poate activa în cerc mai vast sau mai retrâns

pentru aproapele său. Dacă ați făcut cuiva bine, ducându-l pe calea cea bună și acela va ajuta altora. Și atunci dacă așa este să lăsăm oare să triumfeze obiceiurile și minciunile lumii fără Hristos? De ce laicii noștri nu ar ajuta ca oamenii să trăiască în mai multă grăire de adevăr? De ce nu ar ajuta să avem mai multă viață prin smerenie când știm că îndrăzneala multora este nejustificată și primejdioasă? De ce să biruiască întunerecul în locul luminii, umbra în locul luminii, adâncul în locul înălțimii, nepăsarea în locul acțiunii conștiente?

La luptă deci, la luptă! Căci lupta nu este în serviciul vreunui om influent al lumii care schimbă atitudini de pe azi pe mâine, ci în slujba lui Hristos, care convins de adevărul ce l-a vestit, cu liniște a stat în fața jidovilor și a lui Pilat, luând moartea difamantă a Crucii. Să luptăm, căci luptând cu Hristos nimic n'avem de regretat, ci mai vârtos ne vom bucura că am colaborat la mântuirea sufletelor.

Orice lipsă de colaborare lasă să triumfeze răul iar Hristos să fie din nou judecat de fățarnicia omenească. Ori ce lipsă dela concursul ce trebuie să-l dăm preoților înseamnă a lăsa să biruiască uneltirile viclene și povățuitorii orbi. Iar luminătorul orbilor și îndreptătorul sufletelor să fie din nou pironit pe Cruce. De aci eu Vă zic: sus fraților, munciți pentru sufletul aproapei și fiți siguri de bucuria Mântuitorului, carele a zis: „Adevăr grăiesc vouă, întrucât ați făcut unuia dintr'acești frați ai mei, prea mici, mie mi-ați făcut“ (Mat. 25 v. 40).

Împrejurul nostru mulțimea de vrășmași cari ne împresoară, se uită cu pismă, la lucrarea începută de laicii noștri credincioși! Lenevirea le-ar satisface pofta uneltitoare. Șirurile de luptători ce se vor organiza astăzi, sunt chemate a stăvili indiferentismul, a răpune pe adversari și pe vrășmași și a fi cu recunoștință către biserica ortodoxă, mama neamului nostru românesc.

Se organizează francmasoneria, se aruncă asupra noastră alte confesiuni și luptă, dar noi trebuie să refuzăm blidul de linte al momelilor, căci avem dreptul de

întâia naștere sufletească dela maica cea bună, biserica ortodoxă, care cere să fim recunoscători către dânsa. Eu de multe ori mă gândesc că cine nu-i recunoscător către maica sa, care l-a născut, este un om nenorocit și vrednic de plâns. Dar cel recunoscător are liniște și de aceea Vă chem azi să părăsiți nepăsarea și să ajutați pe maica sufletească a Românismului. Cronicarul Șincai spune că preoții ortodocși au pregătit drumul de triumf al lui Mihai Viteazul în Ardeal. Francmasoneria și curentele internaționale și unele confesiuni agresive n'au făcut nimic pentru unirea tuturor românilor și nu vor putea să lupte contra curentelor revizioniste, ci numai biserica ortodoxă, închegătoare a sufletelor românești. Noi suntem deci siguri că șirurile de luptă sufletească ce se vor închea din intelectuali, meseriași, comercianți și țărani vor ajuta ortodoxia să fie ceea ce trebuie să fie: îndrumătoare spre o viață superioară și un echilibru al tuturor manifestărilor de viață, pentruca fiecare om să poată ajunge la îndumnezeirea ființei sale, spre a se apropia cât mai mult de pilda Mântuitorului.

Dacă vechii Perși credeau că toți oamenii trebuie să se înroleze ca ostași ai zeului Ormuzd pentru întemeierea împărăției luminei, cu atât mai mult să ne înrolăm noi sub steagul lui Hristos. Fericită pildă ne-a dat un Petrașcu, tatăl lui Mihai Viteazul, că a tipărit cărți bisericești, fericită pildă ne-a dat marele erou Avram Iancu, participând la sinoade sub marele mitropolit Șaguna!

Noi încetăm a grăi căci vremile cer fapte! La fapte deci iubiiți mei, la fapte! Mărirea Domnului să strălucească peste faptele voastre! Fiți ostași ai ortodoxiei și ai Românismului.

La luptă pentru credință.

După toate acestea cu toată căldura întâmpin aici pe distinsul scriitor bisericesc Dr. Ioan Mateiu, delegatul comitetului central al Frăției Ortodoxe și îi dau binecuvântarea să conducă ședința de organizare a secției eparhiale Arad a Frăției Ortodoxe.

Cuvântare.

ținută la Prefectura jud. Arad în 10 Mai 1930.

Domnule General,

Domnule Prefect,

Numărul incomensurabil al stelelor de pe cer nu covârșește nenumăratele suferințe îndurate de națiunea română până când a ajuns să-și statornicească mărirea națională de azi. Ziua de 10 Mai ne-a dăruit însă bucurii vecinice: Statornicia Dinastiei noastre strălucite și iubite, îndepedența României și întemeierea Regatului iar azi serbăm la ziua de 10 Mai împreună cu aceste fapte mari și aniversarea unirii tuturor Românilor.

Dorim cu acest prilej să se știe pretutindeni și de către toți că noi Românii suntem hotărâți a păstra pe vecie și a spori comorile scumpe pe cari le glorificăm la 10 Mai. Biserica noastră ortodoxă conștientă de rolul ei național din trecut nu va înceta nici în viitor să fie solul naționalismului integral, învățând pe oameni să aibe nu numai intenții bune, dar luând atmele lui Dumnezeu și zaua dreptății, evanghelia păcii și pavăza credinței și coiful mântuirii, va învăța pe români că în drumul spre patria cerească au și o patrie pământească, România, pentru al cărei slăvit Rege, M. Sa. Carol al II-lea și viitorul ei, — își dă și viața în orice clipă s'ar cere. Prin măreția virtuților ce le propovăduim și practicăm, noi conducătorii sufletești ai poporului, vom fortifica sufletele, vom întări nădejiile și vom deschide drumul celor mai surâzătoare perspective ale viitorului

românesc. Aceste sentimente, Vă rog eu, să binevoiți a le tălmăci Inaltului Tron și Onoratului Guvern cu asigurarea că deviza noastră este: Cu ajutorul lui Dumnezeu totul pentru Tron și Țară.

Trăiască M. Sa Regele Carol al II-lea!

Trăiască România!

L.

Cuvânt de pomenire

pentru fruntașii bănățeni Dr. Nestor Oprean, Dr. Gheorghe Adam și Dr. Vasile Chiroiu.

Cucernici Ascultători,

Chemări adânci de dincolo de viața pământească de azi, caracterizată prin adierile deșartelor năluciri, palimi și vreri mărunte, ni-au adunat azi aici pentru a pomeni memoria celor trei fruntași români pentru cari azi ni-am rugat: regretații Dr. Nestor Oprean, Dr. Gh. Adam și Dr. Vasile Chiroiu.

Uraganul vieții pământești încetează când ne gândim la cei trecuți în țara de peste vremelnicie. Simțim că suntem meniți a face drumuri și noi odată spre aprinsele orizonturi ale vecinicii, simțim că în tainicile colțuri ale inimilor noastre sunt visări fericitoare despre țara pururea cu soare spre care ne îndreaptă azi cu gândul pomenirea celor trei fruntași bănățeni, a căror viață este pentru noi o imensă făclie luminătoare.

Precum nu trebuie să facem ocolul lumii ca să cunoaștem albastrul cerului și nici să pătrundem toată apa unei mări ca să cunoaștem toată adâncimea ei, așa nu trebuie să cunoaștem toate tainițele vieții acestor trei suflete alese ca să știm că dânșii prin viața lor au mărturisit că a trăi nu e destul. Ei au crezut că trebuie să trăiești în virtute și în lumină, ca să mori în lumină.

Dr. Nestor Oprean, fecior de preot, s'a născut în anul 1859 în Nerău. După terminarea studiilor își deschide cancelarie advocațională în Sân-Nicolaul-Mare. În cepe să acționeze pe teren politic și bisericesc și-l vedem în permanență membru în congregația din Becicherecul-

Mare, reprezentând cauza românească sfântă. Decenii de-arândul a fost deputat sinodal și congressional. Țara mărită l-a ales membru în comitetul agrar iar în județul Timiș-Torontal a fost vice-președinte al partidului național. Li păstrăm memoria pentru că n'a fost numai un român luptător ci și un ortodox convins, care respecta biserica și Tainele ei Sfinte.

Dr. Gheorghe Adam s'a născut în anul 1873 din părinți țărani în comuna Balinț. Ca avocat distins în Timișoara, ia parte activă la toate mișcările culturale-bisericești și economice din jud. Timiș-Torontal. În diferite rânduri este ales deputat sinodal iar Țara mărită îl are ca deputat în primul parlament. A fost și președinte al partidului național din jud. Timiș-Torontal,—a excelat ca suflet bun, ca adevărat creștin.

Dr. Vasile Chiroiu, fecior de țăran din Comloș, născut în anul 1880. Studiind dreptul devine avocat în Bis. Albă. În prima zi a mobilizării pleacă la război. Cade în prinsoare rusească, unde dezvoltă o activitate febrilă pentru a aduna din diverse lagăre prizonieri români, cu cari formează apoi cele dintâi regimente de voluntari ardeleni și bănățeni, cari plecând apoi la Iași, se pun la dispoziția armatei române. Regretatul Chiroiu a avut gradul de căpitan în rezervă. După demobilizare este numit prefect în Maramureș, ajunge apoi deputat, fiind în tot locul omul datoriei.

El era apologetul cauzelor drepte și inteligența sa scripitoare a pus-o în serviciul dreptății. A știut să refuze pe marii proprietari cu cauzele lor de expropriere căci nu voia să slujească lui Mamona, ci prin credință, țării, reprezentând gratuit pe cei îndreptății să primească pământ. L-am cunoscut personal, eram prieten cu el. Era mare creștin, cercetător al sfintei bis. și practicant al poruncilor ei. Nu lipsea dela repetițiile corale la Sibiu, unde era și se împătășia cu sf. Taine.

De ce oare a fost atât de laudabilă viața acestor trei fii ai neamului? Fiindcă ei știau un adevăr vecinic, pe cari unii fiii de azi ai neamului îl uită. Ei știau că înainte de 1900 de ani într'un sat simplu s'a născut un

copil minunat, care a lucrat ca tâmplar până ce a ajuns vârsta de 30 ani. Acel copil n'a ocupat nici vr'un oficiu nici vr'o casă cu etaj, școli înalte nu a cercetat, la oraș mare nu a trăit, mărire omenească nu a căutat, prietenii l-au părăsit, iar averea lui era numai o cămașă pentru care s'au aruncat sorți. Și locul de veci nu era cumpărat înainte, cum fac oamenii azi, ci era dăruit de prieteni. Ei bine, cu laudă pomeniții nostri răposai știau să fie în slujba lui Hristos prin atitudinea lor de viață creștinească. Ei se gândeau adesea la vremelnicia vieții, uitată de mulți azi, când îmbogățirea peste noapte este aproape principiu de viață.

Potrivit lucru este deci să reamintim generație de azi că suntem chemați a lucra pentru vecinicie.

Vrednici ascultători! Toți suntem supuși sceptrului morții, tuturora moartea ne va lua casele și curțile, banii, averea, comorile, demnitățile și situațiile prin care ne găsim, decorațiile lumești, drepturile civile. Cât de greu se desparte cel bogat de averi, în fața morții.

O moarte, cât de amară este pomenirea ta omului celui ce are încredere în avuțiile sale. Mântuitorul n'a avut nici unde să-și plece capul. (Luca 9. 58), n'a apelat la judecata lumii pentru aprobare. Și apostolul Pavel zice: Dacă aș căuta să plac oamenilor nu aș mai fi slugitor a lui Hristos! (Gal. 1. v. 10)

Fericiți vom fi să putem zice fiecare în clipa morții ca Mântuitorul: „Săvârșitu-s'a". Adică vom fi fericiți dacă la capătul vieții vom putea zice: am avut necazuri în viață, dar le-am purtat cu răbdare și ne-am plecat sub mâna lui Dumnezeu. Fericiți vom fi dacă vom putea zice cu Mântuitorul „eu te-am preaslăvit pe tine pe pământ, lucrul am săvârșit care l-ai dat mie ca să-l fac“ (Ioan 17 v. 4).

Dumnezeu ne-a dat fiecăruia o chemare și trebuie să o îndeplinim și să ne rugăm lui ca să nu ne preabatem capul cu ceea ce nu cade în sfera chemării noastre, și Dumnezeu nu cere dela noi. Să rugăm pe Dumnezeu a ne ajuta să nu neglijăm datoriile chemării, profesiei noastre de a fi un dascăl, un preot, un ad-

vocat, un inginer conștiincios, un bun țăran, negustor, sau industriaș.

Împăratul Carol V., precum spune istoria, a avut un soldat, care și-a cerut concedierea din armată. Fiind primit în audiență de împărat, acesta i-a zis: „Nu, tu nu poți pleca din armată. Totdeauna ai fost unul dintre cei mai buni soldați și prin pilda ta ai însuflețit și pe alții. Îți voi dubla solda, te voi decora, dacă voești, dar armata nu o poți părăsi“. Soldatul răspunse: „Majestate, nu pentru aceasta voiesc a părăsi armata; nu-mi trebuie nici bani nici decorații, ceea ce doresc, este ca să mă pot retrage spre a mă pregăti pentru moarte și a griji de cele eterne“.

Și așa a făcut. Morții noștri de până eri s'au pregătit mai mult pentru vecinicie, să facem ca ei.

Avem pildă pe oamenii trecutului nostru, între cari și pe pomeniții trei fruntași bănățeni, cari sunt o mărturie că Dumnezeu nu uită popoarele sale, dându-le fii aleși pentru slăvirea numelui său.

De aceea rugând pe Dumnezeu ca să odihnească cu dreptii pe cei trei aleși ai săi, să zicem:

Preamări-Te-voi, o Doamne, și slăvi-Te-voi mereu,
Cât mi-a sta pe gene zarea, cât va ține veacul meu!
Doamne, fie mult plăcute Ție, cântecile mele
Și pe veci a mea cântare, de păcate să mă spele!
Piară gloata păcătoasă de pe lume, pe vecie
Și toți cei fără de lege, pe pământ să nu mai fie!
Suflete al meu, -- ca Domnul, Dumnezeu mai mare nu-i:
Preamărit în veci să fie! Pe vecie slavă Lui.

O viziune pilduitoare

Bunăvoința conducerii orașului nostru a făcut să văd și eu filmul „In semnul Crucii” cu prilejul unei re-petiții de cinematograf. Am avut atunci o viziune care m'a mișcat adânc și simțeam că în calitate de reprezentant al Bisericei mă găsesc în slujba celui ce: „a fost, este și va fi”. Cu prilejul rulării filmului parecă vedeam în loja imperială a amfiteatrului împăratului Flavian, o mulțime de capete încoronate, cari se întrebau plini de curiozitate privind ruinele amfiteatrului și foteala lumii în jurul ruinelor.

— Ce este aici, întrebă un împărat.

— „Majestate, toți acești oameni, sunt creștini, fu răspunsul!

— Cum creștini? Dar nu i-am nimicuit noi în prigoniri, răspunse Nero.

— Cum se poate să existe creștini după 1900 ani dela moartea noastră, observă Dioclețian.

— Este o realitate, puternici împărăți, este o realitate că azi lângă ruinele amfiteatrului stă înălțată Crucea lui Hristos, căci deasupra obeliscului așezat lângă amfiteatru de împăratul Caligula, strălucește Crucea iar bisericile creștine deasupra ruinelor vestesc pe Hristos, al cărui nume voi nu l-ați putut nimici prin persecuțiile voastre.

Și părea că văd o monedă cu chipul lui Dioclețian, pe care sta scris: „nomine christianorum delete”, adică în memoria distrugerii numelui creștin.

Și bucuria mea era mare că nu numele creștinilor a pierit, ci un Nero a murit pierzându-și mintea, Dioclețian fu depus, murind în senilitate, Galeriu Maximian

fu mâncat de viermi, pe când era viu, iar Liciniu cade biruit de Crucea lui Constantin.

Și mi-am zis: Unde este azi împăraților mărirea voastră, unde este azi o instituție culturală, care să poarte numele vostru, al unui Caesar, al unui Octavian August? Pierit-a pomenirea numelui vostru cu sunet. Se pomeniște întâmplător și azi, dar cu oroare numele vostru!

Și atunci am avut și mai mare bucurie văzând afluența publicului nostru la filmul atât de instructiv. Imi spunea un distins intelectual că de multă vreme n'a fost înălțat sufletește, dar văzând spiritul de jertfă cu care creștinii mergeau în arenă, el înțelege că sub cer nu este alt nume, care să stimuleze mai mult la jertfă, decât numele lui Hristos!

Așa este! Nici Plato, nici Aristotel, nici Nietzsche, nici Kant, nici Schopenhauer, nu animează mulțimile, nimeni nu se jertfește pentru ideile lui Anatole France sau Lucien Romier. Dar numele lui Hristos stăpânește și acolo unde la aparență viață ideală nu este. Numele lui Hristos a fost, este și va fi, mântuirea adusă de El, a fost, este și va fi căutată iar mângăierile creștinismului sunt azi îmbrățișate de șasesute milioane de oameni.

Fericit este neamul românesc că precum în trecut, așa și în prezent, se bucură de aceste mângăieri.

Actualități Creștine.

— Din ziarul „Ecou” —

Semnatarul acestor rânduri, ca și alți mulți confrăți, nu odată am avut prilejul a ne ocupa de vasta și laborioasa activitate a neobositului și eruditului arhiereu care este d-rul Grigorie Comșa, Episcopul Aradului. Și nici odată n'am avut părerea de rău — pe care de altfel ziaristul o simte mai frecvent astăzi, în exercitarea profesiei sale — că am irosit zadarnic un timp util, bătând apa în piuă... cum se mai spune.

Cu Episcopul Grigorie, de-ai discuta și zile întregi tot nu te-ai plictisi. E prea activ, e original de complex (nici vorbă, fiindcă este unul din pușinii arhieriei români de o remarcabilă și categorică cultură) și atât de bine intenționat pentru toate problemele de neam, nu numai pentru interesele strict bisericesti, încât, ai sta o vecinicie să-l chestionezi și să-i consulți părerea limpede și soluționată în toate domeniile cari interesează viața noastră națională, la margine de țară și în aspectele ei speciale aci.

Întâlnindu-l în tren, reîntorcându-se dela București, dela lucrările Sf-tului Sinod, se înțelege n'am scăpat ocaziunea de a mai „afla ceva” dela o atât de abundentă și distinsă sursă. Care gazetar, ce-l cunoaște cine este P. S. Sa Episcopul Comșa, ar fi scăpat prilejul?

Și în scurtul răgaz pe care l-am avut până la coborire — căci nu veniam împreună tocmai dela București — cu aceiași originală bunăvoință de totdeauna ce-l caracterizează și-l face și iubit nu numai stimat de către credincioșii săi, P. S. S. Episcopul Grigorie ne-a dat

următoarele frumoase și cum nu se poate mai sincere răspunsuri la întrebările ce i-am pus:

Precizările P. S. Sale

— *Ce credeți despre mișcarea FRĂȚIEI ORTO-DOXE, care a luat ființă la 5 Martie la Cluj?*

— Despre această chestiune voi avea prilejul să vorbesc în conferința ce o voi ține la 8 Aprilie la Timișoara.

Aici țin să accentuez că deși preoților li s'a dat puterea legării și deslegării pe pământ și deși preotul prin o singură liturghie ce o slugește la Sft. Altar preamărește pe Dumnezeu, mai mult decât toate cetele îngerești, totuși, față de duhul excesiv de materialist al vremii, concursul laicilor ne este de cea mai mare trebuință.

Sunt convins că acest concurs ni se va da numai în măsura în care vom putea convinge lumea de azi, că noi preoții nu avem alt gând decât spiritualizarea omenirii. Deci, în timpul meu liber voi înălța cât mai multe rugăciuni lui Dumnezeu, să-mi ajute ca eu și preoții mei să fim la datorie și sunt sigur că iubiții noștri intelectuali vor fi gata să ne dea tot concursul.

— *Am văzut că vă ocupați în mod special și de problema tineretului. Ce vă îndeamnă să puneți pe planul întâi această preocupare?*

— Vă mulțumesc pentru această întrebare, care cuprinde în sine recunoașterea din partea dvs. a adevărului: că eu nu mă ocup numai de secte.

Cred că cele mai bune speranțe pentru o viață religioasă morală le găsim la tineret. Oamenii trecuți de vârsta maturității sunt prea mult copleșiți de spiritul lumii și nu aud așa de bine chemările noastre, întocmai precum cineva nu aude bine la telefon dacă nu închide ușa cabinei.

Noi credem că vom fi în stare să închidem ușa preocupărilor lumești în fața tineretului, care primind o bună educație religioasă, începând din familie până la

eșirea în viață va forma un curent de primenire religioasă pentru întreaga societate. Deaceea noi preconizăm organizarea tineretului pe toată linia, atât la sate cât și la orașe.

— *Orcât evitați să stăm de vorbă asupra sectelor totuși vă rugăm să binevoiți a ne spune ceva despre mileniști și pentecostaliști, despre cari am auzit că iarăși activează intens.*

— Cu bapțiștii mă războiesc zilnic și constat că ei nu sunt în progres, dar mă mir de unde au mileniștii bani ca să scoată chiar în Arad, în tipografia ziarului maghiar „Erdélyi Hirlap“ revista lor: „Studii în Scripturi“ care mai înainte a apărut sub alte titluri în Cluj și la Viena. Tot așa mă mir cum poate să apară în Lipova o foaie a pentecostalitelor sub titlul „Cuvântul Adevărului“.

Ambele secte sunt oprite și am fi foarte recunoscători autorităților administrative dacă ar binevoi să nu admită adunările lor.

Optimismul creștin.

De vorbă cu P. S. S. episcopul Grigorie al Aradului

Arad, 1 Mai.

Înainte de-a se duce la Belgrad, unde a plecat azi ca membru al delegației de trei ce va trata convenția bisericească româno-jugoslavă, P. S. Sa Episcopul Grigorie al Aradului ne-a acordat o convorbire cu privire la lupta ce o dă astăzi biserica pentru întărirea lumii în mijlocul crizei în care ne zbatem.

Distinsul ierarh, care este una dintre cele mai strălucite figuri cărturărești ale ortodoxiei, mi-a răspuns următoarele la întrebările ce l-am pus :

De ce nu urmează lumea întregă pe Hristos?

— Pentru că nu-și dă seama — mi-a spus P. S. Sa — că a crede este mai mult decât a ști. Lumea de azi are mai multe cunoștințe decât mai înainte, dar numărul celor răi crește dacă nu are și bunătate morală. Lucifer capul demonilor, știa mai mult odinioară decât orice creatură, dar a căzut. Avem milioane de școli, biblioteci, laboratorii în lume, dar moralitatea n'a crescut. Eu cred că lumea nu urmează pe Hristos pentru că nu se asanează pe sine, căci asanarea economică, financiară nu-i asanare perfectă.

Asanarea adevărată trebuie să vie din interior. Știți, poate, că un pictor a pictat un tablou cu „Hristos care bate la ușă“. Dela ușe lipsea mânerul. Și fiul pictorului întrebă :

„Tată, ai uitat să faci și mâner“, dar tatăl a răspuns : „mânerul este pe dinăuntru!“ De noi atârnă să primim pe Hristos, care vine să prescrie legile morale, dar omul zice : „Eu, omul stabilesc legile morale“.

— *Ce credeți, P. S. Voastră, care este năzuința cea mai de frunte a creștinismului ortodox dela noi în privința ameliorării crizei actuale?*

— Insuși clerul de sub conducerea mea, ca și clerul întregii țări, duce greutatea crizei cu resemnare. Acest cler nu mai are azi alt venit decât salariul derizoriu. Taxele de epitrahil sunt aproape inexistente, așa că cu tot dreptul acest cler are azi și tăria morală de a îndemna poporul la răbdare și patriotism.

Socot că nimeni nu este mai îndreptățit azi decât biserica să propage răbdarea, în suferință, căci numai doctrina creștină ridică pe om din primejdia descurajării.

Suferința trebuie transformată în mijloc de înălțare în sensul că numai prin suferință înțelegem rostul biruinței. Golgota trebuie urcată până sus, căci și răsăritul soarelui mai bine îl privim de sus, decât dela mijlocul muntelui.

— *Ce încredere aveți în munca pentru educația tineretului?*

— Noi pornim dela ideea că orice năzuințe și dorinți statornice trebuie să fie încununată de biruință. Toate acțiunile mari și cu puternice repercusiuni asupra sufletelor, au pornit la început pe poteci înguste ca apoi să stăpânească drumurile mari ale vieții. Ridicarea morală se face cu greu, căci cine a căzut într'o prăpastie se bucură dacă se poate cu încetul căfăra în sus, dar nu poate ieși la moment cu aeroplanul.

Razimul nostru în această privință este bunăvoința părinților și concursul școalei. Este de dorit ca concepția pozitivistă — materialistă să dispară din lume, căci dacă nu dispăre, nu va birui idealismul.

Omenirea admite geniul unui Hrisostom (Ioan Gură de Aur), care a scris 1774 de tratate teologice, omenirea admite geniul unui Alexandru ce Mare, Napoleon, Wagner, Pasteur, etc. De ce atunci nu învățăm tineretul ca să creadă în geniul geniilor și inspiratorul inspiratorilor, în Iisus Hristos? Omenirea crede în faptele vizibile, să creadă deci și în biruința organizațiilor creștine, în activitatea comitetelor misionare, în spiritul de

jertfă care și azi ridică atâtea biserici. În București, la fundațiunea Dales, s'a ținut o serie de conferințe religioase, un general (Dr. Stavrescu), a scris o broșură despre secta Tudoriștilor. De ce nu am crede în izbânda acestei munci?

— *Ce vă preocupă în timpul de față mai mult?*

— Creșterea unui cler de elită, organizarea tinerețului, a intelectualilor, caritatea creștină, combaterea concubinajului și mai presus de toate sădirea dragostei creștine, căci ideologia lui Marx numai prin ideologia iubirei creștine o putem combate.

Cuvânt patriotic

rostit la marea adunare antirevizionistă din Timișoara, în 28 Mai 1933.

Frați Români,

Sfintele rugăciuni dela sfânta slujbă făcută azi cu suflet cucernic au dus la tronul lui Dumnezeu dorința unui neam întreg: de a păstra totdeauna nedespărțită și glorioasă, cea mai sfântă realizare a neamului nostru: *România Mare!* Cine dintre noi nu simțește un fior adânc, auzind aceste două cuvinte România Mare? Pot să dispară vieți omenești, visuri și nădejdi de multe feluri, pot să cadă munți și să piară râuri, dar niciodată nu poate să piară: România Mare.

Strigă râurile de sânge vărsate de moșii și strămoșii noștri: Trăiască România Mare!

Strigă Oltul, Mureșul și Tisa, Prutul și Nistrul: Trăiască România Mare!

Strigă aliații noștri loiali: Trăiască România Mare! Să strigăm și noi împreună cu toată suflarea românească: Trăiască România Mare!

Când am trecut Mureșul, ca să viu la aceasta măreață adunare, undele lui grăbite părea că ziceau: ne grăbim să ieșim din țară ca să spunem lumii că venim din România Mare.

Frați Români!

Vrăjmașii noștri ar voi să ne știrbească aceasta scumpă țară plămădită din lacrimi, dureri și sânge. Suntem obicinuiți cu glasurile răslețe ale revizionistilor, dar noi suntem datori să spunem în fața lumii că drepturile

României Mari se întemeiază pe o dreptate mai presus de voința omenească. Dreptatea omenească este mică față de dreptatea lui Dumnezeu, precum o lampă dispăre în fața soarelui.

Voința omenească prin dreptatea divină se sfințește și în adevăr prin aceasta dreptate dumnezească s'a sfințit voința marilor puteri cari au fixat hotarele României Mari!!! Prin urmare România Mare nu este o țară trecătoare, ca o umbră, ci este cea, mai scumpă comoară, cuprinsă în planul purtării de grije a lui Dumnezeu.

Dreptatea dumnezească arătată prin tratatul de pace, s'a înfrățit prin aceasta cu vitejia dorobanțului român și cu iubirea aliaților noștri. Aceasta dreptate va lumina ca un soare luminos peste toată suflarea românească din neam și până în neam... În numele ei ne ridicăm azi toți Românii și grăim în fața lumii că apăsătorii de ieri pe calea nedreptății au primejduit credința în biruința binelui, au primejduit dragostea creștină pacea și înțelegerea, progresul și fericirea.

Lumea de azi datoare este să îndrumeze pe revizionisți a-și revizui faptele trecutului, privind spânzurătoarele și temnițele ungurești, în cari pătimeau Românii. Ajunge să înfățișăm aici două din spânzurători: în anul 1848 lângă Hălmagiu pe două spânzurători: atârnavu trupurile preoților Eftimie și Ioan Popoviciu, uciși de unguri pentru îndrăzneala de a fi luat crucea în mână și de a fi condus spre dreptate pe iobagii, nenorociți, cari fără voia nemeșilor unguri nu se puteau nici însura și roboteau până la moarte!!! Si azi se vorbește prin părțile Hălmagiului că ochii celor doi preoți se întoarseră spre zările răsăritului. ceeace a trezit bănuiala unui ofițer ungar, care a lovit ca un animal în trupul morț al unuia dintre preoți, cu strigătul batjocoritor:

Câne de popă valah, întoarce-te spre Ungaria și nu spre Valahia. Și se vorbește că ochii preotului iar se întorceau spre răsăritul visurilor românești!

Fraților!

Marii eroi ai națiunii Ștefan, Mihai, Avram Iancu,

marele Ferdinand și toți eroii neamului ne strigă nouă azi: Români, apărați cinstea românească!

Români, nu lăsați ca asupritorii să ridice iar spânzurătorile și să deschidă iar temnițele mucegăite! Și pare că aud azi pe toți Românii zicând: vom apăra cinstea patriei române!

Iubiții Mei!

Se spune că apa cu aerul s'au întâlnit cu cinstea și au dus-o multă vreme împreună. Dela o vreme s'au gândit că a sosit timpul să se despartă. În momentul despărțirii, cinstea întreabă pe vânt: unde a-și putea să te mai găsească, când a-și avea nevoie de tine? Vântul îi răspunde: dacă va fi căldură mare și zăduf, te vei sui pe vârful celui mai înalt munte, acolo eu tot voi aștia și vei simți răcoare. Acolo mă găsești. Pe apă o întreabă acelaș lucru, și ea răspunde: Te vei pogori în locurile cele mai joase și dacă vei săpa 2—3 metri, mă vei găsi. Cu acestea s'au despărțit. Rămânând vântul și apa împreună, grăiau între ele: Vezi noi ne-am despărțit, dar n'am întrebat cinstea, pe ea unde o putem găsi? Din aceasta pricină, sau întors repede înapoi și au întrebat-o: Dar pe tine, cinste, unde te mai putem găsi? Cinstea răspunde: „Pe mine dacă mă pierde cineva, nu mă mai găsește niciodată“.

Fraților!!!

Inelul prețios de frați Români rămași afară de granițele României Mari ne strigă: apărați cinstea și dreptatea românească! Sângele românesc dela Dumbrava Roșie, Guruslău, Plevna, Mărășești ne strigă: Apărați România Mare! Noi răspundem azi cu o gură și cu o inimă: bătrânii gârboviți de ani: Murim pentru România Mare; bărbați în vârstă: luptăm pentru România Mare; femeile și flăcăii: ne rugăm pentru România Mare! pruncii din leagăn: creștem pentru România Mare! soldații: eroi vom fi pentru România Mare!

Toți frații bănățeni: România Mare a tuturor Românilor. Amin.

După opt ani de episcopat.

Scrisoare Pastorală.

În ziua de 12 Iulie a. c. se împlinesc 8 ani de când Dumnezeu a binevoit a-mi da puțința să văd roduri sufletești și să mă văd încunjurat de dragostea fiilor mei sufletești. Nimic nu este mai plăcut decât mângâierea ce Ni-o dă munca îndeplinită cu inimă curată și conștiința că am agonisit darurile lui Dumnezeu.

Cine dintre noi nu s'a desfătăt de atâtea ori în sunetele plăcute ale muzicei? Care ființă omenească nu a simțit plăcere deosebită, văzând cireși înfloriți, sau icoane frumoase zugrăvite pe pânză? Omul cu dela sine putere nu ar putea face nici muzică, nici chipuri frumoase pe pânză, dacă nu ar fi primit dela Dumnezeu daruri deosebite. Sf. Petru zice: „Fiecare precum a primit darul să-l întrebuițeze, unul pentru altul ca niște buni îngrijitori ai harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu (I. Petru 4 v. 10).

La acest adevăr mă opresc eu după opt ani de muncă arhierască și zic: că nimic nu avem dela noi ci toate le avem dela Dumnezeu, trebuind să muncim fiecare după darurile primite. Muncitorul împovorat de familie grea, care muncește cu mânilor sale ca să-și susțină familia, este și el părtaș al duhului dumnezeesc ca și omul de știință, care descopere mijloace de vindecare a boalelor omenești. Împăratul, care ca un părinte poartă grije de soarta supușilor săi, cu ajutorul lui Dumnezeu își poartă sceptrul, precum și cerșitorul cu acelaș dar de sus își poartă toiagul cu care bate la ușa inimilor milostive.

II.

Cu acest prilej e bine să ne dăm seama că dacă vom conlucra cu darul dumnezeesc vom săvârși minuni.

Dacă facem o privire retrospectivă asupra vieții noastre românești dinainte de anii 1918 constatăm, că toți românii subjuogați popoarelor străine, iubiau cu înfocare idealul național de a deveni odată liberi și fericiți, dar mulți dintre români nu credeau cu aceeaș înfocare în realizarea apropiată a acestui ideal, iar alții vedeau împlinirea lui numai în vremuri îndepărtate. Idealul național părea mai mult o dragă și sfântă utopie decât un fapt realizabil, fiindcă prea multe și prea aspre erau greutățile cari stăteau împotriva.

Nemăsurată era ura și puterea fizică a asupritorilor cari ne apăsau.

Ori ce nădejde frumoasă și ori ce ideal îndreptățit în mod firesc ni se par utopii dacă noi le referim numai la socotelile și puțințele omenești. Dar scris este „că ce e cu neputință la oameni, este cu puțință la Dumnezeu“.

Tot ce se petrece pe pământ fie în domeniul fizic fie în domeniul moral, are o legătură directă și neîntreruptă cu puterea lui Dumnezeu care nici pe o clipă măcar nu-și întrerupe activitatea de supraveghere și ocărmuire a lumii. Idealul național, care multora, li s'a părut o utopie, s'a realizat de fapt cu putere Dumnezeiască și libertatea de mult visată și dorită de neamul nostru s'a realizat și este aevea, luminându-ne și încălzindu-ne ca și un soare binefăcător.

Dacă multor suflete românești în vremuri grele realizarea idealului românesc li s'a părut o utopie, din cauza împrejurărilor vitrege, cu cât mai vârtos ni se poate părea nouă o utopie realizarea idealului religios care este o parte integrantă a idealului de viață a neamului nostru, mai ales atunci când materialismul și pozitivismul de azi la aparență fac imposibilă realizarea idealului religios.

În ciuda tuturor piedecilor idealului religios încetul cu încetul se va realiza și chiar fără voința celor răi,

din voința lui Dumnezeu. Atmosfera de pace, bunăînțelegere, de blândețe, de puritate, de înălțare, dar mai ales de vigoare sufletească, care se cuprinde în paginile sf. Evanghelii, în mod firesc va trebui să se reverse în unde bogate în viața poporului nostru. Va veni cu siguranță ziua când poporul românesc predat cu totul spiritului evanghelic alături de alte fapte pe terenul culturii, va străluci și cu fapte de o desăvârșită viață creștină, având pe deplin iubirea lui Dumnezeu și slima lumii.

Mărturisesc că am avut ore de deosebită și plăcută emoție sufletească când v-am văzut cu câtă pricepere și cu câtă dragoste munciți fiecare pentru bunul mers al bisericii noastre. Dar bucuria mea atunci a ajuns culmea când scumpii noștri intelectuali, conducătorii, îndrumătorii și luptătorii poporului nostru au constituit secția Arad a Frăției ortodoxe și s'au înrolat sub drapelul lui Hristos, făcându-se „ajutoare de munca lui Dumnezeu“ (I. Cor. c. 3. v. 9). Iată un pas nou pe terenul realizării idealului religios al poporului nostru.

Pilda iubiților noștri intelectuali nu va întârzia să-și aibe roadele binecuvântate și în masa largă a credincioșilor noștri, dându-ne icoana unui pom frumos în care trunchiul, rădăcina, frunzele și florile lucrează împreună.

Marea regină Victoria, a Angliei ca și actualul rege al Britaniei Gheorghe V-lea nu se sfiesc să mărturisească public că la baza puternicului imperiu britanic este așezată Biblia și iubirea față de învățăturile cari se cuprind în aceasta carte sfântă.

Iubitul nostru Rege Carol II-lea dă aceeași pildă de credință, spovedindu-se și împărtășindu-se în fiecare an.

Dând considerația cuvenită tuturor muncitorilor pe ogorul culturii românești, eu zic către toți: Înainte prin evanghelie! Prin sfânta Evanghelie vom birui cu siguranță toate greutățile, de ori și ce ordin, cari ne stua în cale, vom soluționa toate problemele, și vom realiza toate aspirațiunile noastre frumoase.

Frumoase nădejdi avem și vă întreb ce ar putea să fie mai trist și mai înspăimântător pe lume decât *viața*

fără de nădejde în Dumnezeu. Omul este o ființă slabă, lui îi trebuie timp și muncă ca să realizeze un lucru. Cine nu are nădejde că va duce la isbândă lucrul început după o zi două, după o predică mică se descurajează și toată lucrarea lui se zădărnicește. Cine citește viața sfinților, viața generalilor vestiți ca Napoleon, Alexandru cel Mare sau a suveranilor mari, numai acela poate spune ce rol mare, decisiv are în viața oamenilor nădejdea. Sunt oameni cu învățătură și avere multă vecinic triști și vecinic îngândurați și sunt iarăși oameni săraci cu familii împovărate cu copii și griji multe, și totuși sunt pururea veseli, fiindcă aceștia au ce nu au ceilalți: *nădejdea în Dumnezeu.*

Fără nădejde nu este viață, nu este muncă plăcută și nu este izbândă.

Iubiții mei fii sufletești, să cultivăm în primul rând în întreaga noastră viață darurile cele mai alese ale lui Dumnezeu, credința, iubirea și nădejdea fiindcă așa a orânduit Dumnezeu și așa pretinde și viața noastră.

În pustietățile Africei sunt niște clădiri mărețe numite piramide. Tot felul de popoare au trecut pe aici, vremuri lungi s'au scurs, dar piramidele făcute cu atâta oboseală au rămas, și cu dânsese și numele și faima celor ce le-au clădit.

Este sigur că și viața noastră va trece, dar faptele noastre bune, asemenea piramidelor vor rămâne pe pământ. Atât rămâne după fiecare om: fapta. Dar faptă, care să rămână și să ne păstreze numele și amintirea nu este fără credință, fără iubire și fără nădejde.

Iată marele adevăr care s'a înrădăcinat în sufletul meu, care vă păstoresc de 8 ani de zile. Nu am făcut în acest timp altceva decât să urmez pe Dl nostru Iisus Hristos, de a-mi pune sufletul meu în toate zilele pentru fericirea turmei mele. Trebuie să mărturisesc că nu m'am simțit niciodată singur, fiindcă cu mine l-am simțit pe Atotmilostivul Dumnezeu, care m'a ajutat să trezesc sufletele tinerilor și bătrânilor, ale învățaților și neînvățaților, ale săracilor și bogaților în slujba lui Dumnezeu. Cu mine simțesc pe toți acei preoți, cari numesc pen-

tru sfânta credință ortodoxă a neamului românesc. Cu mine simțesc pe toți învățații, meseriașii, plugarii și pe toți cari m'au ajutat în străduințele mele. După 8 ani de zile cum zice apostolul Pavel, nu mi se cuvine mie decât să mă laud cu Domnul nostru în rugăciunea zilnică: „Laudă suflete al meu pe Domnul“. Și nu m'am simțit singur, fiindcă iubirii mele, la care este martor Domnul, mi-ați răspuns voi întotdeauna cu iubirea voastră. Tot ce am putut face, mic și mare, întru mărirea lui Dumnezeu am făcut, ajutat de iubirea voastră.

Azi când viu în mijlocul vostru cu sufletul după 8 ani de păstorire zic: „Mântuește Doamne poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta, dă-le lor Doamne *credința* tare a Apostolilor, dă-le lor Doamne *iubirea* de Hristos a martirilor, dă-le lor Doamne *nădejdea* tare și neschimbată a sfinților, cari suferind mii și mii de suferințe au ajuns să-și plece inimele cu fericire la sânul Tău, Amin.

Cuprinsul

	Pagina
1. Cuvânt lămuritor	3
2. Invierea și Suferința Pastorală de Sfințele Paști 1932	5—8
3. Biserica și Cultura Creștină — Cuvânt la deschiderea adunării eparhiale din 29 Mai 1932	9—15
4. Creșterea Pruncilor Predică rostită la Sf. Mănăstire Hodoș- Bodrog în 8 Sept. 1932	16—19
5. Viața monahală Predică ținută în 2 Oct 1932 cu prilejul sfințirii bisericii de maice Celic-Dere Episcopia Dunărei de jos,	20—25
6. Cuvânt funebru la parastasul de un an dela moartea fostu- lui ministru Dr. Aurel Cosma, ținut în Oct. 1932	26—28
7. Pleacă un distins general	29—30
8. Pleacă un om al datoriei	31—32
9. Scrisoarea unui distins general către P. S. Sa Episcopul Grigorie. Cu ocazia plecării dlui general Constantin Bă- lăescu din Arad, P. S. Sa Episcopul nostru a publicat un elogios articol în revista „Biserica și Școala“ la care a primit acest răspuns	33—34
10. Cuvânt de deschidere la adunarea antirevizionistă din Arad, 1 Dec. 1932	35—37
11. Dimitrie Țichindeal, dascălul și preotul român ortodox — cuvânt de pomenire ținut în 4 Dec. 1932 la sfințirea monumentului ridicat în Beciherecul-mic în memoria lui D. Țichindeal	38—45
12. Mai multă acțiune	46—48
13. Apropierea de Dumnezeu, Pastorală de Crăciun 1932	49—52
14. Nădejdea Creștinilor. Ziarul „Știrea“ 25 XII 1932	53—55
15. Isvorul strămtorărilor de azi și Anul Nou	36—39
16. Steaua copilăriei mele. Publicat în Curentul și „Tinerimea Creștină“ (Românul din 1 Ian 1932)	60—62
17. Mesaj de Anul Nou 1933 către clerul și poporul eparhial	63—65
18. Lectura intelectualilor de azi	66—69
19. Un preot uitat: Eutimie Murgu publicat în Revista teologică și bis. „Viitorul“ din București, — 15 Ianuarie 1933	70—71
20. Majestatea Sa Regele și Tineretul — Publicat în „Dumi- neca ortodoxă“ din București — Ianuarie 1933	72—73
21. Un an de luptă bisericească publicat în Universul dela 11 Ianuarie 1933	74—77

	Pagina
22. Cuvânt la adunarea generală a societății corale „Armonia” — la 29 Ianuarie 1933	78 — 79
23. Ne chiamă poporul publicat în „Oastea Domnului” din 29 I 1933	80 — 82
24. Există morală fără religione publicat în „Vestul” din 29 I 1933	83 — 88
25. Un preot harnic publicat în B's Ort. Română pe Ian 1933	89 — 91
26. Nădejdea misionarilor publicat în revista „Misionarul” pe Dec. 1932	92 — 94
27. De ce tipărim „Lumina Tineretului” publicat în „Lumina Tineretului” din 1 Ian 1933	95 — 98
28. Cuvânt rostit în 19 II. 1933 la sfințirea casei comunale din Lipova (Vestul)	99 — 101
29. Justiția Țării și Sectele publicat în „Universul” din 17 Febr. 1933	102 — 104
30. Cuvânt de mângâiere către un prietin sincer, dl sub- secretar da stat Dr. Viorel Tilea	105 — 106
31. Cuvânt funebru la înmormântarea Doamnei Sofia Dr. Avram Imbroane (26 II 1933)	107 — 110
32. Cuvânt funebru, la parastasul distinsului tânăr Dr. Oprea Ioachim ținut în Timișoara, 11 Martie 1933	111 — 112
33. Cuvânt funebru, ținut în 13 Aprilie 1933 la înmormân- tarea protopopului onorific Vasile Olariu, fost funcționar administrativ al Eparhiei Aradului	113 — 115
34. Apostolatul laic, ființa și actualitatea lui — cuvântare ținută în 5 Martie 1933 în sala teatrului național din din Cluj, cu prilejul organizării Frăției ortodoxe române	116 — 124
35. Frăția ortodoxă Română și Tineretul, publicat în Bis ort. Română pe Martie 1933	125 — 127
36. Datoriile reprezentanților Bisericii în parlament, publicat în „Parlamentul Românesc” dela 25 Martie 1933	128 — 130
37. Insemnătatea Societăților religioase pentru Biserică publicată în Revista Teologică din Sibiu	131 — 135
38. Misionarismul și administrația bisericească Cuvântare ținută în 8 Martie 1933 cu prilejul conferinței intime a tuturor protopopilor din eparhia Aradului	136 — 142
39. Reînvierea credinței. Pastorală de Sf Paști 1933	143 — 147
40. Spălarea păcatelor. Predică ținută în 1 Aprilie 1933, în Catedrala din Arad, când s'au spodedit 900 elevi de școală secundară	148 — 154
41. Biserica și Tineretul	155 — 157
42. Cuvânt proiectat a fi rostit la sfințirea monumentului eroilor din Hălmațiu	158 — 161
43. Patriotismul și cultura. Declarații făcute ziarului „Drapelul” din Timișoara din 16 Aprilie 1933	162 — 165

	<u>Pagina</u>
44. Preotul generației noastre și generația tinăra, publicat în Aradul dela 13 XII. 1932	166—168
45. Generalul C Petrovicescu	167 171
46. Un prefect model	172—173
47. Puterea optimismului creștin Cuvântarea P. Sf. Episcopului Grigorie al Aradului la deschiderea adunării eparhiale a Aradului, în 14 Mai 1933	174—177
48. Cuvânt despre necesitatea apostolatului laic, ținută în 14 Mai 1933 cu prilejul organizării secției Arad a Frăției Ortodoxe Române	178—182
49. Cuvântare ținută la Prefectura jud. Arad în 10 Mai 1930	183—184
50. Cuvânt de pomenire pentru fruntașii bănățeni Dr. Nestor Oprean, Dr. Gheorghe Adam și Dr. Vasile Chiroiu	185—188
51. O viziune pilduitoare	189—190
52. Actualități Creștine. — Din ziarul „Ecoul” —	191—193
53. Optimismul creștin. De vorbă cu P. S. S. episcopul Grigorie al Aradului după ziarul „Universul”	194—196
54. Cuvânt patriotic rostit la marea adunare antirevizionistă din Timișoara, în 28 Mai 1933	197—199
55. După opt ani de episcopat. Scrisoare Pastorală	200—204

Lucrările apărute ale P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului:

1. „Monahismul“, după A. Harnack. Sibiu 1915.
2. Istoria Societății de lectură „Andrei Șaguna“ în Telegraful Român din Sibiu.
3. „Predici pentru toate Duminicile de peste an și alte ocaziuni în colaborare cu preotul G. Maior“, Arad 1918, pagini 330.
4. „Unificarea organizației noastre bisericesti“, Sibiu 1919, pag. 54.
5. „Istoria Predicei la Români“, București, 1924, pag. 303.
6. „Pentru neam și lege“. Patruzeci cuvântări împotriva adventiștilor și baptiștilor, Caransebeș, 1923. pagini 182.
7. „Sâmbăta și Dumineca“, București, 1923, pagini 14.
8. „Poate crede omul modern în minuni!“, București, 1923, pag. 20.
9. „La Altarul Neamului“, cuvântări la Serbările Naționale, București, 1923, pag. 56.
10. „Sectele religioase din România“, București, 1925, p. 47.
11. „Datoriile preoției în fața problemelor sociale“, București, 1925, pag. 88
12. „Călăuza cunoașterii și combaterii sectelor“, București, 1925, pagini 126.
13. „Pentru slujitorii Altarului“ Meditații și îndemnuri, Caransebeș, 1925, pag. 48.
14. „Predici la sărbătorile bisericesti“, Arad, 1925, p. 112.
15. „Pruncii trebuiesc botezați, dar numai odată“, Arad 1925. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 2.
16. „Veniți la Hristos“, Predici la toate Duminicile anului bisericesc, Arad, 1926, pagini 290.
17. „Luptele baptiștilor împotriva preoției române“, Arad, 1926, Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 6.
18. „Credința și Botezul“, Arad, 1926. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 14.
19. „Misiuni pentru popor“, Arad, 1926 Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 18.
20. „Pentru Biserica Ortodoxă“, 1926. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 23.
21. „Combaterea Catehismului Baptiștilor“, Arad, 1926.
22. „Dela leagăn până la Moarte“, Arad, 1927. pag 225.
23. „Cartea de rugăciuni“, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 25—26.

24. „Baptismul în România“, din punct de vedere istoric, național și religios, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 27—28.
25. „Ești sigur de mântuire“, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 30.
26. „Treisutecincizeci de pilde pentru predici și alte cuvântări“, Arad, 1928. pagini 383.
27. „Concubinajul, Divorțurile și Scăderea populației“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 39—40.
28. „Primejdia baptismului“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 41—42.
29. „Podoabele Căminului creștin“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 45.
30. „Biserica Misionară“, Cuvântare ținută cu prilejul congresului preoțesc din 25 Octombrie 1928. Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 50.
31. „Pedepsirea păcătoșilor și scoaterea din adunările baptiste“, Arad, 1929. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 56.
32. „Biserica, Statul și Baptismul“, cuvântare rostită în Senat în ziua de 21 Martie 1928. București. 1928. p. 63
33. „Credința, Morala și Neamul“, Studii, articole și cuvântări. Arad. 1929 pagini 86.
34. „O Mie de Pilde“, pentru viața creștină. Arad, 1929. p. 415.
35. „Lucrarea diavolească a Adventiștilor“, Arad, 1929. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 60.
36. Prin suferință la biruință. Arad 1929.
37. Pastorația individuală și colectivă. Arad, 1929 Biblioteca Preotului Ortodox Nr. 1.
38. Instrucțiuni cu privire la Taina Sf. Mărturisiri. Biblioteca Preotului Ortodox Nr. 2. Anul 1929.
39. Primejdia Sectelor religioase pentru statele naționale și mijloacele de apărare. Arad. 1929 pag. 30. Prețul 10 lei.
40. „Zece ani de luptă împotriva baptiștilor“. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 68 Anul 1930.
41. In slujba Misionarismului Ortodox — un volum de 312 pag. Arad 1930. Prețul 100 lei.
42. „Cheia sectelor religioase din România. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 72—78. Arad 1930 p. 198. Pețul 25 lei.
43. Credința care lucrează. Arad, 1931. p. 100. Prețul 30 lei.
44. Cenușa de pe capul Baptiștilor. Arad 1931. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 82. Prețul 3 Lei.
45. Acțiunea Catolică și Ortodoxia activă Arad 1931 55. pagini 15 lei.
46. Fiii buni ai Bisericii.
47. „Pentru viitorul Tineretului Român“, Arad, 1931, pag. 23 Prețul 3 lei.
48. „Popasuri în via Domnului“, Arad, 1931, pag. 50, lei 6.
49. „Glasul Pietrelor“, Principii călăuzitoare pentru Ortodoxia activă—Chișinău 1931. p. 38.

50. „Taina Pocăinții și Intelectualii“, București 1931. p. 30.
51. „Carte de rugăciuni“, Arad, 1931. pag. 104.
52. „Ura bapțiștilor împotriva noastră“, Arad, 1932. pag. 33.
53. „Ființa și necesitatea Misionarismului“, Arad, 1932 lei 10.
gagini 28.
54. „Pentru Tron și Țară“. 54 pag. Arad, 1932. Prețul 20 lei.
55. Preotul și societatea de azi. Arad, 1932. pag. 43 Prețul 10 lei.
56. Calea Ostașilor Domnului (Biblioteca „Creștinului Ortodox“
No. 91). 23 pag Arad, 1932. Prețul 2 lei.
57. Veniți la Maica Neamului (Chemări către Bapțiștii din
România) Biblioteca Creștinului Ortodox No. 93—94, 54 pagini
Prețul 4 Lei.
58. Brazde în ogorul ortodoxiei Arad, 1932 pag. 214
Pețul 40 Lei.
59. Erupția Vulcanului baptist Biblioteca „Creștinului Ortodox“
Nrii. 100 101. Arad 1932 pag. 52. Prețul 5 Lei.
60. Modificarea legii de organizare a bisericii noastre. 60 pag,
Arad. 1932 Prețul 10 Lei.
61. Tineretul României. Arad 1933. Prețul 75 Lei Premiată de
Academia Română 352 pagini.
62. Dimitrie Țichindeal, preotul și dascălul român. Arad 1933.
63. Statul în fața sehtelor Biblioteca „Creștinului Ortodox“
Nr. 105. Arad 1933. pag 44. Prețul 3 Lei.
64. Apostolatul laic. Biblioteca Creștinului Ortodox-Nr. 106.
Arad 1933. pag. 29. Prețul 3 Lei.
65. Spălarea păcatelor. Biblioteca „Creștinului Ortodox“ Nr
107. Arad 1933. pag. 18 Prețul 2 Lei.
66. Spre zările vecinicii. Arad 1933. pag. 204. Prețul 45 Lei.

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2017